INFLUENCE OF DRAVIDIAN HERITAGE IN THE POEMS OF EDASSERY

DISSERTATION

SUBMITTED IN PARTIAL FULFILMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE AWARD OF THE DEGREE OF

Master of Philosophy

IN

MALAYALAM

BY

MATHEW. P. GEORGE

DEPARTMENT OF MODERN INDIAN LANGUAGES
ALIGARH MUSLIM UNIVERSITY
ALIGARH (INDIA)

1993

MAULANA AZAD LIBRARY
DS2478
DS2478
MA LIBRARY

DEPARTMENT OF MODERN INDIAN LANGUAGES
ALIGARH MUSLIM UNIVERSITY, ALIGARH

Ref. No. /MIL Dated

CERTIFICATE

Certified that the dissertation entitled "**Influence of Dravidian Heritage in the Poems of Edassery**," submitted by **Mr. Mathew P. George** in partial fulfilment of the requirements for the award of the degree of Master of Philosophy in Malayalam is completed under my supervision. He fulfils all the conditions laid down in the Academic Ordinances.

24.3.9

(PROF. K.A. KOSHY)
Supervisor & Chairman

കടപ്പാട്

അലിഗഢ് മുസ്ലീം സർവ്വകലാശാലയിലെ മലയാളം എം.ഫിൽ കോഴ്സിന്റെ ഭാഗമെന്ന നിലയിൽ 'ദ്രാവിഡ പാരമ്പര്യത്തിന്റെ സ്വാധീനം ഇടശ്ശേരികവിതകളിൽ' എന്ന ഈ പ്രബന്ധം എഴുതുന്നതിന് അനുവാദവും എല്ലാവിധ സൗകര്യങ്ങളും പ്രദാനം ചെയ്ത പ്രസ്തുത സർവ്വകലാശാലയിലെ ആധുനിക ഭാരതീയ ഭാഷാവിഭാഗത്തോട് എനിക്കുള്ള നന്ദി രേഖപ്പെടുത്തുന്നു. പ്രസ്തുത പ്രബന്ധ രചനയിൽ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശവും, വിലപ്പെട്ട നിർദ്ദേശങ്ങളും നല്കി സഹായിച്ച വിഭാഗാദ്ധ്യക്ഷൻ പ്രൊഫ. കെ. എ. കോശിയോടുള്ള കടപ്പാട് നിസ്സീമമാണ്. ഇതിൽ എന്നെ പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ച ഡോ. ടി. എൻ സതീശനോടും ഡോ. ബി. ഗോപകുമാറിനോടും എന്റെ എല്ലാ ഗുരുജനങ്ങളോടും എനിക്ക് നന്ദിയുണ്ട്.

സർവ്വകലാശാലയിലെ മൗലാനാ ആസാദ് ലൈബ്രറി, ഡിപ്പാർട്ടുമെന്റൽ സെമിനാർ ലൈബ്രറി, കേരള സർവ്വകലാശാലാ ലൈബ്രറി (തിരുവനന്തപുരം), കാതോലിക്കേറ്റ് കോളേജ് ലൈബ്രറി (പത്തനംതിട്ട) എന്നിവിടങ്ങളിലെ വിപുലമായ ഗ്രന്ഥശേഖരം ഈ പ്രബന്ധ രചനയിൽ പ്രയോജനപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്.

പ്രത്യക്ഷമായും പരോക്ഷമായും ഈ പ്രബന്ധ രചനയിൽ എന്നെ സഹായിച്ചിട്ടുള്ള എല്ലാ വ്യക്തികളോടും എനിക്കുള്ള നന്ദി രേഖപ്പെടുത്തുന്നു.

മാത്യൂ. പി. ജോർജ്ജ്

ഉള്ളടക്കം

വിഷയം	പുറം
ആമുഖം	1
അദ്ധ്യായം ഒന്ന്	
ദ്രാവിഡ പാരമ്പര്യം	11
അദ്ധ്യായം രണ്ട്	
ഇടശ്ശേരി വ്യക്തിത്വവും കൃതിത്വവും	52
അദ്ധ്യായം മൂന്ന്	
ഇടശ്ശേരി കവിതകളിലെ ദ്രാവിഡ പാരമ്പര്യം	73
അദ്ധ്യായം നാല്	
ഉപസംഹാരം	125
ഗ്രന്ഥസൂചി	129

ആമുഖം

0.1. ഉപക്രമം

മലയാള കാവ്യനഭസ്സിൽ മാറ്റത്തിന്റെ ശംഖനാദവുമായി കടന്നുവന്ന പ്രതിഭാധനനായ കവിയാണ് ഇടശ്ശേരി ഗോവിന്ദൻനായർ. ആശാന്റേയും വള്ളത്തോളിന്റേയും കവിതകളിൽ പൊട്ടിവിടർന്ന കാല്പനികത ചങ്ങമ്പുഴയുടെ കാലമായപ്പോഴേക്കും മലയാള കവിതയിൽ ഒരു പ്രവാഹമായി മാറിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. കാല്പനികതയുടെ ഈ കുലംകുത്തിയൊഴുക്കിനെ തടഞ്ഞ് മലയാളകവിതക്ക് പുതിയൊരു വഴിച്ചാൽ കീറിയ കവിയാണ് ഇടശ്ശേരി. ഗ്രാമ്യജീവിതത്തിന്റെ നൈർമ്മല്യവും പരിശുദ്ധിയും നറുനിലാവു പൊഴിക്കുന്ന ഇടശ്ശേരി കവിതകളെ ആഴത്തിൽ സ്വാധീനിച്ച ഒന്നാണ് ദ്രാവിഡ പാരമ്പര്യം. സഹൃദയമനസ്സിൽ അന്തർധാരയായി വർത്തിക്കുന്ന ഈ പാരമ്പര്യം ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകളിൽ ചെലുത്തിയ സ്വാധീനം കണ്ടെത്തുകയാണ് ഈ പ്രബന്ധത്തിന്റെ ലക്ഷ്യം.

0.2. പഠനത്തിന്റെ പ്രസക്തി.

താൻ ജീവിച്ചിരുന്ന കാലഘട്ടത്തിന്റെ സ്പന്ദനങ്ങളെ ഏറ്റുവാങ്ങി കാവ്യരചന നടത്തിയ വ്യക്തിയാണ് ഇടശ്ശേരി. പൂർവ്വകവികളെയോ തന്റെ സമകാലിക

രായ മറ്റു കവികളേയോ അനുസരിക്കുകയോ അനുകരിക്കുകയോ ചെയ്യാതെ തനതായ വ്യക്തിത്വത്തെ ഉയർത്തിപ്പിടിച്ച് മലയാള കവിതാ സാഹിത്യ വേദിയിൽ സ്വന്തം വ്യക്തിമുദ്രപതിപ്പിക്കുവാൻ ഇടശ്ശേരിക്കു സാധിച്ചു. ജി. ശങ്കരക്കുറുപ്പിന്റെ കവിതകളിൽ ഉണർന്ന ആത്മീയഭാവമോ, ചങ്ങമ്പുഴയുടെ കവിതകളിൽ നിറഞ്ഞു നിന്ന വികാരത്തിന്റെ ലാവാ പ്രവാഹമോ ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകളിൽ ദർശിക്കാൻ സാധിക്കുന്നില്ല.

ജീവിതത്തിലെ പരുക്കൻ യഥാർത്ഥ്യങ്ങളുമായി ഏറ്റുമുട്ടി അവ സമ്മാനിച്ച മുറിവുകളും ആത്മനൊമ്പരങ്ങളും ചാലിച്ച് അദ്ദേഹം എഴുതിയ കവിതകളിൽ മനുഷിക ഭാവം തുളുമ്പി നിൽക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ ഗ്രാമീണജീവിതത്തിന്റെ നൈസർഗ്ഗിക അനുഭവങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ഇടശ്ശേരിക്കവിതകൾ സമഗ്രമായ പഠനം അർഹിക്കുന്നു.

കവികളുടേയും മറ്റു കലാകാരന്മാരുടേയും മനോവ്യാപാരങ്ങളെ അപഗ്രഥനാത്മകമായി പരിശോധിക്കുമ്പോൾ അവരുടെ അജ്ഞേയ മനസ്സിന്റെ അന്തരാളങ്ങളിൽ നിന്നും ഉണരുന്ന ഏതോ ശക്തിയുടെ പ്രവാഹം കാണാൻ സാധിക്കും. ബാഹ്യശക്തികൾ അവരിൽ ചെലുത്തുന്ന പ്രേരണകൾക്കൊപ്പം തന്നെ അദൃശ്യമായ ആ ശക്തിപ്രവാഹത്തിൽ അവർ സ്വയം മുഴുകുകയാണ്. വ്യക്തിയേയും സമൂഹത്തേയും നിയന്ത്രിക്കുന്ന ഈ ശക്തി അവരുടെ പരമ്പ

ത്രബോധത്തിൽ അധിഷ്ഠിതമായിരിക്കും.

ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകളിൽ നിറഞ്ഞു നിൽക്കുന്ന മഹത്തായ ദ്രാവിഡ സാംസ്കാരിക പാരമ്പര്യത്തെ മുൻനിർത്തി അദ്ദേഹത്തിന്റെ കവിതകളെ അപഗ്രഥിക്കാനുള്ള ശ്രമം ഇതു വരെയും നടന്നിട്ടില്ല. വ്യക്തിയുടേയും സമൂഹത്തിന്റേയും അസ്തിത്വം പാരമ്പര്യത്തിൽ അധിഷ്ഠിതമാകയാൽ മലയാളികളുടെ അസ്തിത്വത്തെ കണ്ടെത്തി ആവിഷ്കരിക്കുകയാണ് ഇടശ്ശേരി ചെയ്തിരിക്കുന്നത് എന്നു കാണാം. ഈ ദർശനത്തിൽ നിന്നുകൊണ്ടു ഇടശ്ശേരിക്കവിതകളിൽ ദ്രാവിഡ പാരമ്പര്യത്തിന്റെ സ്വാധീനം എന്തു മാത്രമെന്നു കണ്ടെത്തുന്നത് അങ്ങേയറ്റം പ്രസക്തമായിരിക്കുന്നു.

0.3. പൂർവ്വപഠനങ്ങൾ

ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകൾ സജീവമായ പഠനത്തിനും ചർച്ചക്കും വിധേയമായിട്ടുണ്ട്. 1940-ൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ച 'അളകാവലി' എന്ന കവിതാസമാഹാരത്തിന് കുട്ടികൃഷ്ണമാരാർ എഴുതിയിട്ടുള്ള അവതാരികയാണ് ഇടശ്ശേരിക്കവിതകളെ പറ്റി നമുക്ക് ലഭിക്കുന്ന ആദ്യ പഠനം.

ഇടശ്ശേരിയുടെ ഷഷ്ടിപൂർത്തിയോടനുബന്ധിച്ച് പ്രസിദ്ധീകരിച്ച 'ഇതാ ഒരു കവി' (1966) എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ വ്യക്തിജീവിതവുമായും

കാവ്യജീവിതവുമായും ബന്ധമുള്ള ഇരുപത്തിയഞ്ചോളം ലേഖനങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇടശ്ശേരിയെ കുറിച്ച് ധാരാളം വിവരങ്ങൾ നല്കുന്ന ഈ ഗ്രന്ഥം വളരെ പ്രാധാന്യമർഹിക്കുന്നു.

'വിവേചനത്തിൽ' എം. അച്യുതനും, 'കവിസമ്മേളനത്തിൽ' 'എന്നെ വഴി തിരിച്ച മനുഷ്യൻ' എന്ന ശീർഷകത്തിൽ പി. സി. കുട്ടികൃഷ്ണനും, 'സമീപനത്തിൽ' കെ. പി. ശങ്കരനും, നടത്തിയിരിക്കുന്ന പഠനങ്ങൾ ഹ്രസ്വങ്ങളെങ്കിലും ശ്രദ്ധേയങ്ങളാണ്. 'കാവ്യവ്യുൽപത്തിയിൽ' എം. പി. ശങ്കുണ്ണി നായർ 'പൂതപ്പാട്ടിനെ' അധികരിച്ച് പഠനം നടത്തിയിരിക്കുന്നു. 'ഗോലായ - രണ്ട്' (1975) എന്ന സാഹിത്യചർച്ചയിൽ ഇടശ്ശേരിക്കവിതയിലെ വിവിധ ഭാവങ്ങളെ കുറിച്ച് പരാമർശം കാണുന്നുണ്ട്. ജീവിതയാഥാർത്ഥ്യത്തിന്റെ നാടകീയത കണ്ടെത്തിയ കവി എന്നാണ് ഇടശ്ശേരിയെ ഇതിൽ വിശേഷിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നത്.

'കൈരളിയുടെ കഥയിൽ' എൻ. കൃഷ്ണപിള്ളയും, 'സമാകലനത്തിൽ' എൻ. വി. കൃഷ്ണവാരിയരും മലയാള കവിതാസാഹിത്യവേദിയിൽ ഇടശ്ശേരിക്കുള്ള പ്രാധാന്യം അദ്ദേഹത്തിന്റെ കവിതകളെ മുൻനിർത്തി വരച്ചുകാട്ടുന്നു. 'സമാവർത്തനത്തിൽ' അക്കിത്തം അച്യുതൻ നമ്പൂതിരി നടത്തിയിരിക്കുന്ന പരാമർശങ്ങൾ ഇടശ്ശേരി തന്റെ പിൻതലമുറയെ എത്രമാത്രം സ്വാധീനിക്കുകയും പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു എന്നതിന് വ്യക്തമായ തെളിവാണ്.

ഡോ. എം. ലീലാവതി 'വര്‍ണ്ണരാജിയിലും' (1977), പി. നാരായണ കുറുപ്പ് 'കവിയും കവിതയും' (1978) എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിലും ഇടശ്ശേരി കവിതകളെ ആഴത്തില്‍ വിശകലനം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. കൂടുതല്‍ കവിതകളെ പഠനവിധേയമാക്കിയിട്ടുള്ളതിനാല്‍, ഈ രണ്ടു പഠനങ്ങളും ശ്രദ്ധേയങ്ങളാണ്.

എണ്‍പതുകളോടെയാണ് ഇടശ്ശേരിക്കവിതകള്‍ കൂടുതല്‍ പഠനത്തിന് വിധേയമാകുന്നത്. 'മലയാള കവിതാസാഹിത്യ ചരിത്രം', 'കവിതാധ്വനി', 'അമൃതമശ്നുതേ' എന്നീ ഗ്രന്ഥങ്ങളില്‍ ഡോ. എം. ലീലാവതി ഇടശ്ശേരിക്കവിതയെ സൂക്ഷ്മമായ പഠനത്തിന് വിധേയമാക്കിയിരിക്കുന്നു. ഭൂതകാലത്തെ തള്ളിപ്പറയാതെ ഭവത്കാലത്തെ അവഗണിക്കാതെ ഭവിഷ്യത്കാലത്തിലേക്ക് ഉറ്റുനോക്കിക്കൊണ്ട് കവിത എഴുതിയ വ്യക്തിയാണ് ഇടശ്ശേരിയെന്ന് സ്ഥാപിക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു.

സച്ചിദാനന്ദന്‍ 'കവിതയും ജനതയും' എന്ന കൃതിയിലും, എന്‍. എന്‍. കക്കാട് 'കവിതയും പാരമ്പര്യവും' എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിലും ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകളില്‍ നിറഞ്ഞുനില്ക്കുന്ന നാടന്‍ രീതികളിലേക്കും, പാരമ്പര്യത്തിലേക്കും വിരല്‍ ചൂണ്ടുന്നു. 'കവിസദസ്സി'ല്‍ കെ. എസ്. നാരായണപിള്ള ഇടശ്ശേരിയുടെ കാവ്യശില്പത്തെ കുറിച്ച് പഠനം നടത്തിയിട്ടുണ്ട്. ഡോ. കെ. എന്‍. എഴുത്തച്ഛന്റെ 'തിരഞ്ഞെടുത്ത

പ്രബന്ധങ്ങൾ – ഒന്നാം വാല്യത്തിൽ 'ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിത' എന്ന ശീർഷകത്തിൽ ഇടശ്ശേരിയെ കുറിച്ചു നടത്തിയ പഠനം ശ്രദ്ധേയമാണ്. 'അവധാരണ'ത്തിൽ എം.കെ. സാനു ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിത നമ്മുടെ പാരമ്പര്യത്തെ കുറിച്ചുള്ള കാവ്യസങ്കല്പം എത്രമാത്രം പാലിച്ചിരിക്കുന്നുവെന്ന് വ്യക്തമാക്കുന്നു. 'കവിതയും തെളിവും' എന്ന പുസ്തകത്തിൽ കെ.പി. രാമകൃഷ്ണൻ നടത്തിയിരിക്കുന്ന പഠനവും ശ്രദ്ധേയമാണ്. 'കാവിലെ പാട്ടി'നെ ശൈലീവിജ്ഞാനീയ സമീപനത്തിലൂടെ ഡോ. സി.വി. ശിവദാസൻ 'ഭാവവും ഭാഷയും' എന്ന പുസ്തകത്തിൽ വിലയിരുത്തിയിരിക്കുന്നതായി കാണാം.

മാധവൻ അയ്യപ്പത്ത് ഇടശ്ശേരി കവിതകളെ കുറിച്ചു നടത്തിയിട്ടുള്ള പഠനം 'നിരൂപണം – പുതിയ മുഖം' എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഉൾക്കൊള്ളിച്ചിട്ടുണ്ട്. കെ.പി. ശരത്ചന്ദ്രൻ 'ഇടശ്ശേരിയുടെ കാവ്യലോക'ത്തിൽ (1988) ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകളെക്കുറിച്ച് ശ്രദ്ധേയമായ പഠനം നടത്തിയിട്ടുണ്ട്. ഡോ. എം. ലീലാവതി 'സത്യം ശിവം സുന്ദര'ത്തിലും (1989), 'ആദിപ്രരൂപങ്ങൾ സാഹിത്യത്തിൽ – ഒരു പഠന'ത്തിലും ഇടശ്ശേരി കവിതകളിൽ കാണുന്ന ആദിപ്രരൂപങ്ങളേയും മിത്തുകളേയുംകുറിച്ച് പരാമർശിക്കുന്നുണ്ട്. പ്രസന്നരാജൻ 'കേരള കവിതയിലെ കലിയും ചിരിയും' (1992) എന്ന പുസ്തകത്തിൽ നാടോടി കലാ സംസ്കാരത്തിന്റെ കരുത്തും ദ്രാവിഡ ഭാവവും മലയാള കവിതയിൽ വിടർത്തിക്കാട്ടിയത് ഇടശ്ശേരിയാണെന്ന് സ്ഥാപിക്കുന്നുണ്ട്. ഗായത്രിയുടെ 'അനാസ

കൃതിയുടെ ഹിരണ്യതീരങ്ങളിൽ (1993) ഇടശ്ശേരി കവിതയിൽ കാണുന്ന വിത്തുകൾ പ്രാചീന അനുഷ്ഠാനങ്ങളുടെ പുനർജ്ജനിയാണെന്ന് പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നു.

1989ൽ കേരള സർവ്വകലാശാലയിൽ ഡോക്ടർ ഓഫ് ഫിലോസഫി ബിരുദത്തിനർഹമായ പി. സുരേന്ദ്രന്റെ 'ഇടശ്ശേരി കവിത – ഒരു പഠനം' എന്ന ഗവേഷണ പ്രബന്ധം ഈ സന്ദർഭത്തിൽ ശ്രദ്ധേയമാണ്. പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടില്ലാത്ത ഈ പ്രബന്ധത്തിൽ ഇടശ്ശേരി കവിതകളെ സമഗ്രമായ പഠനത്തിന് വിധേയമാക്കിയിട്ടുണ്ട്.

'ഭാഷാപോഷിണി'യിൽ (പുസ്തകം 8 ലക്കം : 1 1984) 'ഇടശ്ശേരി കവിത – സിംപോസിയം' എന്ന ശീർഷകത്തിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ച ലേഖനങ്ങൾ ശ്രദ്ധേയങ്ങളാണ്. മാതൃഭൂമി ആഴ്ചപതിപ്പ്, സാഹിത്യലോകം, വിജ്ഞാന കൈരളി തുടങ്ങിയ ആനുകാലികങ്ങളിൽ പ്രസിദ്ധീകരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ലേഖനങ്ങളാണ് ഇടശ്ശേരിയെക്കുറിച്ച് നടന്നിട്ടുള്ള മറ്റു പഠനങ്ങൾ.

മീതേ പ്രസ്താവിച്ച ചില പഠനങ്ങളിൽ ദ്രാവിഡ പാരമ്പര്യത്തെക്കുറിച്ചുള്ള പരാമർശങ്ങൾ കാണുന്നുവെങ്കിലും, ഇടശ്ശേരി കവിതകളിൽ വ്യക്തമായി കാണാൻ സാധിക്കുന്ന ദ്രാവിഡ പാരമ്പര്യത്തെ

മുൻനിർത്തി സമഗ്രമായ പഠനങ്ങളൊന്നും തന്നെ ഇതുവരെയും നടന്നിട്ടില്ല. ഈ പശ്ചാത്തലത്തിൽ ഇത്തരം ഒരു പഠനത്തിന് പ്രസക്തിയേറുന്നു.

0.4. പഠനത്തിന്റെ വ്യാപ്തി

ഇടശ്ശേരിയുടെ എല്ലാ കവിതകളെയും പഠന വിധേയമാക്കി, അതിൽ നിന്നും വിഷയവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് പ്രാധാന്യമർഹിക്കുന്ന അറുപതോളം കവിതകൾ തിരഞ്ഞെടുത്ത് പഠനം നടത്തിയിരിക്കുകയാണ് ഇവിടെ. ദ്രാവിഡ പാരമ്പര്യത്തിന്റെ ഘടകങ്ങൾ ഇടശ്ശേരിയുടെ എന്തെല്ലാം കവിതകളിൽ എപ്രകാരം കടന്നുവന്നിരിക്കുന്നുവെന്ന അന്വേഷണമാണ് ഇവിടെ നടത്തിയിരിക്കുന്നത്.

ആര്യ സംസ്കാരവും ദ്രാവിഡ സംസ്കാരവും ഇഴപിരിക്കാനാകാത്ത വിധം കലർന്ന് കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്ന ഇന്നത്തെ സാഹചര്യത്തിൽ ശുദ്ധമായ ദ്രാവിഡ സംസ്കാരം വേർതിരിച്ചു കാണിക്കുക ദുഷ്കരമാണ്. എന്നിരുന്നാലും ആര്യ സംസ്കാരത്തിൽ നിന്ന് വ്യക്തമായി വേർതിരിഞ്ഞു നിൽക്കുന്നതും, നമ്മുടെ പ്രാചീന സംസ്കാരവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതുമായ ഘടകങ്ങളെയാണ് 'ദ്രാവിഡ സംസ്കാരം' എന്ന പദം കൊണ്ട് വിവക്ഷിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഈ രീതിയിൽ നാടൻ കലകളിലും സാഹിത്യത്തിലും നിറഞ്ഞു നിൽക്കുന്ന പുരാതന വിശ്വാസ

ങ്ങളും ആചാരങ്ങളും മിത്തുകളും മറ്റുമാണ് ഇവിടെ ദ്രാവിഡ പാരമ്പര്യത്തിന്റെ പരിധിയിൽ ഉൾക്കൊള്ളിച്ചിരിക്കുന്നത്. 'ദ്രാവിഡ'ത്തിന്റെ വിശാലമായ തലങ്ങളിലേക്ക് കടക്കാതെ സാംസ്കാരിക പാരമ്പര്യത്തിന് ഊന്നൽ നൽകിക്കൊണ്ടാണ് ഈ പ്രബന്ധ രചന നിർവഹിച്ചിരിക്കുന്നത്.

പ്രബന്ധശരീരം നാല് അദ്ധ്യായങ്ങളായി വിഭജിച്ചിരിക്കുന്നു.

ഒന്നാമദ്ധ്യായത്തിൽ സംസ്കാരം, പാരമ്പര്യം എന്നിവ തമ്മിലുള്ള സാമ്യവ്യത്യാസങ്ങൾ വിശദീകരിച്ചതിനു ശേഷം ദ്രാവിഡ പാരമ്പര്യത്തെ കുറിച്ച് പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുന്നു. പഠന സൗകര്യത്തിനായി ദ്രാവിഡപാരമ്പര്യത്തെ നാലായി വിഭജിച്ച് കാണാനാണ് ശ്രമിച്ചിരിക്കുന്നത്.

രണ്ടാമദ്ധ്യായത്തിൽ ഇടശ്ശേരിയുടെ വ്യക്തി ജീവിതത്തെയും കാവ്യജീവിതത്തെയും കുറിച്ച് ചുരുക്കി പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുകയാണ്. ഇവിടെ ഇടശ്ശേരിയുടെ ബാല്യകാലം, വിദ്യാഭ്യാസം, ഔദ്യോഗിക ജീവിതം എന്നിവ വിശദീകരിച്ചതിനു ശേഷം അദ്ദേഹത്തിന്റെ നാടകങ്ങൾ, ലേഖനങ്ങൾ, കവിതാസമാഹാരങ്ങൾ എന്നിവയെ കുറിച്ച് ഹ്രസ്വമായി പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുന്നു.

'ഇടശ്ശേരി കവിതകളിലെ ദ്രാവിഡ പാരമ്പര്യം' എന്ന മൂന്നാമദ്ധ്യായത്തിൽ ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകളിൽ ദ്രാവിഡ പാരമ്പര്യത്തിന്റെ സ്വാധീനം എത്രമാത്രം കാണാൻ കഴിയു

ന്നുവെന്ന് വിശദീകരിച്ചിരിക്കുകയാണ്.

നാലാം അദ്ധ്യായമായ ഉപസംഹാരത്തിൽ നിഗമനങ്ങൾ ചുരുക്കി പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുന്നു.

പ്രബന്ധ രചനയ്ക്കു സഹായകമായിത്തീർന്ന ഗ്രന്ഥങ്ങളെ കുറിച്ചുള്ള വിവരങ്ങൾ ഗ്രന്ഥസൂചിയിൽ കാണാം.

അദ്ധ്യായം ഒന്ന്

ദ്രാവിഡ പാരമ്പര്യം

1.1. സംസ്കാരവും പാരമ്പര്യവും:

"ജീവിതത്തിന്റെ എല്ലാ മണ്ഡലങ്ങളിലും മനുഷ്യചേതനയുണ്ടാക്കിയിട്ടുള്ള മഹത്തായ നേട്ടങ്ങളുടെ ആകെത്തുകയാണ് സംസ്കാരം."[1] മാനവ ചരിത്രത്തോളം തന്നെ പഴക്കമുണ്ട് അവന്റെ സംസ്കാരത്തിനും. ഈ സംസ്കാരത്തെ രൂപപ്പെടുത്തുന്നത് കേവലം അവൻ ജീവിക്കുന്ന ചുറ്റുപാടുകൾ മാത്രമല്ല, തലമുറകളായി ഉൾക്കൊണ്ടുവന്നതും ഇന്നും പുലർത്തിപ്പോരുന്നതുമായ പാരമ്പര്യങ്ങളും സംസ്കാര രൂപീകരണത്തിലെ മുഖ്യ ഘടകങ്ങളത്രേ.

"വിജ്ഞാനം, വിശ്വാസങ്ങൾ, കലകൾ, നിയമങ്ങൾ, ആചാരമര്യാദകൾ, തുടങ്ങിയവയുടേയും ഒരു സമൂഹത്തിലെ അംഗം എന്ന നിലയിൽ ഒരു വ്യക്തി ആർജ്ജിച്ചിട്ടുള്ള സ്വഭാവസവിശേഷതകളുടേയും ആകെത്തുകയാണ് സംസ്കാരം"[2] എന്ന് ടെയ്‌ലർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. വ്യത്യസ്തങ്ങളായ മേഖലകളിൽ ഒരു ജനത കൈവരിച്ചിട്ടുള്ള അന്തസ്സാരത്തെയാണ് സംസ്കാരം പ്രതിനിധാനം ചെയ്യുന്നതെന്ന് ഇതിൽ നിന്നും മനസ്സിലാക്കാം. മതം,

തത്ത്വചിന്ത , ഭാഷ , സാഹിത്യം, കല , ശില്പവിദ്യ ,സാമ്പത്തിക - സാമൂഹിക സംവിധാനക്രമങ്ങൾ, എല്ലാം തന്നെ ഒന്നായി അലിഞ്ഞു ചേർന്നാണ് മഹത്തായ ഒരു സംസ്കാരം രൂപം കൊള്ളുന്നത്.

മാനവ ചരിത്രത്തിന്റെ ഓരോ കാൽവെപ്പുകളിലും പതിഞ്ഞുകിടക്കുന്ന മഹത്തായ ഒരു സാംസ്കാരിക പാരമ്പര്യം ഉണ്ട്. ഓരോ സമൂഹത്തിലും ഈ സംസ്കാരം ഭിന്നമായിരിക്കും എന്നേയുള്ളൂ. "ഒരു സമൂഹത്തിന്റെ മൊത്തത്തിലുള്ള ബൗദ്ധികവും, ആദ്ധ്യാത്മികവും, കലാപരവും, സദാചാരപരവുമായ പുരോഗതി സംസ്കാരത്തെ നിയന്ത്രിക്കുന്ന ഘടകങ്ങൾ തന്നെ"[5] എന്ന പ്രസ്താവന ഓരോ സമൂഹത്തിലും സംസ്കാരം ഭിന്നമാകാനുള്ള കാരണങ്ങളിലേക്ക് വെളിച്ചം വീശുന്നു.

മതവിശ്വാസങ്ങളുടേയും സദാചാരങ്ങളുടേയും നിയന്ത്രണത്തിൽ, കലകളുടേയും, ഭാഷ, സാഹിത്യം ആദിയായവയുടേയും പോഷണമേറ്റ് വളർന്ന് പുഷ്കലമാവുന്ന സംസ്കാരം ഒരു നാടിന്റെ യഥാർത്ഥ ചരിത്രമാണ്. ആ സാംസ്കാരിക ചരിത്രത്തിലേക്ക് ആഴ്ന്നിറങ്ങി പരിശോധിക്കുമ്പോൾ വളരെ സങ്കീർണ്ണമായ ഒരു ചിത്രമാണ് ദൃശ്യമാവുന്നത്. വിഭിന്ന ആചാരങ്ങളും വിഭിന്ന വിശ്വാസങ്ങളും ഒന്നോടൊന്ന് വിളക്കി

ചേർത്തുവെച്ച് രൂപം കൊള്ളുന്ന സംസ്കാരത്തിന്റെ ചൈതന്യം നിറഞ്ഞു നിൽക്കുന്നത് ഇത്തരം വൈവിധ്യങ്ങളിലാണ്. ഇത്തരത്തിൽ ചൈതന്യവത്തായ ഒരു സംസ്കാരം ഓരോ സമൂഹത്തിന്റേയും ജീവിതവുമായി ഗാഢബന്ധം പുലർത്തിപ്പോരുന്നതായി കാണാം.

ശിലായുഗം മുതൽ ആധുനികയുഗം വരെയും മനുഷ്യൻ ജീവിച്ചു വന്നിരുന്ന സാഹചര്യങ്ങൾ അനുസൃതമായി ഓരോ സംസ്കാരങ്ങൾ വളർത്തിയെടുത്തു കൊണ്ടിരുന്നു. അവൻ ഒരു സമൂഹജീവിയായതോടുകൂടി, സമൂഹത്തിന്റെ മൊത്തത്തിലുള്ള മര്യാദകളും ആചാരങ്ങളും എല്ലാം ഉൾക്കൊള്ളാൻ നിർബന്ധിതനായി. സമൂഹത്തിൽ നിന്നും ഉൾക്കൊണ്ട സ്വഭാവസവിശേഷതകളുടെ ആകെത്തുക അവന്റെ ജീവിതത്തിന്റെ ചൈതന്യമായി പ്രതിഫലിച്ചു. ഈ ചൈതന്യത്തിന്റെ പ്രതിസ്ഫുരണങ്ങളാണ് അവന്റെ മഹത്തായ സംസ്കാരം.

വ്യക്തിയുടെയും സമൂഹത്തിന്റേയും ബോധചേതോധർമ്മങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് സംസ്കാരം വികാസം പ്രാപിക്കുന്നു. ദേശകാലാചാരാദികളാൽ നിയന്ത്രിക്കപ്പെട്ട് വികസിക്കുന്ന സംസ്കാരം തലമുറകൾതോറും മാറ്റങ്ങൾക്കു വിധേയമാവാം. വർത്തമാനകാല ജീവിതയാഥാർത്ഥ്യങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ടാണ് സംസ്കാരത്തിന്റെ യ

ധാത്മം വളർച്ച.

"തലമുറകളിൽ നിന്ന് തലമുറകളിലേക്ക് കൈമാറപ്പെടുന്ന രീതി വഴക്കങ്ങൾ, വിശ്വാസങ്ങൾ, സാമൂഹിക മര്യാദകൾ, മുതലായവയാണ് പാരമ്പര്യം എന്നതുകൊണ്ട് വിവക്ഷിക്കപ്പെടുന്നത്"[4] ഏതൊരു ജനസമൂഹത്തിനും അവരവരുടേതായ ഒരു പാരമ്പര്യം ഉണ്ടായിരിക്കും. അറിഞ്ഞോ അറിയാതെയോ ഏതൊരു വ്യക്തിയും സമൂഹവും അവരുടെ ഭൂതകാല പാരമ്പര്യത്തെ ഉൾക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു.

പരമ്പരാഗതമായി നിലവിലുള്ള ആചാരങ്ങൾ, വഴക്കങ്ങൾ, വിശ്വാസങ്ങൾ, ശീലങ്ങൾ, സമ്പ്രദായങ്ങൾ, ഐതിഹ്യങ്ങൾ, എന്നിവയുടെ അനസ്യൂതമായ പ്രവാഹം എന്ന ആശയമാണ് 'പാരമ്പര്യം' എന്ന പദം ഉൾക്കൊള്ളുന്നത്. പൈതൃകമായി ലഭിച്ചിട്ടുള്ളതും ദീർഘകാലമായി സംരക്ഷിച്ചുപോരുന്നതുമായ ഇത്തരം സാംസ്കാരിക മൂല്യങ്ങളെ തുടർന്നും കാത്തുസൂക്ഷിക്കാനുള്ള അദമ്യമായ ആഗ്രഹം പാരമ്പര്യബോധത്തിന്റെ പ്രധാന സവിശേഷതയാണ്. ഭൂതകാല സംസ്കാരത്തെ വർത്തമാനകാലത്തിൽ ആർജ്ജിച്ചുകൊണ്ട് ഭാവികാലത്തിലേക്ക് പകർന്നുകൊടുക്കാൻ നാം അഭിലഷിക്കുന്നു. ഇപ്രകാരം ഭൂതത്തിൽ നിന്ന് വർത്തമാനത്തിലൂടെ ഭാവിയിലേക്കു നീണ്ടുപോവുന്ന പിൻതുടർച്ചയാണ് പാരമ്പര്യം അഥവാ Heritage.

ഇംഗ്ലീഷിലെ ട്രെഡിഷൻ, ഹെറിറ്റേജ് (Tradition, Heritage) എന്നീ പദങ്ങൾക്ക് സമാനമായ അർത്ഥത്തിൽ മലയാളത്തിൽ 'പാരമ്പര്യം' എന്ന പദം ഉപയോഗിക്കുന്നു.

"Heritage is that which has been or may be inherited. ie derived from ancestors."[5]

പൈതൃകമായി ലഭിക്കുന്ന ഒരു നിധിയായി ഇതിനെ കരുതാം. മുൻഗാമികളിൽ നിന്നും ലഭിക്കുന്ന ഈ നിധി സംരക്ഷിക്കുകയും, പൂർവ്വിക സംസ്കാരത്തിന്റെ സത്തയായി ഇതിനെ വരും തലമുറകളിലേക്ക് പകർന്നു കൊടുക്കുകയുമാണ് നാം ചെയ്യുന്നത്. ഈ രീതിയിൽ, തലമുറകളിലേക്കു നീളുന്ന മഹത്തായ സംസ്കാരമാണ് പാരമ്പര്യം.

മനുഷ്യമസ്തിഷ്കത്തിൽ അനാദിയായ അനുഭൂതിപരമ്പരകൾ സൂക്ഷിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ആത്മാവിന് ഉത്തേജനം ഉളവാക്കുന്ന ഈ പൂർവ്വിക സഞ്ചിത സംസ്കാരത്തെ കൂടുതൽ അർത്ഥപൂർണ്ണമാക്കി പിൻഗാമികൾക്ക് നാം കൈമാറുന്നു. ഈ പ്രകാരം, തലമുറകളായി തുടരുന്ന മഹത്തായ സംസ്കാരത്തിന്റെ തുടർച്ചയായ പാരമ്പര്യം ഒരു പ്രത്യേക കാലഘട്ടത്തിലായി ഒതുങ്ങി നില്ക്കാതെ ഒരു പ്രവാഹമായി സഞ്ചരിക്കുന്നു.

ഈ പ്രവാഹത്തിന്റെ ഉത്ഭവകേന്ദ്രം വളരെ വിദൂരതയിലാണെങ്കിലും അതിന്റെ പരിമളം ഇന്നും അനുഭവിച്ചറിയാവുന്നതാണ്.

ലിഖിത ഭാഷയാൽ വേർതിരിക്കപ്പെട്ട ഒരു അതിർവരമ്പ് പാരമ്പര്യത്തിനില്ല. വാമൊഴിയിലൂടെ പകർന്നു കിട്ടുന്ന അറിവുകളും, വിശ്വാസങ്ങളും, ഭൂതകാല വസ്തുതകളുടെ തെളിവുകളും അടങ്ങുന്നതും, പഴയ തലമുറയിൽ നിന്ന് പുതിയ തലമുറയിലേക്ക് പകർന്നു കൊടുക്കുന്നതുമായ വസ്തുതകളാണ് പാരമ്പര്യം 6 എന്ന ഉന്നാവന ഇതിന്റെ തെളിവാണ്. ഭൂതകാലത്തെപ്പറ്റി അഭിമാനം കൊള്ളുക എന്നതു തന്നെ ഭാരതീയ സംസ്കാരത്തിന്റെ സവിശേഷതയാണ്. ഇന്നും നമ്മുടെ അവധാരണങ്ങളെ പ്രകാശിപ്പിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുന്ന കഴിഞ്ഞ കാല സംസ്കാരാംശങ്ങളുമായുള്ള അഭേദ്യമായ ബന്ധമാണ് നമ്മുടെ പാരമ്പര്യത്തിന്റെ കാതൽ.

യുഗ സഹസ്രങ്ങളിലൂടെയുള്ള ജീവിതാനുഭവങ്ങളുടെ ചൂടും മർദ്ദവും ഏറ്റതിന്റെ ഫലമായിട്ടാണ് അന്തരാത്മാവിൽ ഒരു സംസ്കാരസത്തുക്കൾ രൂപം പൂണ്ടു വരുന്നത്. ഓരോ വ്യക്തിയുടെ അന്തരാത്മാവിലും അവരുൾപ്പെട്ട വംശങ്ങളുടേയും

വംശജനകത്വമുള്ള മഹാസമൂഹങ്ങളുടേയും അനുഭൂതി സാരവും സംസ്കാര സാരവും വിലയിച്ചിട്ടുണ്ട്.[7] മനുഷ്യമനസ്സിൽ ചിരന്തനമായി നില നിന്നു പോരുന്ന ഇത്തരം സംസ്കാരബോധമാണ് അവന്റെ പൈതൃകം. മാതാപിതാക്കളോടും മണ്ണിനോടുമുള്ള ഗാഢമായ വൈകാരിക ബന്ധം, പൂർവ്വികരുടെ ആത്മാക്കൾ പുലർത്തിയ സംസ്കാരവും വിശ്വാസങ്ങളും ഐതിഹ്യങ്ങളുമായി കൂടി ചേർന്ന് പുതിയ ഒരു സംസ്കാരസരണി രൂപം കൊള്ളുന്നു. ഇപ്രകാരം തന്റെ പൈതൃകത്തെ വിലമതിച്ചുകൊണ്ട് ഓരോ വ്യക്തിയും താനുൾപ്പെട്ട സമൂഹമഹാസാഗരത്തിലെ ഓരോ തിരയായി മാറുന്നു. പാരമ്പര്യം ഒരു ചാലക ശക്തിയാകുന്നു. അത് വ്യഷ്ടി സമഷ്ടികളിൽ അന്തർവ്യാപിയായി വർത്തിച്ച് കർത്താവങ്ങളെ പ്രചോദിപ്പിച്ച് സമൂഹത്തെ മുന്നോട്ട് നയിക്കുന്നു[8] എന്ന പ്രസ്താവന പാരമ്പര്യത്തിന്റെ ഈ മഹത്വത്തിന് തെളിവാണ്.

സംസ്കാരവും പാരമ്പര്യവും തമ്മിൽ ഗാഢമായി ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. പാരമ്പര്യത്തിന്റെ അടിത്തറയിൽ നിന്നുകൊണ്ടാണ് മഹത്തായ ഒരു സംസ്കാരത്തെ വാർത്തെടുക്കുന്നത്. മുൻ തലമുറകളുടെ സ്വാധീനമുണ്ടെങ്കിൽ തന്നെ സംസ്കാരം വർത്തമാനകാല ജീവിത

തലവുമായി കൂടുതൽ ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. പാരമ്പര്യമാകട്ടെ തലമുറകളിലൂടെ തുടർന്നു പോരുന്നതും, വരും തലമുറകളിലേക്ക് തുടരാൻ അനുവദിക്കേണ്ടതുമായ മഹത്തായ സംസ്കാരത്തിന്റെ പിൻതുടർച്ചയെയാണ് പ്രതിനിധാനം ചെയ്യുന്നത്. ഇവ രണ്ടും ഒരേ നാണയത്തിന്റെ ഇരുവശങ്ങളാണെന്ന് സങ്കല്പിക്കാവുന്നതാണ്. സംസ്കാരം തിരശ്ചീന (Horizontal) തലത്തെ പ്രതിനിധാനം ചെയ്യുമ്പോൾ പാരമ്പര്യം ലംബമാന (Vertical) തലത്തെ പ്രതിനിധാനം ചെയ്യുന്നുവെന്നും കരുതാം. തലമുറകളുടെ വിടവ് സംസ്കാരത്തെ അല്പാല്പം ഭിന്നമാക്കുന്നുവെങ്കിൽ പാരമ്പര്യം തുടർച്ചയായ പ്രവാഹമായിട്ടാണ് അനുഭവപ്പെടുക. ഓരോ കാലഘട്ടങ്ങളിൽ ആർജ്ജിച്ചു വന്ന സംസ്കാരത്തിന്റെ തുടർച്ചയാണ് പാരമ്പര്യം. ഇതിൽ നിന്നും സംസ്കാരവും പാരമ്പര്യവും തമ്മിലുള്ള ബന്ധം സുവ്യക്തമായും വെളിവാകുന്നു. ഇവ രണ്ടാണ് എങ്കിലും പരസ്പര പൂരകങ്ങളാണെന്ന് കരുതേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

1.2. ദ്രാവിഡ പാരമ്പര്യം

ഭാഷ, സാഹിത്യം, ജീവിതരീതി, തുടങ്ങി എല്ലാ അംഗങ്ങളിലും വലിയ ഒരു

ജനതയെ പൂർണ്ണമായും സ്വാധീനിക്കുവാൻ കഴിയുന്ന വിവിധ സംസ്കാരങ്ങൾ ഭാരതത്തിൽ വളർന്നു വന്നിട്ടുണ്ട്. അത്തരം ഒരു മഹത്തായ സംസ്കൃതിയുടെ പാരമ്പര്യം ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ഒന്നാണ് ദ്രാവിഡസംസ്കാരം. ദക്ഷിണ ഭാരതത്തിൽ സഹസ്രാബ്ദങ്ങൾക്കു മുമ്പു തന്നെ ദ്രാവിഡ സംസ്കാരം നിലനിന്നിരുന്നു. ഇവിടെ വസിച്ചിരുന്ന ജനത മതവിശ്വാസങ്ങളിലും ആചാരങ്ങളിലും ജീവിതവൃത്തിയിൽ പോലും തനതായ ഒരു സംസ്കാരത്തെ വളർത്തിയെടുത്തു. ആര്യാധിപത്യത്തിനു മുമ്പു തന്നെ ഈ ദ്രാവിഡസംസ്കാരം ഇവിടെ ശക്തി പ്രാപിച്ചിരുന്നു.

ദക്ഷിണഭാരതത്തിന്റെ സാംസ്കാരിക ഭൂമിക പരിശോധിച്ചാൽ ഈ രണ്ടു സംസ്കാരങ്ങളും ഇഴപിരിക്കാനാകാത്ത വിധം തമ്മിൽ കൂടികലർന്നിരിക്കുന്നതായി കാണാം. ആര്യസംസ്കാരവും ദ്രാവിഡ സംസ്കാരവും തമ്മിൽ ഒരു സമന്വയത്തിന് കളമൊരുങ്ങിയതിന്റെ വ്യക്തമായ തെളിവുകൾ വിവിധ ആചാരാനുഷ്ഠാനങ്ങളിൽ വ്യക്തമായി കാണാൻ സാധിക്കും. ദ്രാവിഡരുടെ പല ആചാരങ്ങളേയും വിശ്വാസങ്ങളേയും ആര്യന്മാർക്ക് അംഗീകരിക്കേണ്ടതായും സ്വീകരിക്കേണ്ടതായും വന്നു. അതുപോലെ ആര്യന്മാരുടെ നിരവധി ആചാരങ്ങളെ സ്വീകരിക്കാൻ ദ്രാവിഡർ നിർബന്ധിതരാവുകയും ചെയ്തു. "ദ്രാവിഡർ ഭാഷാ

പരമായി ആര്യാധിനിവേശത്തിന് അടിപ്പെട്ടു പോക്കു തന്നെ സാംസ്കാരികമായി ആര്യന്മാർ ദ്രാവിഡീകരിക്കപ്പെടുകയുമുണ്ടായി"[9] എന്ന് ഗിൽബർട്ട് സ്ലേറ്റർ അഭിപ്രായപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത് ഈ പശ്ചാത്തലത്തിലാണ്.

ദക്ഷിണഭാരതത്തിൽ മാത്രമായി ഒതുങ്ങിനിന്ന ഒന്നാണ് ദ്രാവിഡപ്രഭാവം എന്ന് നേരത്തെ കരുതിയിരുന്നുവെങ്കിലും മോഹഞ്ജദാരോ, ഹാരപ്പ മുതലായ സ്ഥലങ്ങളിൽ നടന്ന ഭൂഗർഭഗവേഷണങ്ങൾ ഇതിൽ നിന്നും ഭിന്നമായ ഒരഭിപ്രായം രൂപപ്പെട്ടുവരാൻ ഇടയാക്കി. ദക്ഷിണഭാരതത്തിൽ മാത്രമല്ല, ഭാരതമൊട്ടുക്ക് ഒരു കാലഘട്ടത്തിൽ ദ്രാവിഡസംസ്കാരം വ്യാപിച്ചിരുന്നുവെന്ന് ഇതിൽ നിന്നും മനസ്സിലാക്കാം. ഉത്തരഭാരതത്തിൽ ആര്യാധിനിവേശമുണ്ടായപ്പോൾ സിന്ധുതീരത്തെ ദ്രാവിഡർ അവിടം വിടുകയും ദക്ഷിണഭാരതത്തിലെ സ്വന്തം വർഗ്ഗക്കാരോട് ലയിക്കുകയും ചെയ്തുവെന്നുവേണം കരുതാൻ.[10]

ഇന്ന് ദ്രാവിഡസംസ്കാരത്തനിമ കണ്ടെത്തുക പ്രയാസമാണ്. പൊതു നാഗരിക സംസ്കാരം ആര്യദ്രാവിഡസംസ്കാരങ്ങളുടെ കലർപ്പാണ്. അതിൽ നിന്നും വേറിട്ടു

നിലക്കുന്ന പ്രാകൃത ദ്രാവിഡ ജനങ്ങൾക്കിടയിൽ മാത്രമാണ് ആദിദ്രാവിഡ സംസ്കാരത്തിന്റെ അവശിഷ്ടങ്ങൾ അല്പമെങ്കിലും കാണാൻ കഴിയുന്നത്.

ദക്ഷിണ ഭാരതത്തിൽ ഇന്നും ദ്രാവിഡപാരമ്പര്യം ആര്യസംസ്കാരത്തിന്റെ കലർപ്പോടുകൂടിയാണെങ്കിലും നിലനിന്നുപോരുന്നു. നൂറ്റാണ്ടുകൾക്കുമുമ്പ് ഇവിടെ നിലനിന്ന സംഘകാലസംസ്കാരം ദ്രാവിഡ സംസ്കാരത്തിന്റെ ഭാഗമായിരുന്നു. "ഉത്തരഭാരതത്തിൽ സംസ്കൃത സാഹിത്യത്തിലൂടെ രൂപംകൊണ്ട സംസ്കാരത്തിനു സമാന്തരമായി ദക്ഷിണഭാരതത്തിൽ രൂപംകൊണ്ട ഈ ദ്രാവിഡഭാഷാസാഹിത്യസംസ്കാരം ഏതു നിലയിലും അപൂർവ്വതയുടെ സൗരഭ്യസൗഭാഗ്യങ്ങൾ വികിരണം ചെയ്യുന്നു." [11] സംഘകാല സാഹിത്യത്തിന്റെ കാലഘട്ടത്തിലും അതിനു ശേഷവും ദ്രാവിഡ സംസ്കാരത്തിന്റെ പ്രാഭവം ഇവിടെ ശക്തമായിരുന്നു.

പ്രാചീന ദ്രാവിഡ സംസ്കാരത്തനിമ പിന്നീട് നഷ്ടപ്പെടുന്നുവെങ്കിലും കേരളത്തിലെ മലവർഗ്ഗക്കാരുടെ ഇടയിലും പ്രാകൃത ജനവിഭാഗങ്ങളുടെ ഇടയിലും ഈ പാരമ്പര്യം നിലനിൽക്കുന്നതായി കാണാം. ഇവിടുത്തെ സംസ്കാരത്തിൽ ഇഴുകിച്ചേർന്നുപോയ നിരവധി ആരാധനാവിധികൾ

ഉണ്ട്. കാലം പല പരിവർത്തനങ്ങളും വരുത്തിയതോടെ അനുഷ്ഠാനങ്ങളുടെ ചട്ടക്കൂട്ടിൽ മാറ്റങ്ങൾ വന്നുവെങ്കിലും അതിന്റെ അന്തസ്സത്തയും ശക്തിയും ദ്രാവിഡം തന്നെ.

ദക്ഷിണ ഭാരതത്തിന്റെ സാംസ്കാരികവളർച്ചയിൽ നിർണ്ണായകമായ പങ്ക് വഹിച്ചിട്ടുള്ള ദ്രാവിഡസംസ്കാരത്തെ വേറിട്ടുകാണാൻ ഇന്ന് നമുക്ക് സാധിക്കുന്നില്ലെങ്കിലും, നമ്മുടെ മതവിശ്വാസങ്ങളെയും ആചാരങ്ങളെയും മൂല്യങ്ങളെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ആ പൈതൃകം— ദ്രാവിഡ പാരമ്പര്യം—അനുഭവസത്യമാണ്.

മഹത്തായ ഈ പാരമ്പര്യബോധത്തെ, പഠന സൗകര്യത്തിന്,

i. ആചാരങ്ങൾ ii. അനുഷ്ഠാനകലകൾ
iii. ആദിരൂപങ്ങൾ-മിത്തുകൾ
iv. ഉത്സവങ്ങൾ

എന്നിങ്ങനെ നാലായി തിരിക്കാം. ദ്രാവിഡപാരമ്പര്യം ഉൾക്കൊള്ളുന്ന സാംസ്കാരിക അംശങ്ങൾ മാത്രമേ ഈ വിഭജനത്തിന്റെ പരിധിയിൽ പെടുന്നുള്ളൂ.

1.2.1. ആചാരങ്ങൾ

ആര്യന്മാരുടേതിൽനിന്ന് തികച്ചും ഭിന്നമായ ആചാരങ്ങളാണ് ദ്രാവിഡർക്കുള്ളത്. അനുഷ്ഠാനപരവും മതപരവുമായ ആചാരങ്ങളിലൂടെയാണ് ദ്രാവിഡപാരമ്പര്യം നിലനിൽക്കുന്നത്.

പ്രകൃതിയുടെ മടിത്തട്ടിൽ സർവ്വവും സമർപ്പിച്ച് അഭയം പ്രാപിച്ചിരുന്ന ആദിമ മനുഷ്യന് പ്രകൃതിയിൽ കാണുന്നതെന്തും വിസ്മയമായി. അവനെ ഭയപ്പെടുത്തുന്ന എന്തിനെയും ഭയവിസ്മയാദികളോടെ അവൻ ആരാധിക്കുവാൻ തുടങ്ങി. കേരളത്തിലെ ആദിമജനതയായ ദ്രാവിഡരുടെ ആരാധനാസമ്പ്രദായം പ്രകൃതിശക്തികളെ ഭയന്നതിന്റെ ഫലമായുള്ളതും പ്രാകൃതവുമായിരുന്നു.[12] പ്രകൃതി ഒരജ്ഞേയ പ്രതിഭാസമായി അവരുടെ മുന്നിൽ നിന്നപ്പോൾ അതിനെ പ്രീതിപ്പെടുത്തി മുന്നോട്ടു പോകാൻ പല മാർഗ്ഗങ്ങളും അവൻ കണ്ടുപിടിച്ചു. അജ്ഞാതമായ പ്രകൃതിശക്തിക്കും അജ്ഞേയമായ പ്രകൃതിരഹസ്യത്തിനും മുന്നിൽ അന്ധാളിച്ചു നില്ക്കുന്ന അവന്റെ അന്തഃകരണം സത്തുക്കളും അസത്തുക്കളുമായ ദേവതകളെ സങ്കല്പിക്കാനും, അനന്തരം അവയെ പ്രീണിപ്പിക്കാനുമുള്ള ഉപായങ്ങൾ ആരായാനും തുടങ്ങിയിരിക്കണം.[13] ഇപ്രകാരം

അജ്ഞാനരൂപമായ ഭയാത്ഭുതങ്ങളിൽനിന്നും ഭക്തിയുടെ മാർഗ്ഗം ഒരു സാന്ത്വനമായി അവരിൽ രൂപമെടുത്തു.

കാലക്രമേണ ഭക്തി ആരാധനയിലേക്ക് വളർന്നു. ഇങ്ങനെ ആഴത്തിൽ വേരോടിയ ആചാരങ്ങളെ അനുഷ്ഠാനപരം, മതപരം എന്നിങ്ങനെ രണ്ടായി തരംതിരിക്കാം.

1.2.1.1. അനുഷ്ഠാനപരം

"മനുഷ്യൻ ഗോത്രസമൂഹങ്ങളായി ജീവിച്ചിരുന്ന കാലത്ത് പ്രകൃതിയെ ബോധപൂർവ്വം പ്രയോജനപ്പെടുത്താൻ തുടങ്ങിയപ്പോൾ മുതൽ ആവിർഭവിച്ച് അർത്ഥം നേടിയവയാണ് അനുഷ്ഠാനങ്ങൾ. ആധിവ്യാധികളുടെ ശമനത്തിന്, അനുഗ്രഹപൂർത്തീകരണത്തിന്, കാലാകാലങ്ങളായി അനുഷ്ഠിച്ചുപോന്ന ആചാരങ്ങളാണ് അനുഷ്ഠാനങ്ങളായി വികസിച്ചുറച്ചത്."[14] കാലം വളരെ മുന്നോട്ടു പോയി എങ്കിലും ആദിബോധത്തിന്റെ അവതാരങ്ങളായ അനുഷ്ഠാനങ്ങൾ ഇന്നും ജനസാമാന്യത്തിനിടയിൽ ചൈതന്യമായി നിലനിൽക്കുന്നു. ഈ രീതിയിൽ അടിയുറച്ച അനുഷ്ഠാനപരമായ ആചാരങ്ങൾ ജനങ്ങളുടെ

അതേറിയ ദാഹത്തെ ശമിപ്പിപ്പാൻ പര്യാപ്തമായിരുന്നു. ദൈവവും മനുഷ്യനും തമ്മിലുള്ള ഒരു തരം ആശയ സംവേദനം തന്നെ ഇതിലൂടെ സാധിക്കുന്നതായി അവർ വിശ്വസിച്ചു പോന്നു. തലമുറകളിലേക്കു നീളുന്ന ഈ അനുഷ്ഠാനങ്ങളിൽ അതതു കാലത്തിന്റേയും പാരമ്പര്യത്തിന്റേയും സ്വാധീനം ദർശിക്കാവുന്നതാണ്. അനുഷ്ഠാനങ്ങൾ ഒരു സമൂഹത്തെ ഏകീകരിക്കുകയും അതുവഴി അതിന് കെട്ടുറപ്പുണ്ടാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അതോടൊപ്പം വ്യക്തി പരമായ വികാരങ്ങളുടെ സ്ഥാനത്ത് സാമൂഹിക വികാരങ്ങളെ പ്രതിഷ്ഠിക്കുന്നു.[15]

"ബ്രാഹ്മണാധിനിവേശത്തിന് മുമ്പത്തെ കേരളീയ ഗോത്രസമൂഹങ്ങളുടെ ജീവിത ദർശനങ്ങളുടേയും ആചാര വഴക്കങ്ങളുടേയും അവശിഷ്ടങ്ങൾ അല്പമെങ്കിലും അവശേഷിച്ചിട്ടുള്ളത് നമ്മുടെ അനുഷ്ഠാനാത്മകങ്ങളായ ജനകീയ ആരാധനാ സമ്പ്രദായങ്ങളിലാണ്."[16] ഇപ്രകാരമുള്ള ഒരു ദ്രാവിഡത്തനിമയാണ് അനുഷ്ഠാന പരമായ ആചാരങ്ങളുടെ ഏറ്റവും വലിയ സവിശേഷത. ഇന്നും നിലനിന്നു പോരുന്ന അനുഷ്ഠാനാചാരങ്ങളിലും അനുഷ്ഠാനകലകളിലും പൊതുവേ ആരാധിക്കപ്പെടുന്നത് ദ്രാവിഡ ദൈവങ്ങളാണ് എന്നതിൽ നിന്നും ദ്രാവിഡ സംസ്കാരത്തിന്റെ പ്രഭാവം എത്രത്തോളം ശക്തമായിരുന്നുവെന്ന് മനസ്സിലാക്കാം.

1.2.1.1.1. കാവുകൾ

മതവിശ്വാസങ്ങൾക്കും അനുഷ്ഠാനങ്ങൾക്കും വളരെയേറെ പ്രാധാന്യം കൊടുത്തിരുന്ന ദ്രാവിഡരുടെ ജീവിതവുമായി അതിഗാഢം ബന്ധപ്പെട്ടു കിടക്കുന്ന ഒന്നാണ് കാവുകൾ. കാവുകൾ അവരുടെ ആരാധനാകേന്ദ്രങ്ങളായിരുന്നു. കാവിൽ കുടികൊള്ളുന്ന ദേവിയായിരുന്നു അവരുടെ ജീവിതത്തിന്റെ ശക്തികേന്ദ്രം.

കാവുകൾ ആരാധനാകേന്ദ്രങ്ങളായി വികസിച്ചത് തികച്ചും സ്വാഭാവികമായിട്ടാണെന്ന് കാണാം. പ്രകൃതിയിൽ കാണുന്ന എന്തിനെയും ആരാധിക്കാൻ തുടങ്ങിയ ആദിമ മനുഷ്യൻ വൃക്ഷങ്ങളെയും ആരാധിച്ചു. പിൽക്കാലത്ത് കാവുകൾ രൂപം കൊണ്ടതോടെ അവരുടെ ആരാധനയ്ക്ക് പാത്രീഭൂതങ്ങളായ പാല, വേപ്പ്, കൊന്ന, കാഞ്ഞിരം, താന്നി, കരിമ്പന, തുടങ്ങിയ വൃക്ഷങ്ങളുടെ സാന്നിധ്യം അതിൽ ദൃശ്യമായി. തങ്ങളുടെ ആരാധനാമൂർത്തികളെ കൂടി കാവുകളിൽ പ്രതിഷ്ഠിച്ചതോടെ കാവുകളുടെ പ്രാധാന്യം വർദ്ധിച്ചു. ദേവതാ സങ്കേതങ്ങളായി സങ്കൽപിക്കുന്ന വൃക്ഷങ്ങളും കാവുകളും കാത്തു രക്ഷിക്കുന്നതിൽ പ്രാചീനർ വളരെയധികം ശ്രദ്ധ പതിപ്പിച്ചിരുന്നു. കാവുകളുടെ ഉദ്ഭവം വൃക്ഷാരാധനയിൽ നിന്നാണ്.[17]

പ്രാചീനമനുഷ്യൻ പ്രകൃതിയോടുണ്ടായിരുന്ന വിധേയത്വമാണ് കാവുകൾ ദൈവങ്ങളുടെ അധിവാസകേന്ദ്രങ്ങളാകാൻ കാരണം. താൻ മരത്തിന്റെ നിഴലിനെ ആശ്രയിച്ച കാലത്ത് തന്റെ ദൈവത്തെയും അതിന്റെ നിഴലിലോ മൂലത്തിലോ സമർപ്പിക്കുവാൻ പ്രാചീന മനുഷ്യൻ പ്രേരിതനായിരിക്കണം.[18] ഈ രീതിയിൽ ദൈവം അധിവസിക്കുന്ന സ്ഥലത്തിന് മരക്കൂട്ടത്തിന്റെ പര്യായമായ 'കാവ്' എന്ന പേര് അവർ നൽകി. ദൈവങ്ങളെ വൃക്ഷങ്ങളുടെ മൂലത്തിൽ കുടിയിരുത്തുന്ന സ്ഥലം കാവായി രൂപാന്തരപ്പെട്ടു.

ദ്രാവിഡപ്രഭാവകാലത്ത് കാവുകളിൽ കുടികൊണ്ടിരുന്ന പ്രധാനമൂർത്തി കാളിയായിരുന്നു. പിന്നീട് ഇതരപ്രാചീന ദൈവങ്ങളുടെ അധിവാസസ്ഥലങ്ങളും കാവുകൾ എന്ന് അറിയപ്പെടാൻ തുടങ്ങി. ഇപ്രകാരം കാവുകളിൽ ദൈവങ്ങൾ കുടിയിരുത്തപ്പെട്ടതോടെ 'പാന', 'താലപ്പൊലി' തുടങ്ങിയ ചടങ്ങുകൾ കാവിലമ്മയുടെ പ്രീണനത്തിനായി ആചരിക്കപ്പെടാൻ തുടങ്ങി. പാല, അലറി, കള്ളി തുടങ്ങിയ വൃക്ഷങ്ങൾക്കെല്ലാം ഇത്തരം ചടങ്ങുകളിൽ അതിയായ പ്രാധാന്യം ലഭിച്ചിരുന്നു. പാനക്കാവശ്യമുള്ളവ മിക്കതും

പാല കൊണ്ടു ദേവനാണെന്നാണ് പരമ്പരാഗതവിശ്വാസം.[19] ഇത് വൃക്ഷങ്ങൾക്ക് ലഭിച്ചിരുന്ന പ്രാധാന്യത്തെ വെളിവാക്കുന്നു.

ആദിദ്രാവിഡ സംസ്കാരത്തിൽ ക്ഷേത്രങ്ങളേക്കാളുപരി കാവുകൾക്കായിരുന്നു പ്രാധാന്യം. അനാവൃതമായ ആരാധനാകേന്ദ്രങ്ങൾ സമൂഹമായ കൂടിവരവിന് കളമൊരുക്കി. ഗോത്ര സംസ്കാരത്തിന്റെ സവിശേഷതകൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ഇത്തരം സാമൂഹികഭാവം ദ്രാവിഡസംസ്കാരത്തിന്റെ പ്രത്യേകതയാണ്. കാവുകളിൽ നടന്നിരുന്ന അനുഷ്ഠാനങ്ങളിൽ ഭൂരിഭാഗവും കാളീപൂജയുടെ വിവിധ രൂപഭേദങ്ങളായിരുന്നു. കാവുകൾ ദ്രാവിഡസംസ്കാരത്തിന്റെ ഭാഗമായി വരുന്നവയാണ് എന്നതിന് നിദർശനമാണ് ഈ വസ്തുത.

1.2.1.1.2. കാളീപൂജയും അമ്മദൈവാരാധനയും.

അതിപ്രാചീന കാലം മുതൽക്കേ ദ്രാവിഡരെ ഏറ്റവും അധികം സ്വാധീനിച്ചത് കാളി എന്ന ദൈവരൂപമാണ്. ദ്രാവിഡസംസ്കാരകേന്ദ്രങ്ങളെന്ന് കരുതപ്പെടുന്ന മോഹൻജദാരോ മുതലായ സ്ഥലങ്ങളിൽ അമ്മദൈവത്തെയും ശിവനെയും

ആരാധിച്ചിരുന്നു എന്നതിനും തെളിവുകൾ ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിപുരാതന കാലം മുതൽ നില നിന്നിരുന്ന അമ്മ ദൈവ സങ്കല്പവും കാളിയെന്ന ദൈവ രൂപവും ഇവിടെ സമന്വയിക്കുന്നതായി കാണുന്നു.

പ്രകൃതിയും മനുഷ്യനും തമ്മിലുള്ള ബന്ധത്തിലൂടെയാണ് അമ്മദൈവമെന്ന സങ്കല്പം വരുന്നത്. ത്യാഗത്തിന്റെയും ആത്മബലിയുടേയും മൂർത്തിമദ്ഭാവമായ മാതൃബിംബം സൃഷ്ടിയുടെ ആരംഭം മുതൽ ഇന്നു വരെയും മനുഷ്യനെ നയിക്കുകയും നിയന്ത്രിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന അതിമഹത്തായ ഒരു ശക്തിയാണ്. തനിക്ക് ജന്മം നല്കിയ മാതാവിനോടുള്ള വിധേയത്വവും കടപ്പാടുമാണ് ഈ സങ്കല്പത്തിന്റെ പിന്നിലുള്ള പ്രേരക ശക്തി. തന്റെ അസ്തിത്വം സ്നേഹാധിഷ്ഠിതമാണെന്ന വിശ്വാസത്തിലേക്ക് അവന്റെ ചിന്ത വളരുന്നതോടൊപ്പം സ്നേഹത്തിന്റെ പ്രതിരൂപമായി മാതാവ് മാറുന്നു. സ്നേഹത്തിന്റെ മൂർത്തിമദ്ഭാവമായ മാതാവിൽ അധീശത്വത്തിന്റെ മറ്റൊരു മുഖവും തെളിഞ്ഞു കാണാം. സ്നേഹകാരുണ്യങ്ങളോടൊപ്പം തന്നെ കോപരൗദ്രഭാവങ്ങളും മാതാവിൽ അലിഞ്ഞു ചേർന്നിരിക്കുന്നു. ഇപ്രകാരം സൃഷ്ടിസ്ഥിതി സംഹാരശക്തിയുള്ള ഒരു വ്യക്തിത്വമായി 'അമ്മദൈവം' എന്ന സങ്കല്പം പ്രാർത്ഥനാരൂപി

ഡർക്കിടയിൽ വരുന്നു.

ദ്രാവിഡ സംസ്കാരത്തിൽ അമ്മ ദൈവം എന്ന സങ്കല്പത്തിന് വളരെ പ്രാധാന്യം ലഭിച്ചിരുന്നു. അസാധാരണ സ്വഭാവ ഗുണങ്ങൾക്കിരിപ്പിടമായ അമ്മയെ ക്രമേണ ദിവ്യപദവിയിലേക്കുയർത്തി ആരാധിക്കുവാൻ തുടങ്ങിയത് ദ്രാവിഡരുടെ ഹൃദയവിശാലതയും അന്തസ്സാരവുമാണ് പ്രത്യക്ഷമാക്കുന്നത്.[20] ആര്യാധിനിവേശത്തിനു മുമ്പുതന്നെ അമ്മദൈവത്തെ ആരാധിക്കുന്ന സമ്പ്രദായം ഇവിടെ നിലനിന്നിരുന്നു എന്ന് വ്യക്തമാണ്.

അമ്മദൈവം എന്ന സങ്കല്പത്തിന് പ്രതിരൂപമായി വളർന്നുവന്നത് കാളിയെന്ന സങ്കല്പമായിരുന്നു. രൗദ്രഭീകര ഭാവങ്ങളോടെ സംഹാര താണ്ഡവമാടുന്ന മഹാകാളി ദ്രാവിഡരുടെ പ്രധാന ദൈവമായി പരിണമിച്ചു. ആകൃതിയിലും പ്രകൃതിയിലും ഘോരഭാവത്തോടെ, കൈയിൽ കൊടുംവാളുമായി നിൽക്കുന്ന സംഹാരരൂപിണിയായ കാളി ദ്രാവിഡരുടെ ആരാധനാമൂർത്തിയായിരുന്നു.[21]

അസുരനിഗ്രഹത്തിനായി ശിവൻ തന്റെ ഫാലനേത്രത്തിൽനിന്ന് സൃഷ്ടിച്ചവളാണ് ദ്രാവിഡ സങ്കല്പത്തിലുള്ള കാളി. ദാരുകനെ വധിച്ച് രക്തം കുടിക്കുന്ന കാളിയെ പ്രീതിപ്പെ

തൃത്താനായി ബലിയർപ്പിക്കുന്ന രീതി ആദിമകാലം മുതൽ വളർന്നു വന്നു. അനുഷ്ഠാനങ്ങളിലെ പ്രധാനപ്പെട്ട ഒരു ഭാഗമായി ബലി പിന്നീട് മാറി. കാലക്രമേണ ഈ ബലിതർപ്പണത്തിന് 'കുരുതി' എന്ന പേരു ലഭിച്ചു. രക്തപിപാസ കാളിയുടെ മുഖമുദ്രയായി മാറി. സംഹാരമൂർത്തിയായ ഈ ഭഗവതിയെ കാവുകളിൽ പ്രതിഷ്ഠിച്ചതോടെ അമ്മദൈവത്തിന്റെ പ്രീതിക്കായി ചോരവീഴ്ത്തി തർപ്പണം ചെയ്യുന്ന രീതി പ്രബലപ്പെട്ടു. അമ്മയുടെ പ്രീതിക്കായി ആത്മബലി ചെയ്യുന്ന കുമാരന്മാരെക്കുറിച്ചുള്ള പരാമർശം ഗ്രീക്കുപുരാണങ്ങളിലും കാണാം. കാവിലമ്മയെക്കുറിച്ചുള്ള ദ്രാവിഡസങ്കല്പത്തിലും കുമാരന്റെ ആത്മാർപ്പണമുണ്ട്.[22] ഇന്ന് വെളിച്ചപ്പാടന്മാർ ഉറഞ്ഞുതുള്ളി സ്വയം തലയ്ക്കുവെട്ടുന്നത് ഇത്തരം ആത്മബലിയുടെ പ്രതീകാത്മകമായ അനുഷ്ഠാനമാണ്. പലയിടങ്ങളിലും ജീവനുള്ള മൃഗങ്ങളെയും ബലിയർപ്പിച്ചിരുന്നു. കാവുകളിൽ പൂരക്കാലത്ത് അറവുകൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന ചോരപ്രളയം അമ്മയുടെ നടവരെ ഒഴുകിച്ചെല്ലുന്നുവെന്നാണത്രേ ചില ദിക്കിലുള്ള വിശ്വാസം.[23]

കാവിൽ കുടികൊള്ളുന്ന ദേവി നിത്യകന്യകയാണ് എന്ന സങ്കല്പം വളരെയധികം

പ്രാധാന്യമർഹിക്കുന്ന ഒന്നത്രേ.

ദ്രാവിഡ സങ്കല്പത്തിലെല്ലാം നിറഞ്ഞു നിൽക്കുന്ന കാളി വിവിധ പേരുകൾ കൈക്കൊണ്ട് ഓരോരോ ഗ്രാമങ്ങളിലും കുടികൊള്ളുന്നുണ്ട്. കാളി, ഭദ്രകാളി, ദുർഗ്ഗ, കരിംകാളി, രക്തചാമുണ്ഡി, മാരിയമ്മ, എന്നീ ദൈവങ്ങളെല്ലാം ഒരേ സങ്കല്പത്തിന്റെ വിവിധ രൂപങ്ങളാണ്. തെക്കൻ കേരളത്തിൽ കാളിയെ സംബന്ധിച്ച പാട്ടുകളിൽ കാളി 'കണ്ണകി'യെന്ന പേരിൽ അറിയപ്പെടുന്നു. സംഘകാലകൃതികളിൽ പരാമർശിക്കപ്പെടുന്ന കൊറ്റവൈ എന്ന സമരദേവതയും കാളീസങ്കല്പത്തിൽ നിന്നും ഭിന്നമല്ല. "ഓരോ ഗ്രാമത്തിലും ചുരുങ്ങിയത് ഒരു മാതൃദേവതയെങ്കിലും പൂജിക്കപ്പെടുന്നുണ്ട്. അമ്മ ദൈവം എന്ന പേരിലാണ് ഈ ദേവത വിളിക്കപ്പെടുന്നത്"[24] എന്ന് കൊസാംബി അഭിപ്രായപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത് ഈ പശ്ചാത്തലത്തിലാണ്. ഇങ്ങനെ വിവിധ ദ്രാവിഡ ദൈവങ്ങളുടേയും ഉത്ഭവം ഒന്നു തന്നെയാണെങ്കിലും, ഓരോ ദൈവങ്ങളേയും പ്രീതിപ്പെടുത്തുന്നത് ഓരോരോ കാര്യ സാധ്യങ്ങൾക്കായിരുന്നു. പ്രാചീന ജനങ്ങളുടെ ഇടയിൽ ഏറ്റവും മാരകമായി അനുഭവപ്പെട്ടിരുന്ന വസൂരിയെന്ന രോഗം മാറാൻ മാരിയമ്മ, വസൂരിമാല, ശ്രീകുരുമ്പ, തുടങ്ങിയ മാതൃദേവതകളെ ആരാധിച്ചു വന്നത് ഇതിനുദാഹരണമാണ്.

അമ്മ ദൈവം എന്ന സങ്ക

ഷ്ടം ക്രമേണ പ്രകൃതി മാതാവ് അഥവാ മഹാമാതാവെന്ന വിവക്ഷയിൽ എത്തിച്ചേർന്നു. സൃഷ്ടി സ്ഥിതി സംഹാര രൂപം പൂണ്ട നിയതിയായി അമ്മ ദൈവങ്ങൾ കരുതപ്പെട്ടു.

കാവുകളിൽ കാളീപൂജയോടനുബന്ധിച്ചു നടത്തുന്ന അനുഷ്ഠാനപരങ്ങളായ വിവിധ ചടങ്ങുകളുണ്ട്. താലപ്പൊലി, പാന, അമ്മൻ പൂജ, മുതലായവ ഇതിനുദാഹരണങ്ങളാണ്. താലപ്പൊലിയുടെ ചടങ്ങുകൾ അതീവ ഹൃദ്യങ്ങളാണ്. അരിയും കൊളുത്തിയ തിരിയും വച്ച പിച്ചളത്താലങ്ങൾ കാവിന്റെ പുറത്ത് അധികം ദൂരത്തല്ലാത്തയുള്ള ചാലകുടയോ അരലിന്റേയോ ചുവട്ടിൽ നിന്ന്, നിരത്തിയ ശേഷം, താലമെടുത്ത സ്ത്രീകൾ മുന്നിലും വാദ്യഘോഷാദികൾ പിന്നിലുമായി കാവിലേയ്ക്ക് ഘോഷയാത്ര നടത്തുന്നു. ഈ ചടങ്ങ് കാവിലെ ഒരു പ്രധാന അനുഷ്ഠാനമാണ്. അമ്മൻപൂജ പൂർണ്ണമായും ദ്രാവിഡമാണ്.

കേരളത്തിലെ ഹൈന്ദവ ഗൃഹങ്ങളിൽ എല്ലാ വർഷവും കർക്കടകമാസത്തിൽ ചേട്ടയെ പുറത്താക്കി ശ്രീഭഗവതിയെ കുടിയിരുത്തുന്ന ഒരു ചടങ്ങ് ആചരിച്ചു വരുന്നുണ്ട്. ഒരു വർഷക്കാലത്തെ സർവ്വ അലക്ഷ്മിയേയും നീക്കിക്കളഞ്ഞ് പകരം ഐശ്വര്യത്തിന്റെ ദേവതയെ ഗൃഹങ്ങളിൽ പ്രതി

ഷ്ഠിക്കുകയാണ് ഈ അനുഷ്ഠാനത്തിന്റെ അന്തസ്സത്ത. ഒരു വിശുദ്ധീകരണാനുഷ്ഠാനമായ ഇതിലെ 'ചേട്ട' എന്നത് 'ജ്യേഷ്ഠ' എന്നവാക്കിൽ നിന്നും 'ശീവോതി' 'ശ്രീഭഗവതി' എന്നവാക്കിൽ നിന്നും രൂപം പ്രാപിച്ചതാണ്. ഈ രീതിയിൽ ദ്രാവിഡ പാരമ്പര്യം ഉൾക്കൊള്ളുന്ന അനുഷ്ഠാനങ്ങൾ നിരവധിയാണ്. പ്രാക്തനാനുഷ്ഠാനങ്ങളിൽ അന്തർലീനമായിരിക്കുന്ന സംസ്കാരം ശുദ്ധമായും ദ്രാവിഡമാണെന്ന് ഇവ വ്യക്തമാക്കുന്നു.

1.2.1.2. മതപരം

ഗ്രാമീണജനജീവിതത്തെ ഏറ്റവുമധികം നയിക്കുകയും നിയന്ത്രിക്കുകയും ചെയ്യുന്നത് മതവിശ്വാസമാണ്. തങ്ങളുടെ ജീവിതത്തിൽ നിരന്തരം അഭിമുഖീകരിക്കേണ്ടിവന്ന ശക്തികൾ അവർക്ക് ഈശ്വരചൈതന്യമായി. ഈ ചൈതന്യം അവരുടെ വ്യക്തിജീവിതത്തിനും സമൂഹജീവിതത്തിനും പ്രചോദനമായതോടെ മതവിശ്വാസം അവരിൽ ഉറച്ചു.

പ്രകൃതി പ്രതിഭാസങ്ങളായ സൂര്യൻ, ഇടിമിന്നൽ, മഴ, വൃക്ഷങ്ങൾ, സർപ്പങ്ങൾ, എന്നിവയോടൊപ്പം ക്രമേണ ദുർദേവതകളും അ

വരുടെ ആരാധനക്ക് പാത്രീഭൂതങ്ങളായി. ഗിരിപ്രദേശങ്ങളിൽ വസിച്ചിരുന്ന ജനങ്ങൾക്ക് ഘോര വനങ്ങളിലെ ഭീതിദമായ അന്തരീക്ഷം എന്നും ഭീഷണിയായിരുന്നു. ഉയർന്ന കൊടുമുടികളും, നവവർഷ കാലത്ത് പൊട്ടിയിളകുന്ന ഭീമാകാരമായ പാറകളും, വൃക്ഷങ്ങൾ തമ്മിലുരഞ്ഞുണ്ടാകുന്ന ഘോര ശബ്ദങ്ങളും, അരുവികൾ ഇരമ്പിപതിക്കുന്നതിന്റെ ഇടിധ്വനിയും എല്ലാം കൂടി അവരുടെ ഭയത്തെ വർദ്ധമാനമാക്കിയത് മലദൈവങ്ങളുടെ ഉദയത്തിനും വഴിതെളിച്ചു.

ഇങ്ങനെ ആദിദ്രാവിഡരുടെ ജീവിതത്തിന് നൈരന്തര്യ പ്രചോദനമായിരുന്ന ദൈവങ്ങളും ആരാധനാവിധികളും നിരവധിയാണെന്ന് കാണാം. ഇവയിൽ സർപ്പാരാധനയും പരേതാരാധനയും ആണ് പ്രധാനം.

1.2.1.2.1. സർപ്പാരാധന

സർപ്പാരാധന ആദിദ്രാവിഡരുടെ ഏറ്റവും പ്രാചീനമായ ഒരാരാധന സമ്പ്രദായമായിരുന്നു. ഒരു കാലത്ത് ഭാരതമൊട്ടുക്ക് നിലനിന്ന സർപ്പാരാധനയുടെ ഉത്ഭവം ദ്രാവിഡ

ത്തിൽ നിന്നുമാണെന്ന് കരുതേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. "വൈദിക കാലഘട്ടത്തിൽ ദ്രാവിഡരുടെ ഇടയിൽ പ്രബലമായിരുന്ന സർപ്പാരാധന 'നാഗ' എന്ന പേരിൽ അറിയപ്പെട്ടിരുന്നു...."[25] എന്ന് ഗിൽബർട്ട് സ്ലേറ്റർ പ്രസ്താവിക്കുന്നു. കേരളത്തിൽ സർപ്പാരാധനയ്ക്ക് ഏറ്റവും കൂടുതൽ ആഭിമുഖ്യം കാണിക്കുന്ന പുള്ളുവസമുദായക്കാർ പാടുന്ന പാട്ടുകളിലൊക്കെയും ദ്രാവിഡരുടേതായ ദൈവങ്ങളെ മാത്രമേ സ്തുതിക്കുന്നുള്ളൂ[26] എന്നത് സർപ്പാരാധന തികച്ചും ദ്രാവിഡീയമാണെന്നതിന് ശക്തമായ തെളിവേകുന്നു.

ഭയാത്ഭുതങ്ങൾ പ്രാചീനമനുഷ്യനിൽ ദൈവവിശ്വാസം വളർത്തുകയും പ്രകൃതിശക്തികൾക്ക് അമാനുഷികമായ ഒരു ദിവ്യശക്തി അവൻ ആരോപിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇരുട്ടിൽ ഫണം വിടർത്തിയാടുന്ന വിഷസർപ്പങ്ങളും അവന് ആരാധനാപാത്രമായി ഭവിച്ചു. നാഗങ്ങൾക്ക് അർച്ചന നൽകി അവയെ ആരാധിച്ചു പ്രീതിപ്പെടുത്തുന്ന സമ്പ്രദായം ഇന്നും നിലനിന്നു പോരുന്നു. ആര്യാധിനിവേശത്തോടെ പല ആര്യസങ്കല്പങ്ങളും ഇതിൽ കലർന്നുവെങ്കിലും സർപ്പോപാസനയിൽ തെളിഞ്ഞുകാണുന്നത് ദ്രാവിഡപാരമ്പര്യമാണ്.

1.2.1.2.2. പരേതാരാധനയും വീരാരാധനയും

അതി പ്രാചീനകാലം മുതൽ നിലനിന്നിരുന്ന ആരാധനാരീതികളാണ് പരേതാരാധനയും വീരാരാധനയും. പൂർവ്വപിതാക്കളേയും മൺമറഞ്ഞ വീരനായകന്മാരേയും സ്മരിച്ച് അവർക്കായി ബലികളും മറ്റും അർപ്പിക്കുന്നതാണ് ഈ ചടങ്ങ്. പരമ്പരമായ ചടങ്ങാക്കിത്തന്നെയാണ് ഇതും ആചരിച്ചിരുന്നത്.

ഒരു വിശേഷവ്യക്തിത്വത്തോട് പുലർത്തുന്ന അതിരറ്റ ആദരവായി ഈ ആരാധനയെ കണക്കാക്കാം. ഇതുകൊണ്ട് ദൈവത്വത്തെ പ്രാപിച്ച മനുഷ്യാത്മാക്കളുണ്ട്. യാദൃച്ഛികമായി ദൈവാവസ്ഥയിലേക്കുയർത്തപ്പെട്ടവരുമുണ്ട്. ഇങ്ങനെയുള്ളവരും വീരയോദ്ധാക്കളായി മരണം വരിച്ച വീരസേനാനികളും അതിരറ്റ ആരാധന അർപ്പിച്ചിരുന്നു. നാടൻ കഥകളിൽ നിന്നും അനാവൃതമാകുന്ന പ്രാചീന ചരിത്രം പരിശോധിക്കുമ്പോൾ ആദി ദ്രാവിഡർക്ക് ധാരാളം ക്ഷുദ്ര ദേവതകളും വീര ചരിത്രങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നതായി കാണാം. ഈ പശ്ചാത്തലത്തിൽ നിന്ന് നോക്കുമ്പോൾ ദ്രാവിഡരുടെ ഇടയിൽ വീരാരാധന വളർന്നുവന്നത് തികച്ചും സ്വാഭാവികമാണെന്ന് കാണാം. ആദി

ദ്രാവിഡ സംസ്കാരത്തിന്റെ പാരമ്പര്യം ഇന്നും തുടരുന്ന മലവർഗക്കാർ മൺമറഞ്ഞ പ്രതാപശാലികളായ പൂർവ്വികരുടെ ആത്മാക്കളെ ആരാധിക്കുന്നതിന് തെളിവുകളുണ്ട്. 'ചാവർമാർ' എന്നറിയപ്പെടുന്ന ഇത്തരം ദൈവങ്ങൾക്ക് വലിയൊരു സ്ഥാനം മലവർഗങ്ങളുടെ ആരാധനയിൽ ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്.

1.2.2. അനുഷ്ഠാനകലകൾ

ദ്രാവിഡ പാരമ്പര്യത്തിലെ അടുത്ത കണ്ണിയാണ് അനുഷ്ഠാനകലകൾ. അനുഷ്ഠാനപരമായ ആചാരങ്ങളുടെ പിൻതുടർച്ചയെന്ന വണ്ണമാണ് അനുഷ്ഠാനകലകൾ വളർന്നു വന്നിട്ടുള്ളത്. നാടോടി സംസ്കാരത്തിന്റെ കലാപരമായ ആവിഷ്കാരണം എന്ന നിലയിൽ നാടൻ കലയിൽ ജീവിതത്തിന്റെ സ്പന്ദനങ്ങൾ കാണാം.[27] നാടൻ ജനതയുടെ ജീവിതരീതികളേയും ആചാരാനുഷ്ഠാനങ്ങളേയും ഉൾക്കൊണ്ടാണ് നാടൻ കലകൾ വളർന്നു പന്തലിച്ചത്. പ്രാക്തന സംസ്കാരങ്ങളുടെ വ്യക്തമായ ഒരു ചിത്രം നാടൻ കലകളിലൂടെ ലഭിക്കുന്നു. വൈയക്തിക വികാരങ്ങളെക്കാളുപരി സാമൂഹിക വികാരങ്ങൾക്ക് ഇതിൽ സ്ഥാനം ലഭിച്ചതിനാൽ സാമാന്യജനത അതിവേഗം നാടൻ

കലകളുമായി താദാത്മ്യം പ്രാപിച്ചു.

മന്ത്രവാദവും മതവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട അനുഷ്ഠാനങ്ങളിൽ നിന്നാണ് പ്രാചീന കലകളിൽ അധികവും രൂപമെടുത്തിട്ടുള്ളത്.[28] ഇന്നു കാണപ്പെടുന്ന നാടൻ കലകളിൽ ഭൂരിഭാഗവും അനുഷ്ഠാനകലകളാണ്. ക്ഷേത്രങ്ങളിലെയോ കാവുകളിലെയോ ആരാധനയുമായോ മറ്റെന്തെങ്കിലും ചടങ്ങുകളുമായോ ബന്ധപ്പെട്ടവയാണ് അനുഷ്ഠാനകലകൾ.[29] മതപരമായ ചടങ്ങുകളുടെ രൂപവും ഭാവവും സംസ്കാരവും ഉൾക്കൊണ്ടാണ് അനുഷ്ഠാനകലകൾ വളർന്നത്. വെറും ഒരു കലാരൂപം എന്നതിനേക്കാളുപരി അവർ വിശ്വസിച്ചിരുന്ന ദൈവങ്ങളുടെ മുന്നിൽ നടത്തുന്ന ഒരു തരം ആരാധനയായിട്ടാണ് അനുഷ്ഠാന കലകൾ വികാസം പ്രാപിച്ചത്. അനുഷ്ഠാനകലകളുടെ അവതരണ സമയത്ത് പ്രേക്ഷകരില്ല, ഭാഗഭാക്കുകൾ മാത്രം.

പടയണി, തെയ്യം, തിറ, മുടിയേറ്റ്, മുതലായവയാണ് പ്രധാനപ്പെട്ട അനുഷ്ഠാന കലകൾ. ഗ്രാമീണ ജനതയുടെ ഭക്തിയുടെയും ജീവിത വീക്ഷണത്തിന്റെയും കലാഭിരുചിയുടെയും സൗന്ദര്യബോധത്തിന്റെയും മറ്റും കൂട്ടായ ഒരു പ്രകടനമാണ് ഇത്തരം കലകളിൽ ദർശിക്കാൻ കഴിയുന്നത്. പ്രത്യേക വേഷവിധാനങ്ങളോടും ആടയാഭരണങ്ങ

ളോടും കൂടി , കിരീടവും മറ്റും ധരിച്ച് കോലംകെട്ടിയാടുന്നവർ ദൈവങ്ങളുടെ പ്രതിരൂപങ്ങളാണ്. മനുഷ്യനും ദൈവവും പരസ്പരം ചേരുന്ന വരമുഹൂർത്തമാണ് ഇത്.

കേരളീയ അനുഷ്ഠാനകലകളിൽ ആദിദ്രാവിഡത്തനിമയും താളവും വർണ്ണവൈവിധ്യവും നിറഞ്ഞു നിൽക്കുന്ന രൂപമാണ് പടയണി. മനസ്സിന്റെ നിഗൂഢതകളിൽ അമർന്നിരിക്കുന്ന വികാരങ്ങളുടെ ഉർജ്ജസ്വലമായ ആവിഷ്കാരമാണത്.[30] ഭദ്രകാളിപ്രതിഷ്ഠയോടു കൂടിയ ക്ഷേത്രങ്ങളിലെ ഉത്സവങ്ങളോടനുബന്ധിച്ച് അരങ്ങേറുന്ന പടയണി തികച്ചും സാമൂഹികമായ ഒരനുഷ്ഠാനമാണ്. ആദിമസംസ്കാരത്തിന്റെ സുവർണ്ണമുദ്രകൾ ഇന്നും മാഞ്ഞുപോകാതെ പതിഞ്ഞു കിടക്കുന്നത് മധ്യതിരുവിതാംകൂറിലെ പടയണിയിലും വടക്കേമലബാറിലെ തെയ്യങ്ങളിലും ഒന്നെയാണ്. മലനാട്ടുമനുഷ്യരുടെ ജീവിതാനുഭവങ്ങളുടെ ആഴിയിൽ അഗ്നിശുദ്ധി[31] വരുത്തിയ അനുഷ്ഠാനകലകളാണവ.

അഗ്നിയിൽ പിറന്ന മാതൃസത്തയായ ഭദ്രകാളിയാണ് പടയണിയിലെ ആത്യന്തിക ദൈവസത്ത. മലനാട്ടു മനുഷ്യരും അനേകം ദൈവങ്ങളും പടയണിയിൽ ഒന്നിച്ചു ചേരുന്നു. ദൈവങ്ങളുടെ

പ്രീതിക്കായി കോലങ്ങൾ കെട്ടിയാടുകയാണ് ഇതിലെ പ്രധാന ചടങ്ങ്. "ജനങ്ങളുടെ ഐക്യത്തിനും ഐശ്വര്യത്തിനുംവേണ്ടി ജനങ്ങൾ തന്നെ കണ്ടെടുത്ത് ജനങ്ങൾ തന്നെ ആചരിച്ച് സംരക്ഷിച്ചുപോരുന്ന ഒരു ജീവിതവഴക്കമാണ് പടയണി. അറുപത്തിനാലു കലകളും അവിടെ സമന്വയിക്കുന്നു."[32] വിവിധ ചടങ്ങുകളുടെയും വിവിധ ദൈവങ്ങളുടെയും സമന്വയമായ പടയണി യഥാർത്ഥത്തിൽ ആരാധന തന്നെയാണ്. ഇപ്രകാരം തികച്ചും സജീവമായ ഒരനുഷ്ഠാനകലയാണ് പടയണി.

പടയണിപ്പാട്ടുകൾക്ക് ഒരു പ്രത്യേക താളമുണ്ട്. നാടൻ താളങ്ങളുടെ വഴക്കം നിറഞ്ഞു നിൽക്കുന്നതാണ് ഈ പാട്ടുകൾ. തപ്പിന്മേലെ താളത്തിന്റെയും കോലത്തിന്റെ ചുവടുവയ്പിന്റെയും ചലനാത്മകസ്വഭാവം ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ഈ താളം നാടൻപാട്ടുകളെ മൊത്തത്തിൽ സ്വാധീനിക്കുന്ന ഒന്നാണ്.

ഉത്തരകേരളത്തിലെ അനുഷ്ഠാനപരമായ നാടൻകലകളിൽ ഏറ്റവും പ്രാചീനവും പ്രധാനവുമാണ് തെയ്യവും തിറയും. മുടിയേറ്റ്, കളംപാട്ട്, കാളിയൂട്ട്, തോറ്റംപാട്ട്, തുടങ്ങിയവയും പ്രധാന അനുഷ്ഠാനകലകളാണ്. കാളിയും ദാരികദാനവേന്ദ്രന്മാരും തമ്മിലുള്ള യുദ്ധവും കാളിയുടെ വിജയവുമാണ് മിക്കതിലേയും പ്രതിപാദ്യവിഷയം.

ഇപ്രകാരം ദ്രാവിഡസംസ്കാരത്തിന്റെ സ്വാധീനം അനുഷ്ഠാനകലകളിലൂടെ നീളം കാണാം.

1.2.3. ആദിപ്രരൂപങ്ങളും മിത്തുകളും

"അനാദിയായ സമഷ്ടിചേതനയിൽ പതിഞ്ഞിരിക്കുന്ന സാകാരവും നിരാകാരവുമായ സത്തകളെയാണ് 'ആദിപ്രരൂപങ്ങൾ' എന്ന് വിളിക്കുന്നത്."[33] അനാദികാലം മുതൽ മനുഷ്യമനസ്സിൽ വേരൂന്നിയ പാരമ്പര്യബോധം മായ്ച്ചുകളയാൻ ബോധമനസ്സെടുക്കുന്ന തീരുമാനം കൊണ്ട് സാധ്യമല്ല. ഓരോ വ്യക്തിയുടേയും അബോധമനസ്സിൽ പതിഞ്ഞുപോയ ചില സാങ്കല്പിക ചിത്രങ്ങൾ, മുൻ തലമുറകളിൽ നിന്നും ആർജ്ജിച്ച സംസ്കാരത്തിന്റെയും അനുഭൂതികളുടേയും ഫലം മൂലം ശക്തിപ്രാപിച്ചവയാണ്. വ്യക്തിയെക്കാളുപരി സമൂഹബോധത്തെ നിയന്ത്രിക്കുന്ന ഒരു വികാരപ്രവാഹമാണ് ആദിപ്രരൂപങ്ങൾ ഉടലെടുക്കുന്നതിനു പിന്നിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്നത്. ഈ സ്വതന്ത്രവികാരസംഘാതത്തെ വ്യക്തികൾക്ക് ഇച്ഛയാൽ രൂപപ്പെടുത്താനാവില്ല. സമൂഹബോധപരപ്പിൽ നിന്ന് വ്യക്തിയുടെ അബോധമനസ്തലത്തിലൂടെ[34] സ്വയംഭൂവായി അവ ഒഴുകിയെത്തുന്നു. ഇതിൽ നിന്നും വ്യക്തിചേതനയേക്കാളുപരി സംഘചേതനയുടെ ആവിഷ്കാരമാണ് ആദിപ്രരൂപങ്ങൾ

എന്നതാണ്. ആദ്യകാലഘട്ടത്തിൽ കലകൾ രൂപം കൊണ്ടത് സാമൂഹികാനുഭവത്തിലൂടെയായിരുന്നു. ആദിപ്രരൂപങ്ങളുടെ ആവിർഭാവത്തിലും ഇത്തരം ഗണസത്ത തന്നെയായിരുന്നു മാധ്യമം.

അമ്മയച്ഛന്മാരോടും പ്രകൃതിയോടുമുള്ള അതിഗാഢമായ വൈകാരിക ബന്ധത്തിൽ നിന്നുമാണ് ആദിപ്രരൂപങ്ങൾ ഉടലെടുക്കുന്നത്. ഓരോ സമൂഹത്തിന്റെയും സംസ്കാര സരണിയുമായി വിലയം പ്രാപിക്കുന്നതാണ് ആദിപ്രരൂപങ്ങൾ. മഹാമാതാവ്, മഹാപിതാവ്, വീരനായകൻ, നിത്യശിശു, തുടങ്ങിയ ആദിപ്രരൂപങ്ങൾ സമൂഹാബോധത്തിൽ വിലയം പ്രാപിച്ച അനുഭൂതികളുടെ ബഹിർഗമനത്തെയാണ് വെളിവാക്കുന്നത്. മഹാമാതാവ് സ്നേഹകാരുണ്യങ്ങളുടേയും കോപരൗദ്രങ്ങളുടേയും ഒരുമിച്ചുള്ള രൂപമാണ്. രക്ഷകയോടുണ്ടാവുന്ന ആശ്രിതത്വവും സ്നേഹവും ഭക്തിയും ഭയവും കൂടിച്ചേർന്ന ഒരു വികാര സമുച്ചയമാണ് അമ്മയോടുള്ള ആത്മീയബന്ധം. മാനവന്റെ അബോധ സത്യമായ മൗലികാനുഭൂതി അമ്മയെന്ന ആദിപ്രരൂപത്തിന് ദിവ്യതാപരിവേഷം

35

നൽകിയിരിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ നമുക്ക് അനുഭവമായിത്തീരുന്ന അഗാധ മാനസിക യാഥാർത്ഥ്യങ്ങളാണ് ആദിപ്രരൂപങ്ങൾ എന്നു പറയാം.

ആദിരൂപങ്ങൾ പോലെ പ്രാധാന്യം അർഹിക്കുന്നതാണ് മിത്തുകൾ. ചരിത്രാതീതമായ വർഗ്ഗസ്വപ്നങ്ങളുടെ കലവറകളാണ് മിത്തുകൾ. നിർവ്യക്തികമാക്കപ്പെട്ട സ്വപ്നങ്ങളാണവ.[36] തലമുറകളിൽ നിന്ന് തലമുറകളിലേക്ക് പകർന്നു കൊടുക്കപ്പെടുന്ന ചില സങ്കല്പങ്ങളുണ്ട്. നാടൻ പാട്ടുകളിലൂടെയും നാടൻ കഥകളിലൂടെയും ഇന്നും സമൂഹത്തിൽ നിലനിന്നു പോരുന്ന ചില സങ്കല്പങ്ങളാണിവ. ഗ്രാമീണ ജീവിതത്തിന്റെ നൈർമല്യവും പരിശുദ്ധിയും വിളിച്ചോതുന്ന ഇത്തരം നാടൻ മിത്തുകൾ അവരുടെ സംസ്കാരത്തിലെ നാഴികക്കല്ലുകൾ തന്നെ. മനസ്സിന്റെ കണ്ണാടിയിൽ പ്രതിബിംബിക്കുന്ന ഇത്തരം മിത്തുകൾ മാച്ചുകളയാൻ സാധിക്കാത്ത വിധം ഗ്രാമ്യജീവിതത്തിന്റെ സ്പന്ദനങ്ങളായി മാറിയിരിക്കുന്നു. നമ്മുടെ ആത്മാവിനെ വശീകരിച്ച് ഒരേ സമയം വിസ്മയിപ്പിക്കുകയും വിഭ്രമിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവയാണ് മിത്തുകളിലെ ബിംബങ്ങൾ. പ്രാക്തന വർഗ്ഗം അവരുടെ ജീവിതാവബോധത്തിന്റെ പ്രതീകവൽക്കരണത്തിൽ കൂടി രൂപം നൽകിയ സർഗ്ഗാത്മക സൃഷ്ടിയാണ് മിത്ത്.[37] ഇത്തരം ബിംബകല്പനകൾ ആദിമനുഷ്യരുടെ ജീവിതസങ്കല്പവും മനസ്സിലെ തീവ്രഭയവും എല്ലാം ഉൾക്കൊള്ളുന്നു.

ജാതീയവും വംശീയവും സാമുദായികവുമായ വിശ്വാസങ്ങളുടേയും ആചാരാനുഷ്ഠാനങ്ങളുടെയും സ്വാധീനം മിത്തുകളെ രൂപപ്പെടുത്തുന്നതിൽ പ്രധാന പങ്കുവഹിക്കുന്നു. മിത്തുകൾ യാഥാർത്ഥ്യങ്ങളല്ല, എങ്കിലും ചിലപ്പോൾ യാഥാർത്ഥ്യങ്ങളേക്കാൾ ജീവിതഗന്ധിയായി അവ അനുഭവപ്പെടുന്നു. മിത്തുകളും യാഥാർത്ഥ്യങ്ങളും തമ്മിലുള്ള അതിർവരമ്പ് അതിസൂക്ഷ്മമായ ഒരു രേഖയായി മാറുന്ന അസുലഭനിമിഷങ്ങളും ചിലപ്പോൾ സൃഷ്ടിക്കപ്പെടുന്നുവെന്നത് നാടൻ മിത്തുകളുടെ മഹത്വമാണ്.

1.2.4. ഉത്സവങ്ങൾ

ദ്രാവിഡ സംസ്കാരത്തിന്റെ ഏറ്റവും പ്രധാന സവിശേഷതയാണ് ഉത്സവങ്ങൾ. ഉത്സവപ്രിയരായിരുന്ന ദ്രാവിഡരുടെ മതവിശ്വാസങ്ങളും സങ്കല്പങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ടാണ് ഇത്തരം ആഘോഷങ്ങൾ വളർച്ച പ്രാപിച്ചത്. ആദിദ്രാവിഡരുടെ ഇടയിൽ കാവുകളും പിന്നീട് ക്ഷേത്രങ്ങളുമാണ് ഉത്സവാചരണങ്ങളുടെ കേന്ദ്രമായി വർത്തിച്ചത്. വ്യക്തിയേക്കാൾ സമൂഹത്തിന് പ്രാധാന്യം ലഭിച്ചിരുന്ന ഒരു വ്യവസ്ഥിതിയിൽ സാമൂഹ്യാഘോഷമെന്ന നിലയിൽ ഉത്സവങ്ങൾ അവരുടെ ജീവിതത്തിന്റെ ഭാഗമായിത്തീർന്നു.

മനുഷ്യമനസ്സുകളിലേക്ക് ആഹ്ലാദത്തിന്റെ തിരത്തള്ളലുമായി കടന്നുവരുന്ന ഉത്സവങ്ങൾ നിത്യജീവിതത്തിൽ അഭിമുഖീകരിക്കേണ്ടിവരുന്ന സർവ്വ പ്രതിബന്ധങ്ങളെയും വിസ്മരിക്കാനുള്ള ഒരവസരമായിരുന്നു അവർക്ക്. ഓരോരോ ദേശങ്ങളിലും അവരവരുടെ സംസ്കാരത്തിന്റെ സത്തയെ ഉൾക്കൊണ്ട് ഇവ രൂപം പൂണ്ടു. ഇത്തരത്തിൽ കേരളത്തിലെ എല്ലാജനങ്ങളുടെയും പ്രധാനപ്പെട്ട ഒരുത്സവമാണ് ഓണം. ഇവിടെ നിലനിന്ന മഹത്തായ ഒരു സംസ്കാരത്തിന്റെ പ്രതിസ്ഫുരണങ്ങൾ ഓണാഘോഷത്തിൽ കാണാൻ കഴിയും.

വാമനനാൽ പാതാളത്തിലേക്ക് ചവിട്ടി താഴ്ത്തപ്പെട്ട മഹാബലി വർഷത്തിലൊരിക്കൽ തന്റെ പ്രജകളെ സന്ദർശിക്കാനായി ഭൂമിയിലേക്ക് വരുന്നുവെന്ന ഐതിഹ്യത്തിൽ ആര്യദ്രാവിഡ സംഘട്ടനത്തിന്റെ ശക്തമായ നിഴലുകൾ കാണാൻ സാധിക്കും. മഹാബലിയുടെ കഥയിൽ പ്രസ്താവ്യമായിക്കാണുന്ന പാതാള സങ്കല്പം തികച്ചും ദ്രാവിഡ പശ്ചാത്തലത്തിലുള്ളതാണ്. "പുരാണങ്ങളിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്ന പാതാള ലക്ഷണങ്ങളിൽ പലതും കേരളത്തിന് യോജിക്കുന്നുണ്ട്. പാതാളം രാക്ഷസരുടെ അഥവാ ദ്രാവിഡരുടെ നാടാണെന്നും, നാഗങ്ങളുടെ വാസസ്ഥാനമാണെന്നും പറയാറുണ്ടല്ലോ. ഈ രണ്ടുലക്ഷണങ്ങൾ കേരളത്തിൽ ഇന്നും കാണുന്നുണ്ട്. ദക്ഷിണേന്ത്യയിലെ ദ്രാവിഡരെ ഉത്തരേന്ത്യയിൽ ആര്യന്മാർ[38] രാക്ഷസരെന്നപേരിലാണ് വ്യവഹരിച്ചിരുന്നത്." ദ്രാവിഡരുടെ ഇടയിലെ മഹോത്സവമാണ്

ഓണം എന്ന വസ്തുതക്ക് ഈ പ്രസ്താവന തെളിവേകുന്നു. ദക്ഷിണ ഭാരതത്തിലും പൊതുവേ കേരളത്തിലും കാണുന്ന മതപരമായ ഉത്സവങ്ങളുടേയും ആഘോഷങ്ങളുടേയും ആധിക്യം ദ്രാവിഡ പാരമ്പര്യത്തിന് നിദർശനമാണ്.

സാഹിത്യം ഏറ്റവുമധികം ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത് സംസ്കാരവുമായാണ്. സമൂഹത്തിന്റെ മൊത്തത്തിലുള്ള സംസ്കാരത്തിന്റെ പ്രതിഫലനം സാഹിത്യത്തിൽ നിഴലിക്കുന്നു. മണിപ്രവാള കൃതികളിൽ കാണുന്ന ഭോഗലാലസതയും മറ്റും അന്നത്തെ സാമൂഹ്യജീവിതത്തിന്റെ പ്രതിഫലനങ്ങളായിരുന്നുവെന്നത് ഇതിനടിവരയിടുകയും ചെയ്യുന്നു. സമൂഹത്തിന്റെ നേരിയ ചലനങ്ങളെപ്പോലും ഉൾക്കൊള്ളാൻ ഉത്തമസാഹിത്യത്തിനു കഴിയുന്നു.

ദക്ഷിണഭാരതത്തിൽ ശക്തമായിരുന്ന ദ്രാവിഡ സാംസ്കാരിക പാരമ്പര്യം ഇവിടുത്തെ ഭാഷയേയും സാഹിത്യത്തേയും ആഴത്തിൽ സ്വാധീനിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഓരോകാലഘട്ടത്തിലേയും സംസ്കാരപരാഗങ്ങളെ ഏറ്റുവാങ്ങുന്ന കവികൾ മഹത്തായ ഈ സംസ്കൃതിയുടെ പാരമ്പര്യത്തേയും ഏറ്റുവാങ്ങി. മലയാളകവിതയിൽ ആദ്യമായി ഇന്നരത്തിൽ ശ്രദ്ധേയമായ ചുവടുവച്ച കവി ഇടശ്ശേരിഗോവിന്ദൻനായരാണ്. കവിതാരംഗത്ത് നവീനമായ ഒരു വഴിച്ചാൽ കീറിയ ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകളിൽ ദ്രാവിഡപാരമ്പര്യത്തിന്റെ സ്വാധീനം എന്തുമാത്രമെന്ന് കണ്ടെത്തുകയാണ് ഈ പ്രബന്ധത്തിന്റെ ലക്ഷ്യം.

അടിക്കുറിപ്പുകൾ

1. എം. ശ്രീധരമേനോൻ, *കേരളസംസ്കാരം* (നാഷണൽ ബുക്ക് സ്റ്റാൾ, കോട്ടയം, 1982.), പു. 14-15.
2. Taylor, *Primitive Culture* Vol II, P. 7.
3. *The Encyclopedia of Philosophy* Vol II (The Macmillan Company and free press, U.S.A 1967), P. 273.
4. Oxford Advanced Lerner's Dictionary.
5. Oxford Advanced Lerner's Dictinary.
6. *Encyclopedia Americana* Vol XXVI (Americana Corporation, New York, 1966), P. 754.
7. ഡോ. എം. ലീലാവതി, *ആദിരൂപങ്ങൾ സാഹിത്യത്തിൽ ഒരു പഠനം* (കേരളഭാഷാ ഇൻസ്റ്റിട്യൂട്ട്, തിരുവനന്തപുരം, 1993), പു. 15.
8. എൻ. എൻ. കക്കാട്, *കവിതയും പാരമ്പര്യവും* (വള്ളത്തോൾ വിദ്യാപീഠം, ശുകപുരം, 1984), പു. 41.
9. Gilbert Slater, *The Dravidian Element in Indian culture* (Asian Educational Services, New Delhi, 1982), P. 63.
10. പ്രൊഫ. കിളിമാനൂർ വിശ്വംഭരൻ, *കേരളസംസ്കാരദർശനം* (കാഞ്ചനഗിരി ബുക്സ്, കിളിമാനൂർ, 1990), പു. 58.

11. പ്രൊഫ. കിളിമാനൂർ വിശ്വംഭരൻ, <u>കേരളസംസ്കാരദർശനം</u>. പു. 40.

12. ടി. പു. 58.

13. ഡോ. എസ്. കെ. നായർ, <u>കേരളത്തിലെ നാടോടി നാടകങ്ങൾ</u> (മദ്രാസ് യൂണിവേഴ്സിറ്റി മലയാളം സീരീസ് ന. 12, 1955), പു. 23.

14. കടമ്മനിട്ട രാമകൃഷ്ണൻ, 'അവതാരിക', പ്രൊഫ. കടമ്മനിട്ട വാസുദേവൻ പിള്ളയുടെ <u>പടേനിയിലെ പാളക്കോലങ്ങൾ</u> (ജനജാഗൃതി പ്രസാധക സംഘം, പറവൂർ, 1992), പു. 5.

15. എ. കെ. നമ്പ്യാർ, <u>കേരളത്തിലെ നാടൻ കലകൾ</u> (നാഷണൽ ബുക്ക്സ്റ്റാൾ, കോട്ടയം, 1989), പു. 49.

16. പ്രൊഫ. കടമ്മനിട്ട വാസുദേവൻ പിള്ള, <u>പടേനിയിലെ പാളക്കോലങ്ങൾ</u>. പു. 35.

17. ഡോ. എം. വി. വിഷ്ണുനമ്പൂതിരി, <u>തോറ്റംപാട്ടുകൾ ഒരു പഠനം</u> (നാഷണൽ ബുക്ക്സ്റ്റാൾ, കോട്ടയം, 1990), പു. 49.

18. ഡോ. ചേലനാട്ട് അച്യുതമേനോൻ, <u>കേരളത്തിലെ കാളിസേവ - ഭാഗം രണ്ട്</u> (മദ്രാസ്, 1943), പു. 8.

19. ടി. പു. 53.

20. ടി. പു. 78.

21. Gilbert Slater, <u>The Dravidian Element in Indian Culture</u>. P. 91-92.

22. ഡോ. എം. ലീലാവതി, <u>ആദിപ്രരൂപങ്ങൾ സാഹിത്യത്തിൽ ഒരു പഠനം</u>. പു. 87.

23. ഡോ. ചേലനാട്ട് അച്യുതമേനോൻ, കേരളത്തിലെ കാളീസേവ – ഭാഗം രണ്ട്. പു. 55.

24. D. D. Kosambi, Myth and Reality (Popular Prakashan, Bombay, 1983), P. 86.

25. Gilbert Slater, The Dravidian Element in Indian Culture. P. 83.

26. പ്രൊഫ. കിളിമാനൂർ വിശ്വംഭരൻ, കേരളസംസ്കാര ദർശനം. പു. 59.

27. എ.കെ. നമ്പ്യാർ, കേരളത്തിലെ നാടൻ കലകൾ. പു. 21.

28. ടി. പു. 22.

29. ടി. പു. 38.

30. പ്രൊഫ. കടമ്മനിട്ട വാസുദേവൻ പിള്ള, പടേനിയിലെ പാളക്കോലങ്ങൾ. പു. 2.

31. ടി. പു. 52.

32. ടി. പു. 35.

33. ഡോ. എം. ലീലാവതി, ആദിപ്രരൂപങ്ങൾ സാഹിത്യത്തിൽ [illegible]. പു. 10.

34. ടി. പു. 15.

35. ടി. പു. 52.

36. ഡോ. എം. ലീലാവതി, സത്യം ശിവം സുന്ദരം (നാഷണൽ ബുക്ക്സ്റ്റാൾ, കോട്ടയം, 1989), പു. 4.

37. പ്രസന്നരാജൻ, *കേരളകവിതയിലെ കളിയും ചിരിയും* (നാഷണൽ ബുക്ക്സ്റ്റാൾ, കോട്ടയം, 1992), പു. 68.

38. പ്രൊഫ. അയ്മനം കൃഷ്ണക്കൈമൾ, *കലാചിന്തകൾ സംസ്കാര ദീപങ്ങൾ* (നാഷണൽ ബുക്ക് സ്റ്റാൾ, കോട്ടയം, 1984), പു. 317-318.

അധ്യായം രണ്ട്.

ഇടശ്ശേരി — വ്യക്തിത്വവും കൃതിത്വവും

2.1. ഇടശ്ശേരി എന്ന വ്യക്തി

ഉദാത്തമായ ജീവിതാവബോധത്തിന്റെ മൗലിക ശബ്ദവുമായി മലയാള സാഹിത്യവേദിയിലേക്ക് കടന്നുവന്ന ഇടശ്ശേരി അനന്യസാധാരണമായ ഒരു വ്യക്തിത്വത്തിന്റെ ഉടമയായിരുന്നു. മൂടുപടങ്ങളില്ലാതെ ജീവിച്ച ഇടശ്ശേരി, തന്റെ കാലഘട്ടത്തിന്റെ സ്പന്ദനങ്ങളെ ഏറ്റുവാങ്ങിയ കവിയാണ്. നഗ്നജീവിത യാഥാർത്ഥ്യങ്ങളിൽനിന്നും മുഖം തിരിക്കാതെ അവയിലേക്കാഴ്ന്നിറങ്ങി അവയെ തന്റെ കൂടി അനുഭവമാക്കി മാറ്റാൻ കഴിഞ്ഞ ഇടശ്ശേരി ഒരു വ്യക്തിയെന്ന നിലയിലും കവിയെന്ന നിലയിലും മറ്റുള്ളവരിൽ നിന്ന് തികച്ചും വ്യതിരിക്തനാണ്.

1906 ഡിസംബർ 23-ാം തിയതി ഇടശ്ശേരിക്കളത്തിൽ കുഞ്ഞിക്കുട്ടിയമ്മയുടെയും പി. കൃഷ്ണക്കുറുപ്പിന്റെയും മകനായി ഇടശ്ശേരി ഗോവിന്ദൻ നായർ ജനിച്ചു. അബ്കാരി വകുപ്പിൽ ജോലി നോക്കിയിരുന്ന കൃഷ്ണക്കുറുപ്പിന്റെ ഉച്ചമായ വരു-

മാനം ആയിരുന്നു ഏറെ അംഗങ്ങളുള്ള ആ കുടുംബത്തിന്റെ ഏക ആശ്രയം. അതിനാൽ കഠിനമായ സാമ്പത്തിക പരാധീനതകളുടെ നടുവിൽക്കൂടിയാണ് ഇടശ്ശേരി വളർന്നുവന്നത്. ദാരിദ്ര്യദുഃഖത്തിനിടയിലും പരസ്പര സ്നേഹത്തിന്റെയും സഹവർത്തിത്വത്തിന്റെയും ഉദാത്തത നിറഞ്ഞുനില്ക്കുന്നതായിരുന്നു ആ കുടുംബാന്തരീക്ഷം. പുരാണപാരായണത്തിലും പുരാണകഥകളിലും ഏറെ താല്പര്യം പുലർത്തിയിരുന്ന മാതാവിന്റെ സ്നേഹവാത്സല്യങ്ങൾ ഇടശ്ശേരിയുടെ ജീവിതത്തെ ആഴത്തിൽ സ്വാധീനിച്ചു. ജ്യേഷ്ഠസഹോദരിമാരും സഹോദരന്മാരും, സ്നേഹിതരോടൊപ്പം പകർന്ന കഥകളും ഭൂതപ്രേതപിശാചുക്കളെക്കുറിച്ചുള്ള ആഖ്യാനങ്ങളും എല്ലാം അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സിൽ ഒരനുഭൂതിയായി നിറഞ്ഞുനിന്നു. ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകളിൽ പില്ക്കാലത്ത് നിറഞ്ഞുനിൽക്കുന്ന പല സങ്കല്പങ്ങളുടെയും ആദർശങ്ങളുടെയും ഉറ്റില്ലം താൻ വളർന്ന കുടുംബം തന്നെ ആയിരുന്നു. ജീവിതാനുഭവങ്ങളുടെ നെരിപ്പോടിൽക്കൂടി കടന്നുവന്നപ്പോൾ അവ കൂടുതൽ മിഴിവാർന്നവയായി.

1921-ൽ അച്ഛൻ മരണമടഞ്ഞതോടുകൂടി ഇടശ്ശേരിയുടെ വിദ്യാഭ്യാസവും അവസാനിച്ചു. എട്ടാം ക്ലാസ്സുവരെ മാത്രം പഠനം നടത്താൻ കഴിഞ്ഞിരുന്ന അദ്ദേഹം കുടുംബത്തിലെ ദാരി-

ദ്ര്യം മൂലം സ്വന്തമായി ജീവിതമാർഗ്ഗം കണ്ടെത്താൻ നിർബന്ധിതനായി. തന്റെ ഒരകന്ന കാരണവരായ ശങ്കരൻനായരുമൊപ്പം 'വക്കീൽ ഗുമസ്തൻ' പണി പഠിക്കാനായി ഇടശ്ശേരി ആലപ്പുഴയ്ക്കു പോയി. തനിക്ക് ആദ്യമായി ലഭിച്ച രണ്ടുറുപ്പിക കൊണ്ട് തന്റെ മാതാവിന് ഒരു പുതപ്പു വാങ്ങിക്കൊടുക്കാൻ ആഗ്രഹിച്ച അദ്ദേഹം, ആലപ്പുഴ എത്തിയ ഒരു കുറ്റിപ്പുറത്തുകാരന്റെ കൈവശം ആ പണം കൊടുത്തയച്ചുവെങ്കിലും, വസൂരി പിടിച്ച് കിടപ്പിലായിരുന്ന അമ്മ, അത് കൈനീട്ടി വാങ്ങുന്നതിനുമുമ്പ് അന്ത്യശ്വാസം വലിച്ചു. ഈ സംഭവം ഇടശ്ശേരിയുടെ ഹൃദയത്തെ ആഴത്തിൽ മുറിപ്പെടുത്തി.

"അവർക്കു കുളിരിനു കമ്പിളി നേടി—
പ്പിന്നീടെന്നോ, ഞാൻ ചെല്കെ,
ഒരെട്ടി മണ്ണു പുതച്ചു കിടപ്പൂ:
വീടാക്കടമേ മമ ജന്മം!" 1

എന്ന് 'ബിംബിസാരന്റെ ഇടയനിൽ ഉയരുന്ന തേങ്ങൽ ആ സംഭവമേല്പിച്ച ആഘാതത്തിൽ നിന്നുണ്ടായതാണ്.

ശങ്കരേട്ടന്റെ കീഴിൽ പത്തുമാസത്തോ

ഷം പരിശീലനം നേടിയ ശേഷം വക്കീൽ എ. കുഞ്ഞുമേനോന്റെ അസിസ്റ്റന്റ് ക്ലാർക്കായി ആലപ്പുഴയിൽ ഏഴു വർഷം ഇടശ്ശേരി കഴിച്ചുകൂട്ടി. 1929ൽ കോഴിക്കോട്ടെത്തിയ അദ്ദേഹം തലശ്ശേരി കുഞ്ഞിരാമൻ വക്കീലിന്റെ ഗുമസ്തനായി ജോലിനോക്കി. 1934-ൽ അഡ്വ. കെ. വി. രാഘവൻ മേനോന്റെ ഗുമസ്തനായി നിയമിതനായ അദ്ദേഹം ജീവിതാന്ത്യം വരെയും ആ ജോലി തുടർന്നു.

എട്ടാം ക്ലാസ്സോടു കൂടി സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസം അവസാനിച്ചുവെങ്കിലും വിദ്യാർജ്ജന ത്വര ജീവിതാവസാനം വരെയും അദ്ദേഹത്തിൽ നിലനിന്നു. മലയാള ഭാഷയിലും സാഹിത്യത്തിലും നേടിയ അവഗാഹത്തിനു പുറമെ ഇംഗ്ലീഷ്, തമിഴ്, സംസ്കൃതം, ഹിന്ദി എന്നി ഭാഷകളിലും സാധാരണയിൽ കവിഞ്ഞ പാണ്ഡിത്യം നേടാൻ ഇടശ്ശേരിക്കു സാധിച്ചു. ഗുമസ്തപണിയോടൊപ്പം തന്നെ കാവ്യ സപര്യയും മുന്നോട്ടു കൊണ്ടുപോയി മലയാളത്തിലെ പ്രശസ്ത കവികളിലൊരാളായി തീർന്ന ഇടശ്ശേരിയുടെ വ്യക്തിത്വം തികച്ചും ആദരണീയമാണ്.

വളരെ ചെറുപ്പത്തിൽ തന്നെ ഇടശ്ശേരി കവിത രചിച്ചു തുടങ്ങി. പിന്നീട് തന്റെ

സുഹൃത്തുക്കളായി തീർന്ന സാഹിത്യകാരന്മാരുടെ നിരന്തര പ്രോത്സാഹനം ഇടശ്ശേരിയെ കവിതാരചനയിൽ വളരെ സ്വാധീനിച്ചു. മാഞ്ഞൂർ പരമേശ്വരൻ പിള്ള, പി.സി. കുട്ടികൃഷ്ണൻ, ഇക്കണ്ടി രാഘവൻ നായർ, പി. നാരായണൻ വൈദ്യൻ, ഇ. നാരായണൻ, വി.ടി. ഭട്ടതിരിപ്പാട്, അക്കിത്തം, കടവനാട്ട് കുട്ടികൃഷ്ണൻ, കെ.വി. രാമകൃഷ്ണൻ മുതലായവർ ഇടശ്ശേരിയുടെ ആദ്യകാല – പിൽക്കാല സുഹൃത്തുക്കളായിരുന്നു. 1938 ജനുവരിയിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പത്നിയായിത്തീർന്ന ഇക്കണ്ടി ജാനകിയമ്മ സാഹിത്യാഭിരുചിയുള്ള ഒരു സ്ത്രീയായിരുന്നു. അവരുടെ പ്രോത്സാഹനവും കാവ്യജീവിതത്തിൽ ഇടശ്ശേരിക്ക് നിരന്തര പ്രചോദനമേകി. ഇടശ്ശേരിയും സുഹൃത്തുക്കളും ആദ്യകാലങ്ങളിൽ ഞായറാഴ്ചയും പിന്നീട് എല്ലാ സായഹ്നങ്ങളിലും പൊന്നാനിയിൽ ഒന്നിച്ചുകൂടി നടത്തിയിരുന്ന സുദീർഘങ്ങളും ബഹുമുഖങ്ങളുമായ ചർച്ചകൾ സാഹിത്യജീവിതത്തിൽ ഇടശ്ശേരിയെ വളരെ സഹായിച്ചിട്ടുണ്ട്.

സ്വാതന്ത്ര്യസമരത്തിന്റെ ആവേശം ജ്വലിച്ചു നിന്ന സമയം ഇടശ്ശേരി തികഞ്ഞ ഒരു ഗാന്ധിഭക്തനായിരുന്നു. കോൺഗ്രസ്സും ഗാന്ധിജിയും ഇടശ്ശേരിയുടെ ഉള്ളിലെ ദേശീയവാദിയെ

ഉണർത്തി. 1934-ൽ പൊന്നാനിയിൽ സ്ഥിരതാമസമായതോടുകൂടി രാഷ്ട്രീയ പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ അദ്ദേഹം ഉത്സുകനായി. ഗുരുവായൂർ സത്യാഗ്രഹ കാലത്തും ക്വിറ്റിന്ത്യാ സമരകാലത്തും പൊന്നാനിയിൽ കത്തിനിന്ന സമരാവേശത്തിന്റെ നിരീക്ഷകനും ഇടശ്ശേരിയായിരുന്നു. പോലീസുകാരുടെ ക്രൂരമായ മർദ്ദനം മൂലം കൊല്ലപ്പെട്ട പറേരിക്കൽ കൃഷ്ണപണിക്കരുടെ മരണം ഇടശ്ശേരിയുടെ രാഷ്ട്രീയ പ്രവർത്തനത്തിന് കൂടുതൽ കരുത്തു പകർന്നു.

തന്റെ ഔദ്യോഗിക ജീവിതത്തിൽ അച്ചടക്കവും കൃത്യനിഷ്ഠയും സത്യസന്ധതയും ആത്മാഭിമാനവും കാത്തുസൂക്ഷിക്കാൻ ഇടശ്ശേരിക്കു സാധിച്ചു. മനുഷ്യന്റെ നന്മ മാത്രം കൊതിച്ച അദ്ദേഹം ജാതി മതഭേദമന്യേ അനേകരുടെ ആദരവുകൾ നേടി. സുദീർഘമായ വക്കീൽ ഗുമസ്തജീവിതത്തിൽ ഉണ്ടായ പല അനുഭവങ്ങളുടെയും നിഴലുകൾ ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകളിൽ കാണാം. വ്യവഹാരങ്ങൾക്കായി തന്നെ സമീപിച്ചിരുന്ന പല സാധാരണക്കാരെയും സ്നേഹപൂർവം അതിൽ നിന്നും പിൻതിരിപ്പിക്കാൻ ഇടശ്ശേരിയിലെ മനുഷ്യസ്നേഹിക്ക് കഴിഞ്ഞിരുന്നു. തന്റെ കർത്തവ്യങ്ങളെ കുറിച്ച് തികച്ചും ബോധവാനായിരുന്നു അദ്ദേഹം. മരണം

ഏതു സമയവും പിന്നാലെ എത്താമെന്ന് വിശ്വസിച്ചി രുന്ന അദ്ദേഹം അതാതു ദിവസങ്ങളിലെ ജോലികൾ ബാക്കിവെക്കാതെ തീർക്കുകയായിരുന്നു പതിവ്.

1974 ഒക്ടോബർ 16-ാം തിയതി തന്റെ അറുപത്തിയെട്ടാമത്തെ വയസ്സിൽ ഇടശ്ശേരി അലംഘനീയമായ വിധിക്ക് കീഴടങ്ങി. വാക്കും പ്രവർത്തിയും ഒരേ ദിശയിലേക്ക് കേന്ദ്രീകരിക്കാൻ ഇടശ്ശേരിക്ക് സാധിച്ചു. ഇപ്രകാരം തന്റെ ജീവിതത്തിലുടനീളം ചില ആദർശങ്ങളെ കാത്തു സൂക്ഷിക്കാനും, അതിനനുസരിച്ചു പ്രവർത്തിക്കാനും കഴിഞ്ഞുവെന്നത് ഇടശ്ശേരിയുടെ വ്യക്തിത്വത്തിന് കൂടുതൽ മഹത്വമേകുന്നു.

2.2. ഇടശ്ശേരി എന്ന കവി

ഒരു കവി എന്ന നിലയിൽ സാഹിത്യ ജീവിതത്തിൽ വ്യക്തിമുദ്ര പതിപ്പിച്ച ഇടശ്ശേരി സാഹിത്യത്തിന്റെ മറ്റു മേഖലകളിലേക്കും തന്റെ പ്രതിഭയെ വ്യാപിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിൽ നാടകരചനയിലാണ് അദ്ദേഹം കൂടുതൽ ശ്രദ്ധിച്ചിട്ടുള്ളത്. കവിതകൾക്കു പുറമെ ഏകാങ്കങ്ങളടക്കം പതിനാലു നാടകങ്ങളും, കവിതാ സമാഹാരങ്ങളുടെ മുഖക്കുറിപ്പടക്കം എട്ടു ലേഖനങ്ങളും ഇടശ്ശേരിയുടേതായി ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്.

ഇടശ്ശേരിയുടെ ആദ്യത്തെ നാടകം 'നൂലാമാല'യാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ നാടകങ്ങളിൽ ഏറ്റവും പ്രശസ്തവും, പ്രധാനപ്പെട്ടതുമാണ് 'കൂട്ടുകൃഷി'. പ്രമേയത്തിന്റെ പ്രത്യേകതയും, അവതരണത്തിലെ പുതുമയും കാരണം കേരളത്തിന്റെ സാമൂഹിക രംഗങ്ങളിൽ ശ്രദ്ധേയമായ ചലനങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുവാൻ ഈ നാടകത്തിന് കഴിഞ്ഞു. സ്വാതന്ത്ര്യസമരം ഇടശ്ശേരിയിൽ ചെലുത്തിയ ആവേശമാണ് നാടകരചനയുടെ പിന്നിൽ കാണാൻ സാധിക്കുന്നത്. സ്വാതന്ത്ര്യസമരത്തിന്റെ അന്ത്യഘട്ടത്തിലും സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനു ശേഷമുള്ള രണ്ടു ദശകങ്ങളിലുമാണ് ഇടശ്ശേരി നാടകരംഗത്തേയ്ക്ക് കടന്നുവന്നത്. ദേശീയബോധവും ജാതിമത ചിന്തകൾക്കതീതമായുള്ള വിശാലവീക്ഷണവും അദ്ദേഹത്തിന്റെ നാടകങ്ങളുടെ പ്രത്യേകതയാണ്. 'കളിയും ചിരിയും', 'എണ്ണിച്ചുട്ട അപ്പം', 'ചാലിയത്തി', എന്നീ ഏകാങ്ക സമാഹാരങ്ങളും, 'തൈയിൽ പടരാത്ത മുല്ല' എന്ന നാടകവും അത്യന്തം ശ്രദ്ധേയങ്ങളാണ്.

ഇടശ്ശേരിയുടെ എട്ടു ലേഖനങ്ങളിൽ രണ്ടെണ്ണം സ്വന്തം കവിതയ്ക്കെഴുതിയ മുഖക്കുറിപ്പുകളും, ഒരെണ്ണം ഇ. നാരായണൻ രചിച്ച 'ഇടയന്റെ നിക്ഷേപ'ത്തിനെഴുതിയ അവതാരികയുമാണ്. 'ആധുനിക മലയാള സംഗീതം' എന്ന പേരിൽ, ആൾ ഇന്ത്യാ റേഡിയോ സംഘടിപ്പിച്ച കവിസമ്മേളനത്തിൽ അ

ദീർഘ പ്രസംഗ രൂപത്തിൽ തയ്യാറാക്കിയതാണ് മറ്റൊരു ലേഖനം. 'എന്റെ കവിതയിൽ' ഇടശ്ശേരിയുടെ കാവ്യജീവിതത്തിലെ പല വികാസ പരിണാമങ്ങളും, 'കവിത എന്റെ സങ്കല്പത്തിൽ' എന്ന ലേഖനത്തിൽ കവിയും സഹൃദയനും, കവിതയും അലങ്കാരവും തമ്മിലുള്ള ബന്ധവും ചർച്ച ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. 'എന്റെ പണിപ്പുര', 'ഗാന്ധിജി എനിക്ക് എന്തു തന്നു' എന്നീ ലേഖനങ്ങളിൽ കാവ്യരചനയിൽ ഇടശ്ശേരിയുടെ രീതിയേയും ഗാന്ധിജിയെ പോലുള്ള മഹത് വ്യക്തികളുടെ സ്വാധീനം തന്നിൽ ചെലുത്തിയിട്ടുള്ള പ്രേരണയേയും കുറിച്ച് പ്രതിപാദിക്കുന്നു. 'പൂതപ്പാട്ട്' എന്ന കവിത എഴുതിയ സാഹചര്യമാണ് 'തുടികൊട്ടും ചിലമ്പൊലിയും' എന്ന ലേഖനത്തിൽ വ്യക്തമാക്കിയിരിക്കുന്നത്. ഇങ്ങനെ ഇടശ്ശേരിയുടെ ലേഖനങ്ങൾ ഓരോന്നും സ്വന്തം കവിതയിലേക്കു തന്നെ ദർശനം നല്കുന്നവയാണ്. ഇടശ്ശേരി ഏതാനും ചെറുകഥകൾ രചിച്ചിട്ടുണ്ട് എങ്കിലും അവക്ക് വലിയ പ്രാധാന്യം ലഭിച്ചതായി കാണുന്നില്ല.

കവിതാ സമാഹാരങ്ങൾ

1. അളകാവലി

ഇടശ്ശേരിയുടെ ആദ്യകാല കവിതാ

സമാഹാരമാണ് 'അളകാവലി'. 1941-ൽ പ്രസിദ്ധീകൃതമായ ഈ സമാഹാരത്തിൽ ഇരുപത്തിയൊന്നു കവിതകളാണ് ഉൾക്കൊള്ളിച്ചിരിക്കുന്നത്.

വള്ളത്തോൾ കവിതയുടെ ലാളിത്യവും സൗന്ദര്യാത്മകതയും 'അളകാവലി'യിൽ അനുഭവപ്പെടുന്നു. അതിനോടൊപ്പം തന്നെ കേരളീയ പാരമ്പര്യത്തിന്റെ നല്ല വശങ്ങളെ ഉൾക്കൊണ്ട് സമകാലിക ജീവിതത്തെ ചിത്രീകരിക്കാനുള്ള ആവേശം ഇടശ്ശേരിയിൽ ഉദിച്ചു നിൽക്കുന്നതായി കാണാം. ആദ്യകാല കവിതകളിൽ കാണുന്ന വള്ളത്തോൾ കവിതയുടെ സ്വാധീനം പിൽക്കാല കവിതകളിൽ കാണുന്നില്ല. വള്ളത്തോളിന്റെ ശബ്ദാഢ്യ മാർഗ്ഗത്തിൽ നിന്ന് വളരെ അകന്നു നിൽക്കുന്ന കാവ്യഭാഷയാണ് ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകളിൽ പിന്നീട് കാണുന്നത്.

സമകാലിക ജീവിതത്തെ സോദ്ദേശമായും സരളമായും 'അളകാവലി'യിൽ ചിത്രീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. 'രണാങ്കണത്തിൽ', 'ശ്മശാനത്തിൽ', 'കുലപത്നി', 'പള്ളിമുണ്ടൽ', 'പ്രേമോപഹാരങ്ങൾ', 'സൗന്ദര്യാരാധന', തുടങ്ങിയ കവിതകൾ ഈ സമാഹാരത്തിലെ പ്രമുഖ കവിതകളാ

ണ്. "മർത്ത്യതയുടെ ആരാധകനായ ഒരു കവിയെ എല്ലാ കവിതകളിലും കാണാം. മനുഷ്യത്വത്തെ അതിന്റെ അന്തസ്സിലും ആനന്ദത്തിലും ദുഃഖത്തിലും അപൂർണ്ണതയിലും ഒരുപോലെ സ്നേഹിക്കുകയും ആരാധിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന കവിയാണ്"[2] ഇടശ്ശേരി എന്ന് 'അളകാവലി'യെ മുൻനിർത്തി പറയാം.

2. പുത്തൻ കലവും അരിവാളും

'പണിമുടക്കം,' 'പുത്തൻ കലവും അരിവാളും', 'ചകിരിക്കുഴികൾ', 'കുടിയിറക്കൽ', 'ഇസ്ലാമിലെ വന്മല', 'കേരളമേ കേരളമെൻ നാട്', 'കല്യാണച്ചടവ്' മുതലായ പ്രമുഖ കവിതകളടക്കം പതിനേഴു കവിതകളുടെ സമാഹാരമാണ് 'പുത്തൻ കലവും അരിവാളും'. മനുഷ്യത്വം നിഷേധിക്കപ്പെടുന്ന ക്രൂരമായ വേളകളിൽ ജന്മിത്വത്തിനെതിരായി മർദ്ദിതരുടെയും ചൂഷിതരുടെയും ചേരിയിൽ നിന്നുകൊണ്ട് അവർക്കായി വാദിക്കുന്ന ഇടശ്ശേരിയെ ഈ കവിതകളിൽ കാണാൻ കഴിയുന്നു. 'പണിമുടക്കം,' 'പുത്തൻ കലവും അരിവാളും' തുടങ്ങിയ കവിതകളിൽ തന്റെ ആദർശത്തെയും നിലപാടിനെയും കവി വ്യക്തമാക്കുന്നു. രക്തരൂഷിതമായ വിപ്ലവം സ്വപ്നം കണ്ടുകൊണ്ടല്ല ഇടശ്ശേരി ഈ കവിതകൾ രചിച്ചത്. അധ്വാനിക്കുന്ന

കർഷകന്റെ അന്തർനൊമ്പരങ്ങളെ കവിതകളിലൂടെ അവതരിപ്പിക്കുവാനാണ് ഇടശ്ശേരി ശ്രമിക്കുന്നത്.

ചരിത്രച്ചുഴികളിൽ ചിന്നിനശിക്കുന്നവരുടെ ദുഃഖവും സ്വന്തം പുരയിടത്തിൽ നിന്നും കുടിയിറക്കപ്പെടുന്നവന്റെ വേദനയും ഒക്കെയാണ് ഈ കവിതകളിലെ പ്രതിപാദ്യം. "ജീവിതത്തിന്റെ നരകയാതനകളുടെ നേർക്ക് മനുഷ്യസ്നേഹിയായ കവി പൊഴിക്കുന്ന ഒരിറ്റു കണ്ണീർക്കണം അതിസ്നേഹമൂർത്തിയുടെ ഹൃദയത്തിന്റെ ആർദ്രത കാട്ടിത്തരുന്നു."[3] ഭാവഗാനങ്ങളുടെ വശ്യത ഈ കവിതകളിൽ കാണാം.

3. ലഘുഗാനങ്ങൾ

പതിനേഴു കവിതകളുടെ സമാഹാരമാണ് 'ലഘുഗാനങ്ങൾ'. 'ലവണാസുരവധത്തിലെ ഹനുമാൻ', 'എങ്ങനെയോ അങ്ങനെ', 'മാപ്പില്ല', 'കൈക്കോട്ടിന്റെ ചിരി', 'കാളയോ കലപ്പയോ', 'കുളൻചിര', മുതലായ കവിതകൾ ഈ സമാഹാരത്തിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു.

കാവ്യഭംഗി തുളുമ്പുന്ന വാങ്മയ ചിത്രങ്ങളും നാടകീയസ്വഗതാഖ്യാനത്തിന്റെ

ചൈതന്യവും മധുരതരമാക്കിയിരിക്കുന്ന 'ലവണാസുര വധത്തിലെ ഹനുമാൻ' എന്ന കവിത ശ്രദ്ധേയമാണ്. 'മാപ്പിള്ള്', 'മുള്ളൻചീര' മുതലായ കവിതകളിൽ കവി ക്രൂരതയുടെ ഉപാസകനാവുന്നു. ജീവിതത്തിന്റെ ക്രൗര്യത്തിനു മുമ്പിൽ കീഴടങ്ങാത്ത കവിയുടെ ജീവിതാഭിനിവേശമാണ് ഈ കവിതകളിലൊക്കെ തുടിച്ചു നില്ക്കുന്നത്. ക്രൂരതയെ തന്റെ സംസ്കാര ചൈതന്യത്തിന്റെ അംശമാക്കിക്കാണുന്ന ദർശനം ഇടശ്ശേരിയുടെ കരുത്താണ്. ചിരകാലമായി ദൈന്യത്തിൽ വെട്ടുഴലുന്ന മർത്ത്യസമൂഹത്തിന് കുളിർ മധുരം ചൊരിയുന്ന കരിമ്പിൻതോട്ടമായി 'അന്ത്യാവന്' എന്ന കവിതയിൽ ഇടശ്ശേരി സ്വന്തം കവിതയെ ചിത്രീകരിച്ചിരിക്കുന്നു.

4. കറുത്ത ചെട്ടിച്ചികൾ

1955-ൽ പ്രസിദ്ധീകരിക്കപ്പെട്ട ഈ സമാഹാരത്തിൽ പതിനേഴു കവിതകളാണുള്ളത്. വിധിയുടെ ക്രൂര വിനോദങ്ങൾ നിത്യജീവിതത്തിലേല്പിക്കുന്ന ആഘാതങ്ങളും ഗ്രാമ്യജീവിതത്തിന്റെ തുടിപ്പുകളും ഇടകലർന്നു വരുന്ന 'പൂതപ്പാട്ട്', 'മകന്റെ വാശി', 'കറുത്ത ചെട്ടിച്ചികൾ', 'പെങ്ങൾ', 'ബുദ്ധനും ഞാനും നരിയും', 'നെല്ലുകുത്തുകാരി പാറുവിന്റെ കഥ', 'കുറ്റിപ്പുറം പാലം', മുതലാ

യ കവിതകൾ ഈ സമാഹാരത്തിലുൾപ്പെടുന്നു.

മനസ്സിൽ നിറയെ സ്നേഹവുമായി കേരളത്തിലേക്കു കടന്നുവന്ന കറുത്ത ചെട്ടിച്ചികളെ പരിഹസിക്കുന്നതിനെ വിമർശിക്കുന്ന കവി, തറവാടിത്ത ഘോഷണത്തെപ്പോലെ വൃത്തികെട്ടതായി ഭൂമിയിൽ മറ്റൊന്നുമില്ല എന്ന് 'കറുത്ത ചെട്ടിച്ചികൾ' എന്ന കവിതയിൽ വ്യക്തമാക്കുന്നു. തികഞ്ഞ പ്രായോഗികവാദിയായ ഇടശ്ശേരിയെ 'ബുദ്ധനും ഞാനും നരിയും' എന്ന കവിതയിൽ കാണാം. ആസ്വാദകഹൃദയം വേദനയുടെ കൂരമ്പുകളേറ്റ് പിടയത്തക്കവണ്ണം വിധിയുടെ ക്രൂരത 'പെങ്ങൾ' എന്ന കവിതയിൽ ആവിഷ്കരിച്ചിരിക്കുന്നു. തികച്ചും വ്യത്യസ്തങ്ങളായ പ്രമേയങ്ങളാണ് ഈ കവിതാ സമാഹാരത്തിലെ പ്രതിപാദ്യം.

5. തത്ത്വശാസ്ത്രങ്ങൾ ഉറങ്ങുമ്പോൾ

'വിവാഹസമ്മാനം', 'വരദാനം', 'പഴകിയ ചാലുകൾ മാറ്റുക', 'വിരമിക്കുക', 'അങ്ങേവീട്ടിലേക്ക്', 'തത്ത്വശാസ്ത്രങ്ങൾ ഉറങ്ങുമ്പോൾ', മുതലായ പതിനെട്ടു കവിതകൾ ഈ സമാഹാരത്തിലടങ്ങിയിരിക്കുന്നു.

വിവിധ തത്ത്വശാസ്ത്രങ്ങളുടെ

ഇടയിൽ കിടന്ന് ജീവിതം നരകതുല്യമായപ്പോൾ നിസ്സഹായയായി ഭവനത്തിന്റെ പടികൾ ഇറങ്ങുന്ന പെൺകുട്ടിയാണ് 'തത്വശാസ്ത്രങ്ങൾ ഉറങ്ങുമ്പോൾ' എന്ന കവിതയിലെ ശ്രദ്ധാകേന്ദ്രം. 'അങ്ങേ വീട്ടിലേക്ക്' എന്ന കവിതയിലെ വൃദ്ധനും, 'വിവാഹസമ്മാന'ത്തിൽ' കുഞ്ഞങ്ങളെ സാക്ഷിനിർത്തി ജീവിതമവസാനിപ്പിക്കുന്ന ചേമ്പിയും ഒക്കെ ആസ്വാദക മനസ്സിനെ ദുഃഖാർദ്രമാക്കുന്നു. ഇടശ്ശേരിയുടെ കാവ്യവ്യക്തിത്വത്തിന്റെ വളർച്ചയുടെ ഒരു സുപ്രധാന ഘട്ടത്തിന് ഈ സമാഹാരം സാക്ഷിയാവുന്നു.

൬. കാവിലെ പാട്ട്

'വധു', 'കുടം നിറയ്ക്കു കൂടെ വരൂ', 'പള്ളിക്കൂടത്തിലേക്കു വീണ്ടും', 'മലയാളി', 'അമ്പാടിയിലേക്കു വീണ്ടും', 'പൊട്ടിപ്പുറത്ത് ശീവോതി അകത്ത്', 'ബിംബിസാരന്റെ ഇടയൻ', 'ഹനുമത് സേവ തുഞ്ചൻ പറമ്പിൽ', 'മാർക്കണ്ഡേയൻ', 'പൂരപ്പണി', 'കാവിലെ പാട്ട്', എന്നീ പ്രമുഖ കവിതകളടക്കം മുപ്പത്തിമൂന്ന് കവിതകളുടെ സമാഹാരമാണ് ഇത്.

'അമ്പാടിയിലേക്ക് വീണ്ടും' എന്ന

കവിതയിൽ ഇടശ്ശേരിയുടെ ഉദാത്തമായ ജീവിതാദർശനം നിറഞ്ഞു നില്ക്കുന്നു.

"എനിക്കു രസമീ നിമ്നോന്നതമാം
വഴിക്കു തേരുരുൾ പായിക്കൽ:
ഇതേതിരുൾക്കുഴിമേട്ടുകളുടെ,
വിടില്ല ഞാനീ രശ്മികളെ" 4

എന്നു പാടുന്ന കവി പ്രാതികൂല്യങ്ങളോട് പോരാടാനുള്ള തന്റെ സന്നദ്ധത വ്യക്തമാക്കുന്നു. പരുഷതയാർന്ന വാക്കുകൾക്കൊപ്പം തന്നെ വശ്യതയാർന്ന ഭാഷയും കടന്നുവരുന്ന ഒരു സവിശേഷശൈലി ഈ കവിതകളുടെ പ്രത്യേകതയാണ്. ഒരേ കവിതയിൽ തന്നെ ഇടശ്ശേരി തന്റെ കാവ്യഭാഷയുടെ മനോഹാരിതയെ നഷ്ടപ്പെടുത്തുകയും, വീണ്ടെടുക്കുകയും ചെയ്യുന്നുണ്ട്. വശ്യതയാർന്ന കാവ്യഭാഷ ഇടശ്ശേരിക്ക് അന്യമായിരുന്നില്ല. ജീവിതയാഥാർത്ഥ്യങ്ങളെ ചിത്രീകരിക്കാൻ വെമ്പിയ ഇടശ്ശേരിക്ക് കാവ്യഭാഷ അതിനുള്ള ഒരു മാധ്യമം മാത്രമായിരുന്നു.

മാതൃഭാവത്തിന്റെ മഹനീയതയെ 'ബിംബിസാരന്റെ ഇടയനി'ൽ കവി വാഴ്ത്തിപ്പാടുന്നു. 'പുരപ്പണി'യിൽ പല നൂറ്റാണ്ടിന്റെ രുചിഭേ

ദങ്ങളും, പല സംസ്കാരത്തിന്റെ പ്രയോഗരീതികളും കലർന്നി പണിതുയർത്തുന്ന ഗൃഹമാണ് തന്റെ കവിത എന്ന് ഇടശ്ശേരി വ്യക്തമാക്കുന്നു. ഇടശ്ശേരി കവിതകളിൽ പൊതുവെ കാണുന്ന എല്ലാ സവിശേഷതകളും നിറഞ്ഞിരിക്കുന്ന സമാഹാരമാണ് 'കാവിലെപാട്ട്'.

7. ഒരു പിടി നെല്ലിക്ക

'ഒരു ഗന്ധർവ്വൻ പാടുന്നു', 'ഒരു പിടി നെല്ലിക്ക', 'പതാക കാണുമ്പോൾ', 'എതിരേല്പ്', 'ഗുരുസ്മരണ', 'ലക്ഷ്മീസ്തവം', 'പൂവിളി' മുതലായ പതിനഞ്ച് കവിതകളുടെ സമാഹാരമാണ് ഇത്.

ഇടശ്ശേരി കവിതകളിൽ അപൂർവ്വമായി മാത്രം കാണുന്ന കാമവും പ്രേമവും 'ഒരു ഗന്ധർവ്വൻ പാടുന്നു' എന്ന കവിതയിൽ ഉജ്ജ്വലമായി അവതരിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ഗന്ധർവ്വൻ എന്ന സങ്കല്പം മധുരമനോജ്ഞമായ ശൈലിയിലാണ് ഈ കവിതയിൽ ആവിഷ്കരിച്ചിരിക്കുന്നത്. 'എതിരേല്പ്', 'പൂവിളി' മുതലായ കവിതകളിൽ ഓണാഘോഷത്തിന്റെ ആഹ്ലാദം അലയടിക്കുന്നു. 'ഗുരുസ്മരണ'യിൽ കുഞ്ഞോട്ടച്ഛന്റെ മുന്നിൽ ശിരസ്സു നമിക്കുന്ന ഇടശ്ശേരിയെ കാണാം.

൪. ത്രിവിക്രമന് മുമ്പിൽ

'അഭയം തേടി,' 'നിൻ നിലാവുള്ള രാത്രി;' 'ത്രിവിക്രമന് മുമ്പിൽ,' 'ശിരോലിഖിതം,' 'കറുമ്പി ചത്തു'; 'അന്ത്യാഞ്ജലി' മുതലായ ഇരുപത്തിമൂന്ന് പ്രമുഖ കവിതകൾ ഈ സമാഹാരത്തിലുൾപ്പെടുന്നു.

പാപപങ്കിലമായ ജീവിതത്തിൽ നിന്നും ഭഗവാന്റെ സന്നിധിയിലേക്ക് ശാന്തി തേടി പോകുന്ന ദൃശ്യമാണ് 'അഭയം തേടി' എന്ന കവിതയിൽ കാണാൻ കഴിയുന്നത്. ഭക്തി ഭാവങ്ങളിലൂടെ – ശരണം വിളികളിലൂടെ ഭഗവത് പദങ്ങളിൽ കവി അഭയം തേടുന്നു. 'ശിരോലിഖിത'ത്തിൽ ക്രൗര്യം ആരാധനയുടെ സ്ഥാനം ഏറ്റെടുക്കുന്നതിൽ കവി വിഷാദിക്കുന്നു.

൫. കുങ്കുമപ്രഭാതം

ഇടശ്ശേരിയുടെ മരണാനന്തരം പ്രസിദ്ധീകരിക്കപ്പെട്ട ഈ സമാഹാരത്തിൽ, 'നക്ഷസങ്കല്പം,' 'വണ്ടുങ്ങപായം,' 'ഉരുസ്മരണ,' 'ഉറങ്ങാൻ,' 'കുങ്കുമപ്രഭാതം,' 'പുതുമുള' മുതലായ മുപ്പത്തഞ്ചു കവിതകളാണുള്ളത്.

ദിവ്യവ്യക്തികൾ തങ്ങളുടെ അവതാരങ്ങളാൽ ധന്യമാക്കിയിരുന്ന ഭൂമിയുടെ ഇന്നത്തെ അവസ്ഥയിൽ വ്യഥിതനാകുന്ന കവി 'വണ്ണക്കുപ്പായ'ത്തിൽ പ്രാക്തന സംസ്കാരത്തിന്റെ അടിവേരുകളെ സ്മരിക്കുന്നുണ്ട്. നഗരസൗഭാഗ്യങ്ങളുടെ മരീചികയിൽ നിന്നും ഗ്രാമത്തിന്റെ ശാലീനതയിലേക്ക് മടങ്ങാനുള്ള കവിയുടെ ത്വര 'ഒന്നുറങ്ങാൻ' എന്ന കവിതയിൽ കാണാം.

10. അന്തിത്തിരി

ഇടശ്ശേരിയുടെ മരണാനന്തരം പ്രസിദ്ധീകരിച്ച മറ്റൊരു കൃതിയായ 'അന്തിത്തിരി'യിൽ 'തൊഴുകൈയോടെ', 'അന്തിത്തിരി', 'കെട്ടിയിടാത്തവരെ പറ്റി,' 'മരിക്കാത്ത പ്രതീക്ഷ', 'മുഗ്ദ്ധാഭിലാഷങ്ങൾ', 'മംഗളം നേരുന്നു', 'ഒരു കത്ത്' മുതലായ ഇരുപത്തേഴ് കവിതകളാണുള്ളത്.

'മംഗളം നേരുന്നു' എന്ന കവിത ബാലാമണിയമ്മയെ പറ്റി എഴുതിയതാണ്. 'അന്തിത്തിരി'യിൽ, ഒരു നല്ല നാളിലേക്ക് ഉറ്റുനോക്കുന്ന കവി ഇന്നത്തെ യുവതലമുറ അതിനു പ്രാപ്തരാണെന്ന ശുഭാപ്തിവിശ്വാസത്തിലെത്തുന്നു. ഇടശ്ശേരിക്ക്

മാതൃഭാവത്തോടുള്ള അദമ്യമായ ആദരവ് 'ഒരു കത്ത്' എന്ന കവിതയിൽ പ്രതിഫലിക്കുന്നു.

ഇടശ്ശേരിയുടെ ഓരോ സമാഹാരത്തിലും ഉയർന്നു നിൽക്കുന്നത് മനുഷ്യജീവിതത്തെ കുറിച്ചുള്ള ചിന്തകളാണ്. ഒരു സൗന്ദര്യാസ്വാദകനായി വിണ്ണിലേക്കുയർന്നു പോകാൻ ആഗ്രഹിക്കാതെ ഈ മണ്ണിൽ നിന്നു തന്നെ വെളിച്ചവും വളവും വലിച്ചെടുത്ത്, മണ്ണിന്റെ ഗന്ധത്തെ ആസ്വദിച്ച് ജീവിക്കുവാനാണ് ഇടശ്ശേരി ആഗ്രഹിച്ചത്. തനിക്കു ചുറ്റും നിരന്ന ദുഃഖിതരുടേയും മർദ്ദിതരുടേയും വേദനകൾ തന്റെ തൂലികത്തുമ്പിലൂടെ കവിതാ സാഹിത്യത്തിന് പകർന്നു കൊടുത്ത ഇടശ്ശേരി അതോടൊപ്പം തന്നെ നമ്മുടെ പ്രാക്തന സംസ്കാരത്തിന്റെ വേരുകളെ തേടിയും യാത്രയായി. "ഇടശ്ശേരി ഒഴികെ ആരാണ് നമ്മുടെ മണ്ണ് മാന്തി നോക്കിയത്..."[5] എന്ന ചോദ്യം ഇവിടെ അർത്ഥവത്താകുന്നു. ഇത്തരം ഒരന്വേഷണത്തിൽ നിന്നും ലഭിച്ച സംസ്കാരമാണ് ഇടശ്ശേരി കവിതയിലെ ദ്രാവിഡ പാരമ്പര്യം.

അടിക്കുറിപ്പുകൾ

1. ഇടശ്ശേരി ഗോവിന്ദൻ നായർ, '*ബിംബിസാരന്റെ ഇടയൻ*', ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകൾ (വള്ളത്തോൾ വിദ്യാപീഠം, ശുകപുരം, 1988), പു. 578-579.
2. എം. അച്യുതൻ, '*ഒരു സാമാന്യാവലോകനം*', *ഇതാ ഒരു കവി* (ഇടശ്ശേരി ഷഷ്ടിപൂർത്ത്യുപഹാര കമ്മിറ്റി, കറന്റ് ബുക്സ്, തൃശ്ശൂർ, 1966), പു. 30.
3. കെ.പി. ശരത്ചന്ദ്രൻ, *ഇടശ്ശേരിയുടെ കാവ്യലോകം* (സാഹിത്യ പ്രവർത്തക സഹകരണസംഘം, കോട്ടയം, 1988), പു. 35.
4. ഇടശ്ശേരി ഗോവിന്ദൻ നായർ, 'അമ്പാടിയിലേക്കു വീണ്ടും' *ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകൾ*. പു. 549-550.
5. ആർ. നരേന്ദ്രപ്രസാദ്, *ആധുനികതയുടെ മധ്യാഹ്നം* പൂർണ്ണാ പബ്ലിക്കേഷൻസ്, കോഴിക്കോട്, 1984), പു. 232.

അദ്ധ്യായം മൂന്ന്

ഇടശ്ശേരി കവിതകളിലെ ദ്രാവിഡപാരമ്പര്യം

അശാന്തിയുടേയും സംഘർഷങ്ങളുടേയും ചുഴിയിൽപ്പെട്ടുഴലുന്ന മനുഷ്യന് ഇത്തരം പ്രതിസന്ധിഘട്ടങ്ങളിൽ ഈശ്വരവിശ്വാസം സാന്ത്വനമേകുന്നു. ഇത് വ്യക്തികളുടേയും സമൂഹത്തിന്റേയും അനുഭവമായി മാറുമ്പോൾ ആ അനുഭവത്തെ ഏറ്റുവാങ്ങാൻ കലാകാരൻ തയ്യാറാവുന്നു. "മനുഷ്യന്റെ അന്തസ്സത്തയ്ക്ക് പ്രകൃതിയോടുള്ള പ്രതികരണമാണ് കലകൾക്കെല്ലാം നിദാനം."[1] അതിനാൽ സമൂഹത്തെ നയിക്കുകയും നിയന്ത്രിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന അമാനുഷികശക്തികൾ കവിയുടെ മനസ്സിൽ ഉണർത്തുപാട്ടായി മാറുന്നു.

"കുട്ടിക്കാലത്ത് അയൽക്കാരേക്കാൾ അടുത്ത പരിചയം എനിക്കു ദേവതകളെ ആയിരുന്നു.... നേരു പറയട്ടെ ഇവരോടെല്ലാം ഇന്ന് എന്റെ മനസ്സിനുള്ള മമതയും ഭവ്യതയും മറ്റാരോടുമില്ല."[2] തന്റെ കാവ്യജീവിതത്തിൽ നിരന്തര പ്രചോദനമായിരുന്ന ഘടകങ്ങളെക്കുറിച്ച് ഇടശ്ശേരി പറയുന്ന ഈ വാക്കുകൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാവ്യങ്ങളെ നിരീക്ഷിക്കുമ്പോൾ അർത്ഥവത്താണെന്ന് കാണാൻ സാധിക്കും. പ്രകൃതിയും മനുഷ്യനും തമ്മിലുള്ള ബന്ധത്തിലൂടെ വന്ന ദേവതാസങ്കല്പങ്ങളും ആചാരവിശ്വാസങ്ങളും എല്ലാം നിറഞ്ഞുനിന്ന മനസ്സിന്റെ തുളുമ്പലാണ് ഇടശ്ശേരിക്കവിതകൾ.

പ്രാക്തന ദ്രാവിഡ സംസ്കാരത്തിന്റെ ചൈതന്യം ഉൾക്കൊള്ളുന്ന അനുഷ്ഠാനങ്ങളും ആചാരങ്ങളും, ആയിരക്കണക്കിന് വർഷങ്ങൾക്കു മുമ്പുതന്നെ രൂപംകൊണ്ടതും സമൂഹത്തിന്റെ അബോധമനസ്സിൽ കുടികൊള്ളുന്നതുമായ ആദിരൂപങ്ങളും മിത്തുകളുമെല്ലാം ചേർന്ന് ഇടശ്ശേരിയുടെ ഹൃദയത്തിലുണർത്തിയ ആന്ദോളനങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കവിതകളുടെ ചൈതന്യധാരയാണ്. ദ്രാവിഡ ആരാധനാകേന്ദ്രങ്ങളായിരുന്ന കാവുകളും കാവിൽ കുടികൊള്ളുന്ന ദേവിയും ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകളിലെ സജീവസാന്നിധ്യമാണ്.

3. 1. കാവുകൾ

കാവിന്റെ മനോഹരമായ ഒരു ദൃശ്യം കാട്ടിക്കൊണ്ടാണ് 'കാവിലെ പാട്ട്' എന്ന പ്രസിദ്ധമായ കവിത ആരംഭിക്കുന്നതുതന്നെ.

"അലരി പൂത്ത കാവുകളിൽ
കുരുതി പൂത്ത പോലെ,
പകലറുതിപ്പരൽ നിരകൾ
കോൽത്തിരികൾ പോലെ," 3

ദേവിയുടെ വാസസ്ഥാനമായ കാവ് ആരാധനയ്ക്കായി അണിഞ്ഞൊരുങ്ങിയിരിക്കയാണ്. കാവിലെ കുരുതിപോലെ അലരികൾ പൂത്തു നിൽക്കുന്നു, അസ്തമനസൂര്യന്റെ കിരണങ്ങൾ കോൽത്തിരികൾ പോലെ പ്രകാശിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

പ്രകൃതി തന്നെ അരുണാഭമായ ഒരന്തരീക്ഷം കാവിൽ സൃഷ്ടിച്ചിരിക്കുന്നു. അലറിയും പാലയും ഒക്കെ പൂത്തുനിൽക്കുന്ന കാവിന്റെ ചിത്രം കവിയുടെ സ്മൃതിപഥത്തിൽ പണ്ടേ പതിഞ്ഞതാണെന്ന് വ്യക്തമാക്കുന്നവയാണ് പ്രാരംഭത്തിലെ ഈ വർണ്ണന. ദേവിയുടെ പ്രീതിക്കായി നടത്തുന്ന കുരുതിയാൽ ചുവപ്പണിഞ്ഞതുപോലെ അലറിപ്പൂക്കൾ കാവിനെ ചുവപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു.

കാവിലെ താലപ്പൊലിയുടെ വർണ്ണഭംഗി ഒപ്പിയെടുത്ത് ആവിഷ്കരിക്കാൻ ഇടശ്ശേരിക്കു കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.[4] നമ്മുടെ സംസ്കാരത്തിന്റെ ചൈതന്യം നിറഞ്ഞുനിൽക്കുന്നതെവ്വണ്ണം നിറപറയും നിലവിളക്കും. ഒരുക്കപ്പെട്ടു കഴിഞ്ഞു, കാവിലെ കളമെഴുത്തും തീർന്നു. കൈകളിൽ താലവുമേന്തി സുന്ദരികളായ പെൺകൊടിമാർ അണിനിരന്നതോടെ താലപ്പൊലിയുടെ ചടങ്ങ് ആരംഭിക്കയായി. വെടിപടക്കങ്ങളും ചെണ്ടമേളങ്ങളും ചടങ്ങിന് കൊഴുപ്പുകൂട്ടുന്നു. മൺകുടത്തിൽ മദകരമായ മധു തുളുമ്പി നിൽക്കുന്നു, പൊൻകുടത്തിൽ പൂങ്കുലകൾ പൊട്ടിവിരിയുന്നു. ഇത്തരത്തിൽ അണിനിരക്കുന്ന ദൃശ്യബിംബങ്ങളാൽ താലപ്പൊലി ഒരനുഭവമാകുന്നതെവ്വണ്ണം ഇടശ്ശേരി വർണ്ണിക്കുന്നു. കാവിലെ ആരാധനാവിധികളും കാവിന്റെ ആന്തരിക ബാഹ്യഘടകങ്ങളും മനസ്സിൽ പതിഞ്ഞ ഓർമ്മ മാത്രമേ ഇത്ര ഹൃദ്യമായി ഈ രംഗം ആവിഷ്കരിക്കാൻ സഹായിക്കുകയുള്ളൂ. പൂത്തുലഞ്ഞു നില്ക്കുന്ന അലറി, തെച്ചി പൂങ്കുലകളും, കളമെഴുത്ത്, താലപ്പൊലി മുതലായ ചടങ്ങുകളും എല്ലാം തന്നെ ഒരു ധാരയായി കവിതയിലേക്ക് ആനയിക്കപ്പെടുന്നു.

"ആലും തറയും വിളക്കുമായി—
വേലയും കാവിലെയുത്സവങ്ങൾ,
പാടത്തെ കർഷകസംഗീതങ്ങൾ,
ഇരവിലെബ്ഭീകരനൃത്തങ്ങൾ,
അകലുകയാണിവ മെല്ലെമെല്ലെ,
അണയുകയല്ലോ ചിലതു വേറെ." 5

എന്ന് 'കുറ്റിപ്പുറം പാലം' എന്ന കവിതയിൽ വിലപിക്കുന്ന കവി തന്റെ ഗ്രാമത്തിന്റെ ശക്തികേന്ദ്രമായ കാവും ആലും തറയും വിളക്കുമൊക്കെ അന്യമാവുകയാണോ എന്ന് ഭയപ്പെടുന്നു. ഗ്രാമത്തിന്റെ പൂർവ്വകാല സൗഭാഗ്യങ്ങളെ സ്മരിക്കുന്ന കവിയുടെ മനസ്സിലേക്കോടിയെത്തുന്ന ചിത്രം കാവിന്റേയും കാവിലെ ഉത്സവത്തിന്റേതുമാണ്. ഗ്രാമവാസികളെ ഒത്തൊരുമിച്ചുനിർത്തിയിരുന്ന ഒരു ശക്തിവിശേഷമായിരുന്നു കാവ്. ഗ്രാമത്തെ ചൂഴ്ന്നുനിൽക്കുന്ന കാവിന്റെ നൃത്തവും കർഷകരുടെ സംഗീതവും എല്ലാം നഷ്ടപ്പെട്ട്, മറ്റെന്തോ അവിടേക്ക് അണയുന്നതിൽ വേദനിക്കുന്ന കവിയുടെ മനസ്സു നിറയെ തന്റെ പാരമ്പര്യത്തെ കുറിച്ചുള്ള ബോധമാണ് തുടിച്ചുനിൽക്കുന്നത്.

"മല്ലൂർക്കയമിനിച്ചൊല്ലുമാത്രം,
മല്ലൂരെത്തേവർ തെരുവുദൈവം!
ശാന്തഗംഭീരമായ് പൊങ്ങിനില്ക്കു—
മന്തിമഹാകാളൻ കുന്നുപോലും
ജൃംഭിതയന്ത്രക്കിടാവെറിയും
പമ്പരം പോലെ കറങ്ങിനില്ക്കും!" 6

എന്നീ വരികളിലും നഷ്ടമാവുന്ന പാരമ്പര്യത്തിൽ വ്യസനിക്കുന്ന കവിഹൃദയമാണ് കാണുന്നത്.

'പൂവേ പോൽ പൂവേ' എന്ന കവിതയിലും കാവിനെക്കുറിച്ചുള്ള ഓർമ്മ ഇടശ്ശേരിയെ തേടി വരുന്നു. രാത്രിയിലെ ദീപ്തമായ അന്തരീക്ഷത്തിൽ ഇരുട്ടിന്റെ പുതപ്പും വാരിപ്പുതച്ച് കാവുകൾ വിറച്ചു തുള്ളുന്നു.[7] മനസ്സിന്റെ ഭീതി പേക്കിനാവുകൾ ഉയർത്തുന്ന വേളയിലും കാവിൽ നിന്നുയരുന്ന കുയിലിന്റെ കോമള ഗാനത്തിനൊപ്പം ആ മാതാപിതാക്കളുടെ ഉള്ളിലും പിന്നിട്ടുപോയ ഓണ നാളുകളുടെ വസന്തം തളിർക്കുന്നു.[8] വേദനയിൽപ്പെട്ടുഴലുന്ന കവിയുടെ ചിത്തത്തിന് കാവിൽ നിന്നുയരുന്ന കോമളഗാനം ശാന്തിയേകുന്നു.

'വർണ്ണച്ചായം' എന്ന കവിതയിൽ ഇളകിയാടുന്ന തോരണങ്ങളും വെടിമുഴക്കങ്ങളും ആർപ്പുകളും പടയണിത്തുള്ളലുകളും ഉൾക്കൊള്ളുന്ന കാവുകൾ ഇടശ്ശേരിയുടെ മനസ്സിൽ മായാത്ത മുദ്ര പതിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് കാണാൻ കഴിയും. ഇടശ്ശേരിയിലെ കവി മനസ്സ് ഇത്തരം ദ്രാവിഡ ഭാവങ്ങളെ അവയുടെ വർണ്ണഭംഗിയോടു കൂടിത്തന്നെ ഒപ്പിയെടുത്തിരിക്കുന്നു.[9]

DS2478

"രാവിലെദ്ദിക്കുതൻസഞ്ചയത്താ–
ലാവിലമാകും പ്രമോദങ്ങളോടും
രാവിലെപ്പോലും നീ ഭീതിചേർക്കു
രാവിലെ പൊട്ടിപ്പിശാചുപോലെ"[10]

എന്ന് പേരാറിനെക്കുറിച്ച് പാടുന്ന കവി ഭൗതികലോക

ത്തിനും മറ്റും ചോരാറുണ്ടായിരുന്ന രീതിയെ ഉപമിച്ചിരിക്കുന്നത് കാവിലെ പൊട്ടിപ്പിശാചിനോടാണ്. ആരാധനാമൂർത്തിയായ ദേവി കുടികൊള്ളുന്ന കാവു തന്നെ, പല ദുർദൈവങ്ങളുടേയും വാസസ്ഥാനമാണ്. ഇത്തരം ദുർദേവതകളിൽപ്പെടുന്ന പൊട്ടിപ്പിശാച് ജനങ്ങളിൽ ഉണർത്തുന്ന ഭീതിപോലെ ചോരാറ് അതിന്റെ കരകളിൽ വസിക്കുന്നവർക്ക് ആപത്തിന്റെ ഭീഷണി ഉതിർക്കുന്നു. ഭക്തികൂടെ ഭാവം നിറഞ്ഞു നിൽക്കുന്ന കാവിന് അതോടൊപ്പം തന്നെയുള്ള പൈശാചിക ഭാവത്തേയും കവി ഇവിടെ സൂചിക്കയാണ്.

'മലയാളത്തിൽ' ഇടശ്ശേരി പുലർത്തുന്ന ദൈവസങ്കല്പം കാവുമായി ബന്ധപ്പെടുന്നുണ്ട്. കാവിലെ ദേവി വാസ്തവത്തിൽ മനുഷ്യമനസ്സിലാണ് കുടികൊള്ളുന്നത്.

"മാറിലമിഞ്ഞയും കൈയിൽ കൊടുംകൊല-
വാളുമെഴുമൊരു മൂർത്തി
കാവിലല്ലെങ്ങുമില്ലെങ്കിലും വാണി
മേവിടുന്നുണ്ടയാൾ കളത്തിൽ!" 11

ഇവിടെ കാവെന്ന യാഥാർത്ഥ്യത്തെ കവി നിഷേധിക്കുകയല്ല, ദേവി എന്ന യാഥാർത്ഥ്യത്തിന് കൂടുതൽ ഊന്നൽ നൽകുന്നുവെന്നേയുള്ളൂ.

'ചിന്താശകലങ്ങൾ' എന്ന കവിത

യിൽ നിഷ്കളങ്കമായ ഒരു ബാലമനസ്സിൽ പ്രതിഫലിപ്പിച്ചിരിക്കുന്ന കാവിനെ പറ്റിയുള്ള ചിത്രങ്ങളാണ് കാണാൻ കഴിയുന്നത്. കാവിലെ ഇളകണ്ണുകുതിർക്കുന്ന കുളിരും നാഗദേവങ്ങൾക്ക് കൊളുത്തുന്ന വെട്ടവുമാണ് ആ മനസ്സിൽ തങ്ങിനിൽക്കുന്നത്.[12] ഇവിടെ കവിമനസ്സും അത്തരം ബാല്യകാലത്തിലൂടെയാണ് ചരിക്കുന്നത്.

"നീട്ടുറ്റ വർണ്ണസ്വരങ്ങൾക്കു പിന്നാലെ
നീറും വിശപ്പുമായ് ഞാനലഞ്ഞു
കാടും പടലും കടന്നു വന്നു
വിടിന്നതെന്നൊരു കാവ്യമന്ത്രം
കാവിലും തോപ്പിലും വ്യാപിച്ച പോലായി
വീ, ടതിൻ സാമഗ്രി ചിന്തകയാൽ" [13]

എന്നീ വരികളിൽ കരളിൽ മൊട്ടിട്ടു നിൽക്കുന്ന സങ്കല്പങ്ങൾ പുതിയ അർത്ഥങ്ങൾ തേടിയപ്പോൾ അവയുടെ അസ്വാദ്യതക്കു പിന്നാലെ അലയുന്ന കവിമനസ്സാണ് കാണുന്നത്. ഇവിടെ കാവ് തന്റെ ജീവിതത്തിലെ ഒരു യാഥാർത്ഥ്യമായി കവിക്ക് അനുഭവപ്പെടുകയാണ്.

സർപ്പപാട്ടും സർപ്പക്കാവുകളും പ്രാക്തന സംസ്കാരത്തിന്റെ ഭാഗമായതിനാൽ അത്തരം ചടങ്ങുകൾ നടമാടുന്ന കാവുകൾ കവിയുടെ സ്മൃതിപഥത്തിൽ ഉണരുന്നു. 'മംഗളം നേരുന്നു' എന്ന കവിതയിലും അമ്പലവും കാവും ദേവിയും ഒക്കെ നിറ

ഞ്ഞു നിൽക്കുന്ന പ്രാക്തന സംസ്കാരത്തിന്റെ ദീപ്തിയിലേക്ക് ആസ്വാദകരുടെ മനസ്സിനെയും നയിക്കുവാൻ ഇടശ്ശേരിക്കു സാധിക്കുന്നു.[14] കാവിന്റെ വിശുദ്ധിയും കാവ്യത്തിന്റെ വിശുദ്ധിയും ചേർന്ന്, ആത്മീയമായ ഒരന്തരീക്ഷം ഇവിടെ സൃഷ്ടിക്കപ്പെടുന്നു.

ദ്രാവിഡ സംസ്കാരത്തിൽ വളരെ പ്രാധാന്യമർഹിക്കുന്ന കാവ് ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകളുടെ ഒരു ഭാഗമായിത്തന്നെ കാണുന്നുണ്ട്. ബാല്യകാലം മുതലേ തന്റെ മനസ്സിൽ പതിഞ്ഞ, കാവിന്റെയും അതിലെ അനുഷ്ഠാനങ്ങളുടെയും ദൃശ്യങ്ങൾ ഇടശ്ശേരി കവിതകളിൽ കാവുകൾക്കുള്ള സ്വാധീനം വ്യക്തമാക്കുന്നു.

3.2. കാളിപൂജയും അമ്മദൈവാരാധനയും

ദ്രാവിഡ പാരമ്പര്യത്തിന്റെ അന്തസ്സത്ത പൂർണ്ണമായും ഉൾക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന അനുഷ്ഠാനമാണ് കാളിപൂജ. കാളി, അമ്മദൈവം എന്നീ സങ്കല്പങ്ങൾ സമന്വയിച്ചിരിക്കുന്ന ഇത്തരം അനുഷ്ഠാനങ്ങൾ ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതയിൽ വ്യക്തമായ സ്വാധീനം ചെലുത്തിയിട്ടുണ്ട്. സമൂഹബോധസ്ഫുരണമായി ഉദ്ദീപ്തമാകുന്ന ദേവീസങ്കല്പം 'കാവിലെ പാട്ടിൽ നിറഞ്ഞു നില്ക്കുന്നു. രൗദ്രവും സ്നേഹവാത്സല്യങ്ങളും നിറഞ്ഞ ദേവിയുടെ ചിത്രമാണ് ഇവിടെ പ്രചോദക ശക്തിയായി വർത്തിക്കുന്നത്. ദ്രാവിഡ സംസ്കാരത്തിൽ ജ്വലിച്ചു നിന്ന അമ്മദൈവസങ്കല്പം

ഈ കവിതയിൽ പുനർജ്ജനിക്കുന്നു. ക്രോധമൂർത്തിയായ കാളിയുടെ രൂപത്തെ കവി ആദ്യം തന്നെ വർണ്ണിക്കുന്നുണ്ട്.

" ക്രൂരയാണ കവിതയാണ
ഞങ്ങളുടെ ദേവി;
ചോരകൊണ്ടു തെച്ചിമലർ-
മാലയിടും ദേവി " 15

ഭക്ത ജനങ്ങളുടെ ഇഷ്ടതൈകളാകുന്ന തെച്ചി മലർ മൊട്ടുകൊണ്ടു മാലയണിയുന്ന ഈ ദേവി, തന്റെ മുന്നിൽ കനിയപ്പെടുന്ന ശിരസ്സുകളാൽ ആഭരണമണിയുന്നു. ചോരകൊണ്ട് തെച്ചിമാലയണിഞ്ഞ്, ചുവന്ന പട്ടുടുത്ത് വെള്ളിയരഞ്ഞാണം ധരിച്ച്, ചുവന്ന പട്ടുകൊണ്ടു മാർക്കച്ചയും കൂടി നൃത്തമാടുന്ന ദേവിയെയാണ് ഇടശ്ശേരി ഇവിടെ അവതരിപ്പിക്കുന്നത്. പ്രാക്തന ദ്രാവിഡ സംസ്കാരത്തിൽ വളർന്നു വന്ന ഭീകരമായ ദേവീ രൂപവും മാതൃസത്തയും ഈ കവിതയിൽ സമന്വയിക്കുന്നു.

ആദി ബോധത്തിൽ നിറഞ്ഞു നിൽക്കുന്ന കാളി ശുംഭനിശുംഭാദികളെ കൊന്നൊടുക്കിയവളാണ്. തനിക്ക് എതിരു നിന്നവരെയെല്ലാം അരിഞ്ഞുതള്ളി, ശേഷിച്ചു പാഞ്ഞവരിൽ ഘോര വസൂരിയുടെ വിത്തു വീഴ്ത്തി, ശത്രുക്കളുടെ രക്തത്തിൽ മുങ്ങിയ കുടില ഖഡ്ഗവുമായി തെക്കു നിന്നും വന്നവളാണ്

ഇതിലെ ദേവി.[16] കാളിയെക്കുറിച്ച് ഗ്രാമീണമനസ്സിൽ നിറഞ്ഞുനിന്ന സങ്കല്പങ്ങൾ ഒരൊറ്റ വരാതെ 'തോറ്റിലെ' പാട്ടിൽ ഒന്നൊന്നായി ഇടശ്ശേരി അവതരിപ്പിക്കുന്നു. കാളി, ദുർഗ്ഗ, വസൂരി വിതയ്ക്കുന്ന മാരിയമ്മൻ തുടങ്ങിയ ദൈവ സങ്കല്പങ്ങളെക്കുറിച്ച് വ്യക്തമായ ധാരണ വച്ചുപുലർത്തുന്ന കവിയാണ് ഇടശ്ശേരി എന്നു വ്യക്തമാക്കുന്നതാണ് ഇതിലെ ഓരോ വരിയും.

"സമയമായി സമയമായി
തേരിറങ്ങുകംബേ,
സകലലോകപാലനൈക—
സമയതാലംബേ!" [17]

എന്ന് ദേവിയെ സ്വാഗതം ചെയ്യുന്ന കവി

"ക്രോധമൂർത്തേ, യെങ്ങിനെ നിൻ
സൃഷ്ടിയിലെ ശ്രേഷ്ഠ്യം
കോടികോടി പ്രപഞ്ചത്തിൻ
കുളിർത്തണലായ് മാറി?" [18]

എന്ന് ചോദിക്കുന്നു. ക്രോധമൂർത്തിയായ കാളിയും വാത്സല്യസ്വരൂപിണിയായ അമ്മയും ഒന്നിക്കുന്ന ദ്രാവിഡ സങ്കല്പമാണ് നമുക്ക് ഇവിടെ ദർശിക്കാൻ കഴിയുന്നത്. ഇത്തരത്തിൽ സമൂഹമനസ്സിൽ നിന്നും ഇടശ്ശേരിയുടെ അന്തർവൃത്തിത്വത്തിലേക്ക് ഭദ്രകാളി തേരിറങ്ങുന്ന

നായി കാണാം.

സ്നേഹത്തിന്റെ മൂർത്തിമത് ഭാവമായ മാതൃസത്തയും സംഹാരമൂർത്തിയായ ദൈവികസത്തയും ഒന്നായി ചേരുന്ന ദേവിയുടെ സ്വരൂപം കവി 'മലയാളി'യിൽ വരച്ചുകാട്ടുന്നുണ്ട്. മാറിൽ മാതൃഭാവം ഉണർന്നു നിൽക്കുന്നതും, അതേ സമയം കൈയിൽ തോളും വാളുമായി സംഹാരമൂർത്തിയായി നിൽക്കുന്നതും ചെയ്യുന്ന കാളിയുടെ രൂപം കവിയിലേക്കാളുപരി മനുഷ്യമനസ്സിൽ തന്നെ കുടികൊള്ളുന്നവളെന്ന് ഈ കവിതയിൽ ഇടശ്ശേരി വ്യക്തമാക്കുന്നു.[19]

പ്രാക്തന ജനങ്ങളെ നയിക്കുകയും നിയന്ത്രിക്കുകയും ചെയ്ത അമ്മദൈവം എന്ന ശക്തിയെ ഹൃദയത്തിൽ പ്രതിഷ്ഠിച്ചിരിക്കുന്ന ഇടശ്ശേരി സമകാല ജീവിതയാഥാർത്ഥ്യങ്ങളെ വിവരിക്കുന്നതിനൊപ്പം ഇത്തരം സങ്കല്പങ്ങൾക്ക് തന്റെ കവിതകളിൽ പ്രതിഷ്ഠ നൽകിയിരിക്കുന്നു. വ്യത്യസ്തമായ ഒരു സാഹചര്യത്തിലാണ് 'പരിപൂർണ്ണതയിലേക്ക്' എന്ന കവിതയിൽ ദേവീചിന്ത കവിമനസ്സിലുണരുന്നത്. നിരക്ഷരനായ ഒരു കർഷകയുവാവ് അഭ്യസ്തവിദ്യയായ ഒരു പെൺകുട്ടിയെ സ്നേഹിക്കുകയും, അവർ തമ്മിലുള്ള അന്തരം മറന്ന് അവൾ അയാളിൽ സ്നേഹം ചൊരിയുകയും ചെയ്യുന്നതാണ് ഈ കവിതയിലെ ഇതിവൃത്തം.

"അവിടെത്തൻ പ്രണയത്തിൻ കനകപ്രതിമയു,-
ണ്ടനവധി പുസ്തകങ്ങൾക്കു മുമ്പിൽ
മുഗ്ദ്ധരതിവിലക്ഷ്യയായ് മുകുലങ്ങൾക്കു

മുല ചുരത്തിടുന്ന ദേവിപോലെ" [20]

സ്നേഹത്തിന്റെ തീവ്രതയെ വർണ്ണിക്കുവാൻ കവി കണ്ടെത്തുന്നത് ദേവിയിൽ നിന്നുള്ള സ്നേഹധാരയെയാണ്. കോടാനുകോടി ജനങ്ങൾക്ക് ആശ്വാസമരുളുന്ന മാതൃവാത്സല്യം ഇവിടെ കരകവിഞ്ഞൊഴുകുന്നു. ദേവിയെ ലോകമാതാവെന്ന തലത്തിലേക്ക് ഉയർത്തിയിരിക്കയാണ് കവി ഇവിടെ. ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതയിലെ ദേവീസങ്കല്പം കവി ബോധപൂർവ്വം സൃഷ്ടിക്കുന്നതല്ല, മറിച്ച് അബോധമായ ഒരു പ്രേരണയായി കവിമനസ്സിലേക്ക് ആ രൂപം ഓടിയെത്തുകയാണ്.

'ഗ്രീഷ്മാന്തത്തിൽ' എന്ന കവിതയിൽ കാർമേഘങ്ങളാൽ നിറഞ്ഞ് രൗദ്രയായി നിൽക്കുന്ന പ്രകൃതിയെ വർണ്ണിക്കുന്ന കവി കൈയ്യിൽ ചോര പുരണ്ട വാളുമായി താണ്ഡവമാടുന്ന കാളിയോട് പ്രകൃതിയെ ഉപമിച്ചിരിക്കുന്നു.

"ഘോരാരം വന്നു, മഹീധ്രമൂർദ്ധനി ചിതറും
കാറാം കരിങ്കൂന്തലും
പാരത്തും പടി ചെങ്കനൽപ്പൊരി പറ-
ത്തീടും സ്ഫുരദീക്ഷയും
ആരപ്പാ, വയിരീകൃതാരവലയ-
ന്നോരിജ്ജ്വലന്നിർഝര-
ച്ചോരക്കൈപ്പിടിവാളൊരായിരമെടു-
ത്താചാലനം ചെയ്‌വവൾ?" [21]

ശത്രുസംഹാരം നടത്തി താണ്ഡവമാടുന്ന കാളിയെ പോലെ ഗ്രീഷ്മത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ പ്രകൃതി രുദ്രയായി നിൽക്കയാണ്. കരിംകൂന്തൽ പോലെ കാർമേഘങ്ങളും, കണ്ണുകളിൽ നിന്നും തീപൊരി ചിതറുന്നതു പോലെ കൊള്ളിമിന്നലും, ഘോരമായ അട്ടഹാസം പോലെയുള്ള ഇടിയും ഒക്കെ കൂടി താണ്ഡവമാടുന്ന കാളിയുടെ ചിത്രത്തെ കൂടുതൽ ഭീകരമാക്കിയിരിക്കുന്നു. ശത്രുനിഗ്രഹത്തിന്റെ രക്തം പുരണ്ടിരിക്കുന്ന വാളുമായി നിൽക്കുന്ന ദേവി അതിരോഷത്തിൽ നിറഞ്ഞുനിന്ന കാളിതന്നെയാണ്.

വർഷകാലത്തെ സ്വീകരിക്കാനായി ഒരുങ്ങിക്കഴിഞ്ഞ ഭൂമിദേവിയുടെ പുളകവും, കാലവർഷത്തിന്റെ താണ്ഡവവും വർണ്ണിക്കുന്ന 'മണ്ണിന്റെ പുഞ്ചിരി'യിലും ദേവിയുടെ ഇതേ ചിത്രം തന്നെ തെളിഞ്ഞു നിൽക്കുന്നു.

"കാറുകൾ കൂടി കരാളമായ് വിണ്ടലം
കാറ്റുകളോടുന്നിതാശാന്തരാവധി
കാണിക്കുമില്ലൊരു ദുർബലത്വം ഭദ്ര-
കാളി ചമഞ്ഞു നില്പാണിന്നു മേദിനി" 22

കാറുകൾ കൂടി കരാളമായ് തീർന്ന ആകാശമണ്ഡലവും, അപ്രതിമാഹംകൃതി കലർന്ന് ഹുംകാരശബ്ദത്തോടെ തീരം തല്ലിത്തകർക്കാനായി ഓടിയെത്തുന്ന തിരമാലകളും, ഭീകരമായ കൊടുങ്കാറ്റും ഉയർത്തുന്ന താണ്ഡവം ഭദ്രകാളിയായി ഒരുങ്ങി നില്ക്കുന്ന പ്രകൃതിയുടെ ചലനങ്ങളാണ്. ദേവിയുടെ ഘോരമായ ദൈവസത്ത മാത്ര

മറ്റു, ഭക്തിവിഭാവം ഉളവാക്കുന്ന മാതൃസത്തയും ഈ കവിതയിൽ തന്നെ തുടർന്നു വരുന്നുണ്ട്. ആയിരം സാഹസങ്ങളുള്ള സത്വമായി നിന്ന് പ്രകൃതിയുടെ ഭീകരതകളോട് മല്ലടിക്കുന്ന മനുഷ്യൻ ഇവിടുത്തെ കർഷകന്റെ പ്രതിരൂപമാണ്. അതുപോലെ വലിച്ചെറിയപ്പെടുന്ന അവൻ അതോടൊപ്പം തന്നെ പ്രകൃതിയുടെ വാത്സല്യവും നുകരുന്നു. ഭദ്രകാളി ചമഞ്ഞുള്ള പ്രകൃതിയുടെ താണ്ഡവവും, അതിനു ശേഷമുള്ള മാതൃവാത്സല്യവും ഭംഗ്യന്തരേണ കവി അവതരിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു.[23] അദ്വൈതദൈവസങ്കല്പം തന്നെ ഈ കവിതയുടേയും കാതൽ.

തീരങ്ങളെ തകർത്തൊഴുകുന്ന ഭാരതപ്പുഴയെ ശത്രുസൈന്യത്തിന്റെ ശിരസ്സുകൾ അരിഞ്ഞു വീഴ്ത്തിക്കൊണ്ട് പായുന്ന മഹിഷാസുരമർദ്ദിനിയോട് കവി സാമ്യപ്പെടുത്തുന്നുണ്ട്.

"തടദ്രുമങ്ങളെത്തകർത്തു ഭാരത-
തടിനി പായുന്നു വിവർദ്ധിത മദം
മഹിഷമർദ്ദിനിയസുരസൈനിക-
കബന്ധങ്ങൾ വീഴും വഴിയിൽ പോലവേ".[24]

ശാന്തമായി ഒഴുകിയിരുന്ന ഭാരതപ്പുഴ പിന്നീട് ഭീകര സ്വരൂപിണിയായി മാറിയപ്പോഴാണ് കവി ഈ രീതിയിൽ ചിന്തിക്കുന്നത്. ഇടശ്ശേരിയിൽ സ്വാതന്ത്ര്യസമരാവേശം അണപൊട്ടിയൊഴുകിയിരുന്ന നാളുകളൊന്നിൽ, ആലസ്യത്തിലാണ്ടു പോവാതെ കർമ്മനിരതരായി ഭാരതത്തിലെ യുവാക്കൾ സമരത്തിന്റെ ആവശ്യകതയെ ബോധ്യപ്പെടുത്തുവാനായി

ന്ന് അദ്ദേഹം ഈ കവിത എഴുതിയത്. ഭാരതപ്പുഴ നൽകുന്ന സന്ദേശം ഇതാണെന്ന് കവി പറയുന്നവേളയിലും അവ ദേവിയുടെ വാക്കുകളാണെന്ന രീതിയിലാണ് കവി അവതരിപ്പിക്കുന്നത്. ശത്രുരക്തത്തിൽ നീന്തിക്കുളിച്ച രാമന്റെ മഴുപോലെ രക്തദാഹം പൂണ്ട ദേവി, മർത്ത്യപാപത്തിന്റെ ശിരസ്സിൽ പതിക്കേണ്ടുന്ന ഇടിവാൾ പോലെ സത്വരഗതിയായും, ദിക്കുകൾ പോലും വിറയ്ക്കുന്ന ഹുങ്കാരധ്വനിയോടും അരുളിച്ചെയ്യുന്ന ചിത്രം തികച്ചും ദ്രാവിഡ സങ്കല്പാധിഷ്ഠിതമാണ്.[25]

'വധു' എന്ന കവിതയിൽ, തങ്ങളുടെ സങ്കല്പത്തിലുള്ള ദേവി എത്ര ഭീകര സ്വരൂപിണിയാണെങ്കിലും സ്നേഹത്തിന്റെ ഇഴകളാൽ ബന്ധിക്കപ്പെടുന്നു എന്ന് കവി വിശ്വസിക്കുന്നു.[26] ഇടശ്ശേരിയുടെ ദേവി ഇവിടെ സ്നേഹത്തിനു മുന്നിൽ ബന്ധിതയാവുന്നു.

ഇടശ്ശേരിയിലെ അമ്മ ദൈവസങ്കല്പം, അമ്മയെ പ്രപഞ്ചമാതാവായിക്കാണുന്ന ആദിദ്രാവിഡ സംസ്കാരത്തിലേക്കു തന്നെയാണ് നീളുന്നത്. മാനുഷിക തലത്തിൽ നിന്നും ലോകമാതാവെന്ന നിലയിലേക്ക് ഉയരുന്നവരുടെ ചിത്രം നിരവധി കവിതകളിൽ വ്യക്തമായി ദർശിക്കാവുന്നതാണ്. രാഷ്ട്രപിതാവിന്റെ പത്നിയെന്നതിലുപരി ഭാരതത്തിലെ ലക്ഷോപലക്ഷം ജനങ്ങളുടെ അമ്മയായി തന്റെ പ്രവർത്തിയിലൂടെ വളർന്ന കസ്തൂർബാഗാന്ധിയുടെ ജീവിതം ഇടശ്ശേരിയെ ഹഠാദാകർഷിച്ചു. 'നമ്മുടെ അമ്മ' എന്ന കവിതയിൽ കസ്തൂർബയെ കുറിച്ചുള്ള ചിന്ത, ലോകമാതാവ് എന്നെ

തലത്തിലേക്ക് ഉയരുന്നു.

"ഇളയവ, ഇളകിപ്പാൽ നുകരാത്തോരണ്ട-
വിളയാറാകുന്നോരം ചെയ്യുവ ലക്ഷം ലക്ഷം
അമ്മയോ, തനതാമക്കളെക്കിടത്തിനാ-
ഉമ്മയില്ലാത്തോർക്കെല്ലാമമ്മയായ്ക്കൈ നീട്ടിനാൾ?" 27

മാതൃസ്നേഹം ചൊരിഞ്ഞ് അമ്മയില്ലാത്തവർക്കെല്ലാം അമ്മയായി മാറുന്ന ആ മാതാവ് ലോകമാതാവായി വളരുന്നു.

തന്റെ പത്തുമക്കളും വിധിയുടെ വിളയാട്ടത്തിനുമുന്നിൽ നഷ്ടപ്പെടുന്നുവെങ്കിലും ഹൃദയത്തിൽ പതിനായിരങ്ങളിന്മക്കളുടെ വിളി ഉയരുന്ന വേളയിൽ തന്റെ വേദനയെ അവഗണിക്കുന്ന മാതാവിനെ 'പണിമുടക്കത്തിൽ' കാണുന്നു.

"ഒരു പത്തുകുഞ്ഞിനെ പിച്ച വെയ്ക്കാൻ
പരിചയിപ്പിച്ചോരപ്പെറ്റൊരമ്മ
പതിനായിരം തൻ കിടാങ്ങൾക്കുനേരേ-
യടിവെച്ചുപോവതുനോക്കിനിന്നു." 28

എന്നീ വരികളിലും ഈ മാതൃസങ്കല്പമാണ് നാം കാണുന്നത്.

പ്രപഞ്ചമാതാവിനെ കിടാവിന്റെ വിളികേട്ടോടിയണയുന്ന ഒരു പശുവായി ചിത്രീകരിക്കുന്ന 'കറുമ്പിപ്പശു'വിലും മാതൃവാത്സല്യത്തിന്റെ ഉൽകൃഷ്ടഭാവം തന്നെയാണ് തെളിഞ്ഞുകാണുന്നത്.

"എങ്കിലുമിങ്ങുണർന്നു നിശ്ശബ്ദമായമരുമ്പോൾ
എങ്ങുനിന്നോ കേൾക്കാം, 'മുമ്പാംവിളി'കളാദ്യം
കനത്തോരകിടുമായ് കടന്നുവരുമതിന്റെ
കിതപ്പാർന്നി പ്രപഞ്ചത്തിൻ പ്രസന്നതയാകും" [൨൧]

ദ്രാവിഡ അനുഷ്ഠാനങ്ങളിൽ ഏറ്റവും പ്രാധാന്യമർഹിക്കുന്ന ബലി ആദിമകാലം മുതൽ സമൂഹത്തിൽ നിലനിന്നു പോരുന്നതാണ്. കാവിൽ കുടികൊള്ളുന്ന ദേവിയുടെ പ്രീതിക്കായി ബലിയർപ്പിക്കുന്ന ഈ അനുഷ്ഠാനം അതർഹിക്കുന്ന ഗൗരവത്തോടെ ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകളിൽ ആവിഷ്കരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. 'കാവിലെപാട്ടി'ൽ ഈ അനുഷ്ഠാനത്തിന്റെ തീവ്രത നിറഞ്ഞുനില്ക്കുന്നു.

ദേവിയെ വന്ദിക്കുന്നതിനായി കാവിലെത്തുന്ന കാഞ്ചനപ്രതിമയ്ക്കു തുല്യനായ ഓമനക്കുമാരനെ കണ്ടതോടെ ദേവിയിലെ രക്തദാഹം ഉണരുന്നു. ആയിരം കഴുത്തറുത്ത് ചോര കുടിച്ച ദേവി കുമാരന്റെ രക്തത്തിനായി കൊതിക്കുന്നു. കാവുകളിൽ 'കുരുതി'യെന്ന പേരിൽ അറിയപ്പെടുന്ന ഈ ബലിതർപ്പണത്തിനായി കുമാരൻ സ്വയം ഒരുങ്ങുന്നു. ദേവിയുടെ അഭിലാഷം ഗ്രഹിച്ച അവൻ അസുരനെപോലെ കോപിക്കാതെ, ഭീരുവിനെപോലെ ഓടിയൊളിക്കാതെ

"'ചോരവീഴ്ത്തി ചോരവീഴ്ത്തി-
ത്തർപ്പണം ചെയ്കിലെൻ

ക്രൂരദാഹം പോക്കു്കെന്നോ

നിൻ നിദേശം ദേവി ? " 30

എന്നു ചോദിച്ചുകൊണ്ട്, കാവിലെ കുളത്തിൽ മുങ്ങിക്കുളിച്ചു വന്ന്, മാതൃപാദം എന്ന പോലെ ഭൂമിയെ തൊഴുത്, എഴുരണ്ടുലകിലും നീ തന്നെ ദേവിയെന്ന് ദേവിയെ വാഴ്ത്തിയ ശേഷം, തന്റെ ഗളതലത്തെ വെട്ടുന്നു.

"ഒളിവിളങ്ങുംവാളിളക്കി
നിന്റെ ദാഹം തീർക്കെ-
ന്നിളമുളയെ പോലെ തന്റെ
ഗളതലത്തെ വെട്ടി !
ചോലവെള്ളം പോലെ തിരു-
മുടിയിൽ രുധിരം വീഴ്കെ
ചാലൊളിയായ് മാറിയില്ലേ
നിന്റെ തെച്ചിമാല്യം ? " 31

ദേവിയുടെ സന്നിധിയിലേക്ക് ചോലവെള്ളം പോലെ രക്തം ഒഴുകിയെത്തുന്നു. അമ്മയുടെ പ്രീതിക്കായി നടവരെ രക്തം ഒഴുക്കുന്ന ദ്രാവിഡ അനുഷ്ഠാനത്തിന്റെ തീവ്രതയാണ് ഇവിടെ പ്രതിഫലിക്കുന്നത്.

ദ്രാവിഡ പാരമ്പര്യത്തിന്റെ ശക്തമായ സ്വാധീനം 'കാവിലെ പാട്ടിൽ' ഉടനീളം ദർശിക്കാൻ സാധിക്കുന്നു. ബലി എന്ന അനുഷ്ഠാനമാണ് ഇതിന്റെ ശക്തി.

ദേവിയുടെ രക്തപിപാസയും, അതിന്റെ പരിപൂരണത്തിനായുള്ള ബലിയർപ്പണവും ഈ ദ്വിവിധസങ്കല്പത്തിന്റെ സവിശേഷതകളാണ്. ഇവിടെ കാളിയുടെ രക്തപിപാസ ഒരുഭാഗത്തും, സ്വയം ബലിയർപ്പിക്കാനുള്ള കുമാരന്റെ സന്നദ്ധത മറുഭാഗത്തും നിന്ന് ബലിയെ പൂർണ്ണമാക്കുന്നു. ദേവനപുത്രൻ ദേവിയുടെ മുമ്പിൽ സ്വയം ബലിയായതിൽ ഉദ്വേഗം കൊള്ളുന്ന മാതാവിന്റെ

“അംബികേ, നേർ ചൊല്ലുകെന്നോ-
ടായിരം പൈക്കളും
കാമിതമാമിലയിട്ടി
തൻ കൊലക്കായ്ത്താഴ്കെ ?” 32

എന്ന വാക്കുകളിൽ പാ
രമാർത്ഥികമായ ബലിബോധമാണ് നിഴലിക്കുന്നത്

“അപ്പൊന്നും നോക്കാതെ, യമ്മണിനോക്കാതെ—
യമ്മ, തൻ കണ്ണുകൾ ചൂന്നെടുത്തു
പുലരിച്ചെന്താമര പോലവേ പൂതത്തിൻ
തിരുമുമ്പിലർപ്പിച്ചു തൊഴുതുരച്ചു,
“ഇതിലും വലിയതാണെന്റെ പൊന്നോമന
അതിനെത്തരികെന്റെ പൂതമേ, നീ” ” 33

ഇങ്ങനെ ഓമനക്കുഞ്ഞിനു വേണ്ടി സ്വന്തം കണ്ണുകൾ തന്നെ അർപ്പിച്ച് ആത്മബലി നടത്തുന്ന ‘പൂതപ്പാട്ടി’ലെ മാതാവും അതിൽ

അടിമാനം കൊള്ളുകയാണ്. ഈ രണ്ടു കവിതകളിൽ കാണുന്ന അമ്മമാരും മാതൃത്വത്തിന്റെ ശക്തിഭാവം അണയുന്നതിനോടൊപ്പം, അമ്മ ബലിയുടെ പ്രതീകങ്ങളുമായിത്തീരുന്നു. അമ്മബലിയാണ് ഈ കവിതകളുടെ കരുത്തും. "രണ്ടു കവിതകളിലും പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്ന അമ്മമാർ ആദിമാതാവ് എന്ന പ്രാചീന സങ്കല്പത്തെ സ്പർശിക്കുന്നതിനാൽ ബലിപ്പശുക്കൾക്ക് പുതിയ അർത്ഥതലം നല്കുന്നു."[34] പൂതപ്പാട്ടിലെ പൂതം മക്കളില്ലാത്തവളാണ്. 'കാവിലെപ്പാട്ടി'ലെ ദേവി നിത്യകന്യകയുമാണ്. ഭൂമിയുടെ ഉർവരതാനാശിത്വം എന്നതുപോലെ അനപത്യതയുടെ ദുഃഖം പേറുന്നവരാണ് ഈ കവിതകളിലെ പൂതവും ദേവിയും.

മഹാത്മാക്കളുടെ അവതാരങ്ങളാൽ ധന്യമാക്കപ്പെട്ടിരുന്ന ഭൂമി ഇന്നെത്തിച്ചേർന്നിരിക്കുന്ന അവസ്ഥയോർത്ത് കവി വിലപിക്കുന്ന 'നഷ്ടസങ്കല്പം' എന്ന കവിതയിലും അമ്മബലി പരാമർശിക്കപ്പെടുന്നുണ്ട്.

"ഒരുമന്നൻ ചുടുകാട്ടിൽ കാവൽനിന്നും ഒരു കാരണോർ
ഒരു കുഞ്ഞിക്കുലകിൻ പാപമാത്മബലിയാലേ
പരിഹരിച്ചവൻ,..." 35

വെളിച്ചപ്പാട് തലയിൽ വെട്ടുന്നത് അമ്മബലിയായിക്കാണുന്ന പ്രാക്തന സങ്കല്പത്തിന്റെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ നിന്നുകൊണ്ടാണ് ഇടശ്ശേരി കൽവരിയിലെ ബലിദാനത്തെയും കാണുന്നത്. ബലിയെന്ന ദിവ്യാനുഷ്ഠാനം കവിമനസ്സിൽ ചെലുത്തിയ സ്വാധീനം ഇതിൽ നിന്നു വ്യക്തമാവുന്നു.

"ഒരുന്നത സ്വർഗ്ഗവാതിൽ തുറന്നു തന്നൊരന്തിമ-
ഗ്ഗുരുഭൂതൻ, ഭ്രൂമുഖത്തു മെല്ലെമെല്ലെന്നണിഞ്ഞും
കുരുതിച്ചോപ്പണിത്തിരശ്ശീലയാലെ മറഞ്ഞപ്പോൾ
നിരുദ്ധകണ്ഠരായ് കാവൽക്കാരകങ്ങളുമർന്നപ്പോൾ..." 36

ഇന്നീ വരികളിൽ ഗാന്ധിജിയുടെ ജീവത്യാഗത്തെ കവി അനുസ്മരിക്കുന്നത് ബലിയെന്ന പ്രാചീനാനുഷ്ഠാനത്തിന്റെ പശ്ചാത്തലത്തിലാണ്.

'അജാമിളമോക്ഷം വീണ്ടും' എന്ന കവിതയിൽ ഗാന്ധിജിയുടെ ജീവിതത്തെ വാഴ്ത്തുന്ന വേളയിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ മരണത്തെ ബലിയായി കവി കാണുന്നു.

"അഹോ സന്ധ്യാംബികയ്ക്കുടയാടമുങ്ങി
മടിയിൽ വീണൊരാ മകന്റെ ചോരയാൽ
ഒരു കുഞ്ഞാടിനെയറുത്തിട്ടപോലെ
തറയിലത്തനു പതിച്ചിടുമ്പോഴും
തിരുമുഖത്തില്ല ഭയവും ക്രോധവും
വരമധുരത്തിന്നിതോ, "രാമ, രാമ"." 37

ആരക്തമായ ഒരു ബലിതർപ്പണമാണ് ഇവിടെ നടക്കുന്നത്. ദേവിയുടെ നടവരെയും ഒഴുകിച്ചെല്ലുന്ന രക്തം പോലെ, സന്ധ്യാംബികയുടെ ഉടയാട മുങ്ങത്തക്കവണ്ണം ഇവിടെ രക്തം പ്രവഹിക്കുന്നു. ബലിയെന്ന ദ്രാവിഡ സങ്കല്പത്തിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ തന്നെയാണ് കവി ഇത്തരം ദൃശ്യങ്ങൾ വരച്ചുകാട്ടുന്നത്.

'പുത്തൻ കലവും അരിവാളും' എന്ന കവി

തയുടെ അനുഭവത്തിലെ, ക്ഷേത്രത്തിലെ മൃഗബലിപോലെ വിരു ജന്തുക്കളും ധാരാളമായി കാണാനിട വന്നിട്ടുണ്ട് എന്ന ഗ്രന്ഥാവത്തിൽ നിന്നും ക്ഷേത്രത്തിലെ ബലി കവിയുടെ മനസ്സിൽ അഗാധത്തിൽ സ്വാധീനം ചെലുത്തിയിട്ടുണ്ട് എന്ന് വ്യക്തമാകുന്നു. ഹൃദയത്തിൽ പതിഞ്ഞ ഈ ചിത്രമാണ് നിരവധി കവിതകളിലൂടെ വെളിച്ചം കാണുന്നത്. 'ബിംബിസാരന്റെ ഇടയനി'ലും ഈ ബലി സങ്കല്പത്തിന്റെ നിഴൽ കാണാവുന്നതാണ്.[38]

പൊട്ടിയെ പുറത്താക്കി ശീവോതിയെ കുടിയിരുത്തുന്ന അനുഷ്ഠാനം പ്രതീകാത്മകമായി ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതയിൽ കടന്നുവരുന്നു. 'പൊട്ടിപ്പുറത്ത് ശീവോതി അകത്ത്' എന്ന കവിതയിൽ സർവ്വ അശുദ്ധികളെയും നീക്കി ഐശ്വര്യത്തിന്റെ പ്രതീകമായ ശ്രീ ഭഗവതിയെ കുടിയിരുത്തുന്ന അനുഷ്ഠാനമാണ് സ്ഥാനം പിടിച്ചിരിക്കുന്നത്.

"അടിച്ചിറക്കി ഞാനിന്ന
മണ്ടയോടൊത്ത ചേട്ടയെ
അടിച്ചുവാരി നീർ വീഴ്ത്തി-
ക്കുടിവച്ചു ശീവോതിയെ
കുറ്റിച്ചൂലും കലപ്പൊട്ടും
ചൂട്ടുകെട്ടിയിറങ്ങവേ
വെള്ളവും ഗന്ധവും വെച്ചു
ഭദ്രദീപം കൊളുത്തി ഞാൻ" [39]

ഏതൊരു ആശയവും പ്രായോഗികമല്ല എന്നു തോന്നിയാൽ അത് ഉപേക്ഷിക്കണം എന്ന് വിശ്വസി

ക്കുന്ന ഇടശ്ശേരി ഇന്ത്യ പിൻതുടർന്നുവന്ന അഹിംസാ സിദ്ധാന്തവും കാലം മാറിയതോടെ പഴഞ്ചനായിത്തീർന്നുവെന്ന് ചിന്തിക്കുന്നു. അയൽ രാജ്യങ്ങൾ ആയുധശേഖരമൊരുക്കി മുന്നേറുമ്പോൾ കേവലം ഇത്തരം സിദ്ധാന്തങ്ങൾ പിൻതള്ളപ്പെട്ടുപോകരുതെന്ന് ആത്മാർത്ഥമായി ആഗ്രഹിക്കുന്ന ഇടശ്ശേരിയെ

"മുറ്റത്തിനൻ പെരുമ്പായ
വിരിച്ചു; തൊട്ടുവീട്ടുകാർ
ഉണക്കുന്നു വെടിമരു-
ന്നെന്തേ ഞാൻ നെല്ലുചിക്കണോ?"[40]

എന്ന വരികളിൽ കാണാം. ആധുനികജീവിതത്തിന്റെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ നിന്നുകൊണ്ട് അവയെ പടരാണിക്കമായ ഒരനുഷ്ഠാനവുമായി ബന്ധപ്പെടുത്തി ചിന്തിക്കയാണ് ഇടശ്ശേരി. സർവ്വ അശുദ്ധികളുടേയും ഉടമയായ പൊട്ടിയെ പുറത്താക്കി ഐശ്വര്യദേവതയായ ശീവോതിയെ വരിക്കുന്ന കവി പ്രാചീനമായ ആ അനുഷ്ഠാനത്തിന്റെ വിശുദ്ധിയെ ഈ കവിതയിൽ പൂർണ്ണമായും ഉൾക്കൊള്ളുന്നു.

പുത്രലാഭത്തിനു വേണ്ടി വേട്ടക്കരനെന്ന ദ്രാവിഡ ദൈവത്തിന് അനുഷ്ഠാനങ്ങളർപ്പിക്കുന്ന പിതാവിനെ 'മകന്റെ വാശി' എന്ന കവിതയിൽ കാണാം.[41] പുള്ളുവരുടെ സർപ്പപ്പാട്ടും സർപ്പം തുള്ളലും നാലപ്പൊലിയും കേരള സംസ്കാരത്തിന്റെ ആണിക്കല്ലുകളാണെന്നഭിമാനിക്കുന്ന കവി, കാളിയുടെ മറ്റൊരു രൂപമായ കണ്ണകിയുടെ കഥയും 'വികസിക്കുക' എന്ന കവിതയിൽ സ്മരിക്കുന്നുണ്ട്.[42]

ചമ്രവട്ടത്തപ്പൻ, തൃപ്രങ്ങോട്ടപ്പൻ, അയ്യപ്പൻ, തിരുമാന്ധാംകുന്നിലമ്മ, ലോകനാർകാവിലമ്മ തുടങ്ങിയ പല ദൈവികശക്തികളും ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകളിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നുണ്ട്.

3.3. സർപ്പാരാധന

സർപ്പാരാധനയ്ക്ക് ദ്രാവിഡരുടെ ആരാധനാരീതികളിൽ പ്രധാനമായ ഒരു സ്ഥാനമുണ്ട്. ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകളിൽ തെളിഞ്ഞും മറഞ്ഞും സർപ്പാരാധനയുടെ നിഴലാട്ടം കാണാൻ കഴിയും. 'വികസിക്കുക' എന്ന കവിതയിൽ കേരളീയ പാരമ്പര്യങ്ങളിൽ അഭിമാനം കൊള്ളുന്ന കവി അതിലുള്ള പല കാര്യങ്ങളിലൊന്നായി സർപ്പാരാധനയേയും കാണുന്നു.

"പുള്ളുവരുടെ ഏട്ടയന്തണികൾ
മീട്ടിപ്പാടും പാട്ടും പൂങ്ക-
പ്പൂങ്കുലയുടെ മധുഗന്ധവുമുൾത്തെളി-
വേകിപ്പോന്നൊരു മണിനാഗങ്ങൾ
തൻ മുതൽ മറകൊണ്ടാർ കുഴലിഴയും
പെൺകൊടിമാരുടെ ഉള്ളിൽ നിരവധി
മംഗളമേകിപ്പോന്നോരത്രേ
ഊഴിയിലമ്പാ മലർക്കാവുകളിൽ" 43

എന്നീ വരികളിൽ നമ്മുടെ പ്രാക്തന സംസ്കാരത്തിന്റെ ഇരുട്ടുവഴികളിലേക്ക്, നമ്മുടെ ശ്രദ്ധയെ

ക്ഷണിക്കുകയാണ് ഇടശ്ശേരി. കാലത്തിന്റെ കൈകളാൽ മായ്ക്കപ്പെടാത്ത പാരമ്പര്യത്തിന്റെ പാഥേയങ്ങൾ ആധുനിക ലോകത്തിന്റെ പരിഷ്കൃതി മാത്രം കണ്ടു ശീലിക്കുന്നവരുടെ മുന്നിൽ തുറന്നു കൊടുക്കുന്നു. പ്രാക്തന സംസ്കാരത്തിന്റെ ചൈതന്യത്താൽ പുതിയ ഒരു ചേതന മുളപൊട്ടണം എന്ന പ്രത്യാശയാണ് ആദിദ്രാവിഡ സംസ്കാരത്തിന്റെ വേരുകളെത്തേടി പോകാൻ ഇടശ്ശേരിയെ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നത്.[44]

"അമ്പിൽ തറുന്നത നുറുങ്ങിനുറുങ്ങി-
ക്കൊട്ടും മായ്ച്ചു കഴിഞ്ഞാലേ
പാമ്പിൻ കാവുകൾ, നമ്മുടെ നെഞ്ചിലെ-
പ്പുറ്റിൻ മൂർത്തികൾ തെളിയുള്ളൂ!"[45]

ഈ വരികളിൽ സർപ്പക്കാവുകളുടെ ചിത്രമാണു തെളിയുന്നത്. ജീവിത സൗഭാഗ്യങ്ങൾ വർണ്ണപ്പൂവുകൾ വിടർത്തി നിൽക്കുമ്പോഴും അവയ്ക്കിടയിലൂടെ ഇഴയുന്ന വിഷപ്പാമ്പുകളുടെ മൂർഖതകളെ നമുക്ക് അഭിമുഖീകരിക്കേണ്ടി വരുന്നു. കാവുകളിലെ കളമെഴുത്തിനെപ്പറ്റിയും സർപ്പാരാധനയെപ്പറ്റിയുമുള്ള പരാമർശമാണ് 'അശരണമായ മരണം' എന്ന കവിതയിലെ ഈ വരികളിൽ കാണുന്നത്. നഗ്ന ജീവിത യാഥാർത്ഥ്യങ്ങളിൽ നിന്നുകൊണ്ട് ചിന്തിക്കുന്ന കവിയുടെ മനസ്സിലേക്ക് പൗരാണികതയുടെ ചിഹ്നങ്ങളായി പാമ്പും സർപ്പക്കാവും കടന്നുവരുന്നു.

തന്നെ ദംശിച്ച സർപ്പത്തിനു മുന്നിൽ സ്വയം സമർപ്പിക്കുന്ന കവിയെയാണ് 'വിഷപ്പാമ്പ്'

എന്ന കവിതയിൽ കാണുന്നത്.

"പത്തി വിടർത്തിച്ചീറ്റും പാമ്പേ,
കൊത്തുക കൊത്തുക വീണ്ടും നീ!
മാരകമാകും കെടുനീരിനിയും
കോരിയൊഴിക്കെൻ സിരകളിൽ നീ!" 46

മാരകമായ വിഷം സിരകളിലേക്ക് കോരിയൊഴിച്ചു കൊള്ളാൻ പറയുന്ന കവി ആരാധനാഭാവത്തോടെ തന്നെത്തന്നെ സമർപ്പിച്ച് വേദനയുടെ മൂർത്തതയിൽ ഗൂഢമായ ആനന്ദം അനുഭവിക്കുന്നു. 'ചോലമലർ', 'അമ്മയും ഭാര്യയും', 'എങ്ങനെ നേടി' തുടങ്ങിയ കവിതകളിലെല്ലാം സർപ്പത്തോടു ബന്ധപ്പെട്ടു വരുന്ന ബിംബങ്ങൾ ദർശിക്കാവുന്നതാണ്.

3.4. പ്രേതാരാധനയും വീരാരാധനയും

പൂർവ്വ പിതാക്കളേയും വീരയോദ്ധാക്കളേയും ആരാധനാപൂർവ്വം സ്മരിക്കുന്ന ദ്രാവിഡ പാരമ്പര്യം ഇടശ്ശേരി തന്റെ കവിതകളിൽ പിൻതുടരുന്നു. വീരാരാധന നിറഞ്ഞു നിൽക്കുന്ന നിരവധി കവിതകൾ ഇടശ്ശേരിയുടെ തൂലികയിൽ നിന്നും വാർന്നു വീണിട്ടുണ്ട്. ഭാരതാംബയുടെ മാനം കാത്ത വീരയോദ്ധാക്കളുടെ ധീരതയ്ക്കു മുമ്പിൽ കവി ആദരപൂർവ്വം നമിക്കുന്നു.

'ചന്തുവും കേളനും' എന്ന കവിതയിൽ വീര കേരളം ദൈന്യധ്വാന്തത്തിലേന്തി നിന്ന ത്തു ഉന്തങ്ങളാണ് ചന്തുവും കേളനും എന്ന് അഭിമാനപൂർവ്വം

പറയുന്ന കവി അവരുടെ വീരചരിതം പാടി ഭാവലോകത്തിന് ആവേശം പകരുവാൻ ആശാന്മാരോട് ആവശ്യപ്പെടുന്നു. യോദ്ധാക്കളുടേയും രണദേവതകളുടേയും കഥകളുറങ്ങുന്ന ദ്രാവിഡ സംസ്കാരത്തിന്റെ സ്വാധീനത്തിൽ നിന്നുകൊണ്ട് ഉറക്കെപ്പാടുന്ന ഇടശ്ശേരി രണഭൂമികളിൽ നിണമൊഴുക്കിയ — അന്ത്യവേലി നടത്തിയ പൂർവ്വപിതാക്കളെ സ്മരിക്കുന്നതിൽ അഭിമാനം കൊള്ളുന്നു.

"നീതിക്കായ് പൊരും പോരിൽ ചോരും ചെന്നോരമ്പു-
യാതിഥ്യമരുളിടും കുരുകല്ലോലഗാനം
കൈവാളും പോർച്ചട്ടയും പോയാലുമിന്നൊരാരെ-
പ്പോർമുന്നിൽ നയിച്ചിടും പടഹപ്പടുധ്വാനം
വീരലക്ഷ്മിക്കായ് സർവ്വസ്വത്തെയും ദാനം ചെയ്ത
പൂർവ്വികപിതാക്കളെ സ്മരിക്കുന്നതേ പുണ്യം." [47]

പോരാട്ടങ്ങളുടെ കഥകൾ ഉറങ്ങിക്കിടക്കുന്ന പ്രാചീനകേരളത്തിന്റെ മണ്ണിനെ ചികഞ്ഞ് ആ കഥകൾക്ക് ജീവൻ നൽകുകയാണ് ഇടശ്ശേരി. 'ഓമനയുടെ അച്ഛൻ' എന്ന കവിതയിൽ വള്ളുവനാട്ടിലേയും മറ്റും വീരസേനാനികൾ അർപ്പിച്ച ജീവരക്തം ഇന്നും കുടിപിടിച്ചിരിക്കുന്നുവെന്ന് കവി പറയുന്നു. വള്ളുവനാട്ടിലെ പരാശക്തിയായ 'തിരുമാന്ധാംകുന്നിലമ്മയുടെ' നടയിൽത്തൊഴുത് മാമാങ്കത്തിനായി പുറപ്പെടുന്ന വീരയോദ്ധാക്കളെ ഈ കവിതയിൽ കാണാം.[48] പേരാറിന്റെ പോഷകനദിയെന്നു പോലെ യോദ്ധാക്കൾ പോർനിലങ്ങളിലേക്ക് ഉത്സാഹിതരായി,

ഒഴുകുന്നു. തിരുനാവായിൽ മാമാങ്കത്തിൽ പരസ്പരം പോരാടിയ യുദ്ധവീരന്മാർ തങ്ങളുടെ ചുടുനിണത്താൽ കാലവർഷത്തിന്റെ പുളപ്പ് ആ മണൽപ്പുറത്തിന് നൽകി.

"ആഭിജാത്യങ്ങളി നിണം തൂകി -
യാറ്റും കൊടുംവേനലിൽ
കാതരയാകുമാ നിളയ്ക്കൊരു
കാലവർഷപ്പുളപ്പേകി!" 49

തിരുമാന്ധാംകുന്നിലമ്മയോടുള്ള ഭക്തിയാൽ, ഗർഭിണിയായ തന്റെ പത്നിയെപ്പോലും ഉപേക്ഷിച്ച് പടനിലത്തേക്കു പോകുന്ന യോദ്ധാവിന്റെ വീര്യവും, വീരതയെ ഒരിക്കലും വിലക്കിയിട്ടില്ലാത്ത കേരളവനിതയുടെ ധീരതയും നിറഞ്ഞു നിൽക്കുന്ന ഈ കവിത പാരമ്പര്യബോധത്താൽ തുടിക്കുന്ന ഒരു കവിഹൃദയത്തെ കാട്ടിത്തരുന്നു.

'ചിതാഭസ്മം' എന്ന കവിതയിലെ

"കുറുകിയ ചേരിക്കൂറിൻ പേരിൽ -
തിരുനാവാമണലിങ്കൽ-
കുരുതിയൊഴുക്കിയ വീരവൃത്തികൾക്കിന്നു
നമ്മുടെ അഭിവാദ്യങ്ങൾ" 50

എന്ന വരികളിൽ മാമാങ്കവീരന്മാർക്ക് കവി അഭിവാദ്യങ്ങൾ അർപ്പിക്കുന്നു.

'വികസിക്കുക' എന്ന കവിതയിലെ

“അറിയപ്പെടുന്നത ചിന്തകൾ തട്ടി-
ട്ടുയരും മാളിക നിൽക്കെച്ചോട്ടിൽ
ജ്ജീവച്ചോരയിലിവിടെത്തോന്നി
കുതിച്ചു കേരളവീര ചരിത്രം” 51

എന്നീ വരികളിലും വീരാരാധനാ ഭാവമാണ് നിഴലിക്കുന്നത്. 'പണ്ടുപരാർത്ഥം പൊരുതി മരിച്ചൊരു ചാവേർപ്പടയുടെ' 52 സ്മരണ ഇടശ്ശേരിയുടെ പല കവിതകളുടെയും ജീവശ്വാസമാണ്.

'രണാങ്കണത്തിൽ' എന്ന കവിതയിലെ

“ചെന്നിണച്ചോപ്പൊളി പൊങ്ങിപ്പരക്കയാ-
ലുന്നതച്ചെങ്കൊടിക്കൂറ പറക്കയാൽ,
- - - - - - - - - - - - - - - - - -
ഘോരണ മധ്യക്കൂട്ടി നിൽക്കുമദ്ദേവത
വീണു പോയോരെയും വീഴിച്ചവരെയും!” 53

എന്നീ വരികളിൽ ദ്രാവിഡസംസ്കാരത്തിൽ അലിഞ്ഞു ചേർന്നിരിക്കുന്ന യുദ്ധദേവതയെന്ന സങ്കല്പമാണ് ദർശിക്കാൻ കഴിയുന്നത്.

3.5. അനുഷ്ഠാനകലകൾ

വീറോടും വിശുദ്ധിയോടും അച

രിച്ചു പോന്ന അനുഷ്ഠാനങ്ങളിൽനിന്നും ഉയിർകൊണ്ട അനുഷ്ഠാന കലകൾ നാടൻ കലകളുടെ അവിഭാജ്യ ഘടകം തന്നെയാണ്. ദ്രാവിഡപാരമ്പര്യം ഉൾക്കൊള്ളുന്ന അനുഷ്ഠാനകലകൾ ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകളെ വിവിധ രീതിയിൽ സ്വാധീനിച്ചിട്ടുണ്ട്.

കാവുകളിൽ നടന്നിരുന്ന അനുഷ്ഠാന കലകളിലൊന്നായ പടയണിയെ പറ്റി 'വള്ളുവനാട്'എന്ന കവിതയിൽ പരാമർശിക്കുന്ന കവി പൗരാണിക അനുഷ്ഠാനകലകളോട് തനിക്കുള്ള സുപരിചിതത്വം വ്യക്തമാക്കുകയാണ്. ആദിവഴക്കങ്ങൾ കുറെ എങ്കിലും പുലർത്തിപ്പോരുന്ന ഇത്തരം ജനകീയ കലാരൂപങ്ങളും അനുഷ്ഠാനങ്ങളും ചേർന്ന് സൃഷ്ടിച്ചിരിക്കുന്ന ഭക്തിയുടെ അന്തരീക്ഷം കവിയുടെ ഉള്ളിൽ നെയ്ത ഉൾപ്പുളകങ്ങൾ ഇതിനു പിന്നിൽ കാണാം.

"കാവുതോറുമോടിയെത്തി വേല കണ്ടോരേ, നിങ്ങൾ
കാണവതിലേറ്റം കേമമറിഞ്ഞു താനോ?
കുത്തിലവിറപ്പിച്ചു തകർക്കും കോമരങ്ങടെ
വെടിമുഴക്കങ്ങളുടെ, ആർപ്പുകളുടെ
പടേണിത്തുള്ളലുകളുടെ ,പടവിവാദ്യങ്ങളുടെ
പലഹുങ്കാരങ്ങളുടെ പരമതത്വം ... " 54

കാവുകളുടെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ തെളിയുന്ന ഈ ചിത്രം ആദിദ്രാവിഡത്തനിമയുടെ ആഴം വ്യക്തമാക്കുന്നവയാണ്. ജനങ്ങളെ സമൂഹമായി ഒന്നിച്ച് അണിനിരത്തിയിരുന്ന ഇത്തരം അനുഷ്ഠാനകലകൾ ജനങ്ങളുടെ

ഇടയിലേക്ക് പ്രവേശിച്ചപ്പോൾ അവരുടെ മനസ്സും ശരീരവും ഏകാഗ്രമായി ഇതിലേക്ക് തിരിയുന്നു. ഭാവ്യം" ഇതിലെ അനുഷ്ഠാനങ്ങളും മറ്റും മിഥ്യയോ യാഥാർത്ഥ്യമോ എന്ന് ചിന്തിക്കാതെ അവയിലേക്കലിഞ്ഞു ചേരുന്നവരോടാണ് 'ഭഗവതിയാട്ടം കഥയറിഞ്ഞു താനോ' എന്ന് കവി ചോദിക്കുന്നത്. പൗരാണികതയുടെ യാഥാർത്ഥ്യത്തെ അംഗീകരിച്ചു സംസാരിക്കുകയാണ് കവി.

മലയാളികളുടെ പ്രാചീന സംസ്കാരത്തിന്റെ തുടർച്ചയായ 'പടയണി' മുതലായ അനുഷ്ഠാനങ്ങൾ കൂടുതൽ ജനകീയമായി മാറിയത് അവ കേവലം കലയെന്നതിനെക്കാളുപരി ആരാധന കൂടിയായതിനാലാണ്. തുടിത്തിമിർക്കുന്ന കോലങ്ങളും, വെടിമുഴക്കങ്ങളും ആർപ്പുകളും പടയണിപ്പാട്ടുകളും പടവിവാദ്യങ്ങളും ഒരുക്കുന്ന ഭക്തിയുടെ അന്തരീക്ഷം ഇടശ്ശേരിയെ ആഴത്തിൽ സ്വാധീനിച്ചതായി കാണാം.

ഇടശ്ശേരിക്കവിതകളുടെ താളാത്മകതയിലും അനുഷ്ഠാനകലകളുടെ സ്വാധീനം ദർശിക്കാവുന്നതാണ്. നാടോടികലകളുടെ മുഴങ്ങുന്ന ധ്വനികൾ മലയാളകവിതയുടെ അന്തർധാരയായി എന്നും വർത്തിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകളിലും നാടൻ കലകളുടെ ഈ താളാത്മകത വ്യക്തമാണ്.

'കാവിലെ പാട്ട്' 'പൂതപ്പാട്ട്' പുള്ളുവപ്പാട്ടിലെയും മറ്റും നാടൻ ശീലുകളുടെ സൗകുമാര്യവും,

നാടൻ താളങ്ങളുടെ മാധുര്യവും ഒപ്പിയെടുത്ത് രചിക്കപ്പെട്ടവയാണ്.

"അച്ഛച്ഛാ, വരവമ്പിളിപ്പൂങ്കുല
മെത്തിലണിഞ്ഞ കരിന്തൃതം,
കാതിൽ ക്ലിപ്പുകളുന്തോട, കഴുത്തിൽ-
'അലപല' പാടും പണ്ടങ്ങൾ
അരുകിനലുങ്ങണി ചായക്കിരീടം
തലയിലണിഞ്ഞ കരിന്തൃതം" 55

പുള്ളുവപ്പാട്ടിന്റെ ശാലീനതയും താളവും ലയവുമാണ് ഈ വരികളിൽ പ്രതിധ്വനിക്കുന്നത്. ശാക്തേയ ഭാവം നിറഞ്ഞുനിൽക്കുന്ന 'കാവിലെ പാട്ട്' എന്ന കവിതയിലെ

"ചോകചോകെച്ചുകച്ചുകുത്തു
വെളുത്തിയരഞ്ഞാണി-
ട്ടരമുറുക്കിക്കുതിരഭൂവിൽ
ഇത്തമാടിയാടി
ചോക്കെചോക്കെച്ചുകച്ചുകൊണ്ടു
കാർകുഴലും കൂട്ടി-
ത്തിറമെഴും ശിരസ്സുമിളക്കി
ഇത്തമാടിയാടി." 56

തുടങ്ങിയ വരികളിൽ പുള്ളുവപ്പാട്ടിന്റെയും, കുറത്തിപ്പാട്ടിന്റെയും, പടയണിപ്പാട്ടിന്റെയും ചടുലതാളമാണ് മുഴങ്ങുന്നത്. "അതിസ്മരണ

കളുണർത്തുന്ന പദാവലിയിലൂടെയും, ബിംബകൽപനകളിലൂടെയും, നാടൻ പാട്ടിന്റെ സംഗീതധാരയിലൂടെയും ഇടശ്ശേരി സൃഷ്ടിച്ച ശക്തിദേവത..." [57] എന്ന് 'കാവിലെ പാട്ടിനെ മുൻനിർത്തി പറയാൻ കഴിയുന്നത് അതിലെ ദ്രാവിഡ ഭാവം തെളിയുന്നതുകൊണ്ടാണ്. "...'കാവിലെ പാട്ടാ'കട്ടെ കേട്ടുമറന്ന കളംപാട്ടുകളുടെ കേളിലയം കാതിൽ പകരുന്നതായി അനുഭവപ്പെടുന്നു." [58] എന്ന് കെ. പി. ശങ്കരൻ ഇതിലെ നാട്ടുതനിമയെ നിരീക്ഷിക്കുന്നുണ്ട്.

നാടൻ പദങ്ങളുടെയും, പദങ്ങളുടെ താളാത്മകമായ ആവർത്തനത്തിന്റെയും, സൗന്ദര്യം 'കാവിലെ പാട്ടിൽ അനുഭവിച്ചറിയാൻ സാധിക്കുന്നു.

"സമയമായി സമയമായി തെളിഞ്ഞുകൊള്ളംബേ
സകലലോക പാലനൈക സമയമതാലംബേ!" [59]

എന്ന വരികൾ കവിതയിൽ ഇടയ്ക്കിടെ ആവർത്തിക്കുന്നുണ്ട്.

"ഏഴു കൊല്ലം നോൽമ്പെടുത്തു
താലികെട്ടി ഞാൻപി-
ന്നേഴു കൊല്ലം നോൽമ്പെടുത്തു
ഞാനവനെ പെറ്റു
ഏഴു കൊല്ലം പാൽകൊടുത്തെൻ
മാറവനെ പോറ്റി
ഏഴു കൊല്ലം വാളെടുത്താ-

വൻപയറ്റി പിന്നെ"[60]

ഈ രീതിയിലുള്ള ആവർത്തനം അർത്ഥശബ്ദതലങ്ങളിൽ പ്രമേയത്തിന് ഗൗരവം കൊടുക്കുന്നതിനോടൊപ്പം നാടൻ ശീലുകളുടെ രീതിയേയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. പുള്ളുവരുടെ പാട്ടിനെപ്പറ്റി 'വികസിക്കുക' എന്ന കവിതയിൽ പരാമർശിക്കുന്ന കവി ഇത്തരം നാടൻ പാട്ടുകളിലുള്ള തന്റെ അവഗാഹം വ്യക്തമാക്കുന്നു.

അനുഷ്ഠാനപരങ്ങളായ കലകളിൽ ഉപയോഗിക്കുന്ന പാട്ടുകൾക്ക് പലപ്പോഴും കൃത്യമായ ഒരു താളക്രമം കാണില്ല. വൃത്തങ്ങളെ നിയതമായ അക്ഷരസംഖ്യയിൽ തളച്ചിടാത്ത – കൃത്യമായ താളക്രമം ദീക്ഷിക്കാത്ത ഈ രീതി ഇടശ്ശേരിയുടെ നിരവധി കവിതകളിൽ കാണാം. ആധുനിക ലോകത്തിന്റെ കുതിച്ചുപായലിൽ അന്യമായിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന നാടൻ രീതികളുടെ വശ്യഭംഗി ആധുനിക മലയാള കവിതാരംഗത്ത് പ്രചരിപ്പിച്ചവരിൽ പ്രധാനിയാണ് ഇടശ്ശേരി.

3. 6. ആദിപ്രരൂപങ്ങളും മിത്തുകളും.

സമൂഹാബോധ മനസ്സിൽ കുടികൊള്ളുന്ന 'ആദിപ്രരൂപങ്ങൾ' സാഹിത്യത്തിലും കലകളിലും സ്വാധീനം ചെലുത്തുന്നുണ്ട്. ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകളും ഇതിനപവാദമല്ല.

ആദിബോധത്തിൽ നിന്നും ഉയർന്നു വന്ന ഭയഭക്തി രതി വാത്സല്യാദികളുടെ മൂർത്തിമത്ഭാവങ്ങളായ മഹാമാതാവ്, മഹാപിതാവ്, ദിവ്യശിശു, വീരനായകൻ, കാമുകൻ, കാമുകി, മായാവിനി, മുതലായ പ്രരൂപങ്ങൾ സ്വപ്നബിംബങ്ങളായി മാനവചേതനയെ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നവയും ഉണർത്തുന്നവയുമാണ്.

പ്രകൃതിയും മനുഷ്യനും തമ്മിലുള്ള ആത്മബന്ധത്തിൽ നിന്നും വളർന്നു വന്ന അമ്മ എന്ന പ്രരൂപം ആദിമുതൽ ഇന്നുവരെയും സമൂഹത്തെ ഏറ്റവുമധികം സ്വാധീനിച്ച ശക്തിയാണ്. അദ്വൈതമായ ആ മാതൃഭാവം വർഗ്ഗബോധത്തിലെന്നും നിറഞ്ഞു നിന്നിരുന്നതുമാണ്. ഒരു കരം കൊണ്ടു ശിക്ഷിച്ചു മറുകരം കൊണ്ടു തലോടുന്ന അമ്മദൈവമായി — ദ്രാവിഡസംസ്കാരത്തിൽ വളർന്നുവന്ന കാളിയെന്ന ദൈവസങ്കല്പമായി ഈ ആദിപ്രരൂപം ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകളിൽ നിറഞ്ഞു നില്ക്കുന്നു. 'കാവിലെപാട്ട്', 'വലയാളി' തുടങ്ങിയ കവിതകളിൽ കടന്നു വരുന്നത് ഈ സങ്കല്പമാണ്.

ദ്രാവിഡസങ്കല്പങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ഈ പ്രരൂപങ്ങളിൽ മഹാമാതാവും ബലിപ്രതീകവും ഏറ്റവും പ്രാധാന്യമർഹിക്കുന്നവയാണ്. പ്രാചീനകാലത്ത് ഭൂമിയെ ഉർവരയാക്കാൻ മൃഗബലി നടത്തിയിരുന്നതുപോലെ കന്യകയായ ദേവിയുടെ ദുഃഖം മാറ്റുവാൻ വേണ്ടി കുമാരന്മാർ രക്തമൊഴുക്കിയിരുന്നു. ദേവിക്കായി സ്വയം ബലിയായിത്തീരുന്നത് ദേവിയോടുള്ള കാമുകത്വവും, ദേവിയുടെ രക്തദാഹം കാമവും ആണെന്നു കാണാം.

കവിളിണകളിൽ ബാല്യം മുറ്റിനിൽക്കുന്ന കാഞ്ചനപ്രതിമയൊത്ത ഓമനക്കുമാരൻ കാവിലെ പാട്ടിൽ ദേവിയുടെ അധിനിവേശത്തിന് പാത്രമാവുന്നു.

"'ചോര വീഴ്ത്തി ചോര വീഴ്ത്തി-
ത്തർപ്പണം ചെയ്കിലെൻ
ക്രൂരദാഹം പോകുമെന്നോ
നിൻ നിദേശം ദേവീ?"[61]

എന്ന് ചോദിച്ചുകൊണ്ട് ദേവിയുടെ മുന്നിൽ ആ കുമാരൻ രക്തം ചൊരിയുന്നു. രക്തപാനം ചെയ്യാനെത്തുന്ന ദേവിയുടെ അധിനിവേശം പോലെ രക്തം കൊടുക്കുവാനെത്തുന്ന ആവേശം കുമാരനിൽ തുടിച്ചുനിൽക്കുന്നു. കുമാരന്റെ ഭക്തി മാതൃകാഭാവത്തോടടുത്ത്, ഒരു പുത്രകാമുകനായി അയാൾ മാറുന്നു. "... ബലി ഭക്തിമാത്രമല്ല മാതൃസങ്കല്പങ്ങളോടുള്ള വിധേയതയുടെ പ്രചോദനം അദൃശ്യമായ അധിരതി കൂടിയാണ്. കേരളത്തിലെ കാവിലമ്മമാരുടെ ആരാധനയിൽ ബലിയും രതിയും സുവ്യക്തമായി സമ്മേളിക്കുന്ന അനുഷ്ഠാനങ്ങളുണ്ട്...."[62] മൃഗബലിയിലൂടെയും വെളിച്ചപ്പാടിന്റെ തലവെട്ടിപ്പൊളിച്ച് രക്തം കുരുതിയർപ്പിക്കുന്നതിലൂടെയും ഇത് സ്പഷ്ടമാവുന്നു. ബലിയും രതിയും ഇവിടെ സമ്മേളിക്കുന്നു.

മഹാമാതൃസത്തയോട് ഏറ്റുമുട്ടി ആധിപത്യം സ്ഥാപിക്കാൻ ശ്രമിച്ച കശ്മലരെ ദേവി അറിഞ്ഞു

തെളിയുന്ന ചിത്രം ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകളിൽ ധാരാളമായി കാണാം.

"എതിരു നിന്ന കശ്മലരെ
നീയരിഞ്ഞു തള്ളി
ചതിരു പോലെ പിണവരിൽ
മരിവിത്തും വീഴ്ത്തി" [63]

"സുംഭ നിസുംഭാദികളെ-
യൊന്നൊടുക്കിയോളേ...." [64]

തുടങ്ങിയ വരികൾ ഇതിന് തെളിവാണ്. 'ഭാരതപ്പുഴ', 'എങ്ങനെ നേടി' തുടങ്ങിയ കവിതകളിലെല്ലാം എതിരാളികളെ നിഗ്രഹിക്കുന്ന മാതൃസത്തയെ ദർശിക്കാം.

വർഷങ്ങളുടെ അനുഭവ ബോധത്തിൽ നിന്നും ഉയരുന്ന സംസ്കാരത്തിലൂടെ ഇടശ്ശേരി അമ്മബിംബത്തെ പുനർജീവൻ നല്കി അവതരിപ്പിക്കുന്നു. "സാമൂഹിക ജീവിത പ്രശ്നങ്ങളെ ഏറ്റവും കരുത്തോടെ കൈകാര്യം ചെയ്തിരുന്നവർ തന്നെയാണ് ആദിപ്രതീകാത്മക കവിതകളിൽ മുഴങ്ങുന്ന 'രക്തത്തിന്റെ വിളി' നമ്മുടെ അന്തരാത്മാവ് മറുവിളിക്കുന്നതെങ്ങനെയെന്ന് അനുഭവപ്പെടുത്തിത്തന്നത്..." [65] ഇടശ്ശേരിയുടേയും കടമ്മനിട്ടയുടേയും കവിതകളിലെ ആദിപ്രതീകങ്ങളെ മുൻനിർത്തി എം. ലീലാവതി നടത്തുന്ന ഈ നിരീക്ഷണം അർത്ഥവത്താണ്.

ആദിപ്രരൂപങ്ങളിൽ പ്രധാനമായ വീരനായക പ്രരൂപവും ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകളിൽ കാണാം. സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനു വേണ്ടി — സ്വന്തം അസ്തിത്വം സ്ഥാപിക്കുവാൻ വേണ്ടി നടത്തുന്ന പോരാട്ടത്തിലൂടെയാണ് വീരനായക പ്രരൂപം ഉയർന്നു വരുന്നത്. അടിമത്തത്തിന്റെ ചങ്ങലക്കെട്ടുകളിലേക്ക് എത്തിപ്പെടാതെ നിയതിയോട് പോരാടുന്ന മനുഷ്യൻ വീരനായക പ്രരൂപം തന്നെയാണ്. 'മലയാളി'യിൽ അവതരിപ്പിക്കപ്പെടുന്ന മാനവനും നിരവധി പടക്കോട്ടങ്ങളിൽ കേരളത്തിന്റെ അഭിമാനം കാത്ത സേനാനികളും, പാടത്ത് ജീവരക്തം ബലിയർപ്പിക്കുന്ന കോമനും വീരനായക പ്രരൂപങ്ങളാണ്. അവർ നടത്തുന്ന അന്നബലി ഭക്തന്മാർ അനുഷ്ഠിക്കുന്ന പുംസ്ത്വഭഞ്ജനമല്ല. തികഞ്ഞ പോരാട്ടത്തിന്റേയും പ്രതികാരത്തിലൂടെ നേടുന്ന വിജയത്തിന്റേയും രത്നകിരീടമാണ്.

സമൂഹചേതസ്സിന്റെ പ്രാഗ്‌വികാസഘട്ടത്തിന് പ്രാതിനിധ്യം വഹിക്കുന്ന ശിശുപ്രരൂപം 'ശിരോലിഖിതം' എന്ന കവിതയിൽ പ്രത്യക്ഷമാവുന്നു. പ്രളയ ജലോപരി ആലിലയിൽ കിടന്ന് കാൽവിരൽ കുടിക്കുന്ന ഭാരതീയ സങ്കല്പത്തിലുള്ള ദിവ്യശിശുവിനെ കവി ഇവിടെ സ്മരിക്കുന്നു.

"കുഞ്ഞിക്കാൽ വിരൽ പാനം
ചെയ്യും ജീവന്റെ ആദിമരൂപമേ,
നീതാനല്ലോ പെരുകി-
പ്പെരുതായൊരി പ്രപഞ്ചമായ് നിന്നു!" 68

"കാരണ ജല രാശിയിലാ-
ണ്ടാലിലയിലൊരല ചുഴിച്ചുഴിമേൽ

ആവിഷ്കൃതമാം ഭാവം
ഭാവിപോൽ സരളമധുര കൈശോരം,"67

തുടങ്ങിയ വരികളിൽ പ്രപഞ്ചമായിത്തന്നെ വളർന്ന് വലുതാകുന്ന ജീവന്റെ ബീജത്തെയോർത്ത് കവി അത്ഭുതം കൊള്ളുന്നു.

നമ്മുടെ സാംസ്കാരിക പാരമ്പര്യവുമായി അഭേദ്യബന്ധം പുലർത്തുന്ന ധാരാളം ചിത്രങ്ങൾ ഇടശ്ശേരിക്കവിതയിൽ പുനർജ്ജനിക്കുന്നു. "ഇടശ്ശേരിയെന്ന കവിയെ ബാല്യംമുതൽ ആവേശിച്ചിട്ടുള്ള ഗതകാല സഞ്ചിതാനുഭൂതികളും സംസ്കാരിക സംജ്ഞകളും കൂടിച്ചേർന്ന് യുക്തിയുടേയും ബുദ്ധിയുടേയും തലത്തിനപ്പുറം ഉറങ്ങിക്കിടക്കുന്ന ആദിമ ചോദനകളേയും മാസ്മരിക സ്വപ്നങ്ങളേയും കൊരുത്തുണർത്തുകയാണ്"68 എന്ന് 'പൂതപ്പാട്ടി'നെപ്പറ്റിയുള്ള ഗായത്രിയുടെ നിരീക്ഷണം ഈ സന്ദർഭത്തിൽ ശ്രദ്ധേയമാണ്. കവി ബാല്യത്തിൽ കേട്ടു ശീലിച്ച കഥകൾ, മുല്ലപ്പൂമണക്കാരിയായ യക്ഷിയുടേയും കുന്നിൻ ചരുവിൽ അത്ഭുതകരമായ പ്രകാശ പൂക്കളോടുകൂടി പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്ന പൊട്ടിച്ചൂട്ടുകളുടേയും പൊട്ടിച്ചിരികളുടേയും ആഖ്യാനങ്ങൾ, ഇത്തരം നാടൻ ചിത്രങ്ങളെല്ലാം കൂടി അതിമനോഹരമായി സമ്മേളിച്ചിരിക്കയാണ് 'പൂതപ്പാട്ടിൽ'. വീടുകൾ തോറും തുടികൊട്ടും കുഴൽവിളിയുമായി കയറിയിറങ്ങിയിരുന്ന പൂതക്കളിയെന്ന നാടൻ കലാരൂപത്തിന്റെ ദൃശ്യവും ഇടശ്ശേരിയുടെ മനസ്സിൽ മായാതെ നിന്നിരുന്നു.

'പൂതപ്പാട്ട്' എഴുതാനുണ്ടായ സാഹ

ചലനങ്ങളെ കുറിച്ച് കവിതന്നെ വിവരിക്കുന്നുണ്ട്. കാവ്യരചനക്കായി ഒരു വിഷയം തേടി മനസ്സുഴറിയപ്പോൾ എങ്ങോ ദൂരത്തു നിന്ന് ഒരു തുടികൊട്ടിന്റെ ശബ്ദം ഉള്ളിൽ മുഴങ്ങിയെന്നും, അല്പം ശ്രമിച്ചതോടെ പൂതത്തിന്റെ വരവ് ഒരു യാഥാർത്ഥ്യമായി എന്നും കവി പറയുന്നുണ്ട്. "മനുഷ്യർ, തിര്യക്കുകൾ, സ്ഥാവരങ്ങൾ എന്ന ഭേദങ്ങളറിയുന്നതിനു മുമ്പ് സമഭാവനയോടെ എല്ലാറ്റിനോടും കൊഞ്ചുകയും കലഹിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ബാലമനസ്സ്, അവയോടൊപ്പം ഇടയ്ക്കിടെ കാണുന്ന പേക്കോലങ്ങളിലൂടെ സ്വന്തം മനസ്സിൽ അസ്വസ്ഥം ഉറച്ച ദേവതകളെയും ഒരു നടുക്കത്തോടു കൂടിയാണെങ്കിലും മനോരാജ്യമണ്ഡലത്തിൽ വാഴിച്ചു പോരുന്നുണ്ട്. അങ്ങനെ പ്രപഞ്ചത്തിന്റെ അദൃശ്യാന്തരങ്ങളിലേക്കു കടന്ന ബാലഭാവന വരുന്നു."[69] കവിയുടെ ഈ വാക്കുകൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സിൽ ചിരപ്രതിഷ്ഠ നേടിയ സങ്കല്പങ്ങളെ വ്യക്തമാക്കുന്നു.

പ്രാചീന സംസ്കാരത്തിന്റെ വേദിയിൽ നിന്ന് തെച്ചിപ്പൂക്കളും കരിമ്പനകളും ശോഭപകരുന്ന ഗ്രാമവീഥികളിലേക്ക് മുത്തശ്ശിയുടെ ചുണ്ടുകളിലൂടെ പൂതം ഇറങ്ങിവരുന്നു. അടയാഭരണങ്ങളണിഞ്ഞ് അഞ്ചിത നൃത്തം ചെയ്യുന്ന മണിപ്പൂതം 'പറയന്റെ കുന്നിന്റെ മറെച്ചരുവിൽ' നിന്ന് ഗ്രാമഭൂമിയിലേക്ക് എത്തുകയായി.[70] പൂതം എന്ന പ്രാചീന മിത്ത് തികഞ്ഞ യാഥാർത്ഥ്യമായി വായനക്കാരുടെ മുന്നിൽ കടന്നുവരുന്നു.

പ്രാക്തന സങ്കല്പങ്ങളിൽ നിന്ന്

നെഞ്ചേറ്റുന്ന 'ഭൂതപ്പാട്ടിന്റെ' ഓരോ ഇഴകളിലും പ്രാചീനത ഇതൾ വിടർത്തുന്നുണ്ട്. ഭൂതത്തിന്റെ വേഷങ്ങളായ വെളുത്തപാവാടയും അരമണിയും ചുകന്ന പട്ടും ചിലമ്പും പൂമാല്യവും അനുഷ്ഠാനാത്മകമായ ചടങ്ങുകളിലെ പ്രധാനവസ്തുക്കളാണ്. ദേവതാസങ്കല്പത്തിന്റെ പ്രതീകമായിട്ടാണ് ഇവയൊക്കെയും ഭൂതത്തിന്റെ വേഷങ്ങളായിരിക്കുന്നത്. പൈശാചികതയുടെ പ്രതീകമായ ഭൂതത്തെയാണ് കവി ആദ്യം അവതരിപ്പിക്കുന്നത്.

ഭൂതത്തെക്കുറിച്ചുള്ള സങ്കല്പങ്ങൾ

തുടർന്ന് യക്ഷിക്കഥകളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് വരുന്നു. നേരവും നിലവും വിട്ട് അതുവഴി പോകുന്ന ചെറുപ്പക്കാരെ സുന്ദരിയായി ചമഞ്ഞ് ആകർഷിച്ച് ഏഴുനിലമാളികയെന്നു തോന്നുന്ന കരിമ്പനമുകളിൽ കയറ്റുന്ന ഭൂതം അവരുടെ രക്തം ഊറ്റിക്കുടിച്ചതിനുശേഷം എല്ലും മുടിയുമെല്ലാം കുന്നിൻ ചരുവിലെ പാറയിൽ എറിഞ്ഞു കളയുന്നു. നാടൻ മിത്തുകളിൽ പ്രത്യക്ഷമാവുന്ന ഭൂതത്തെയാണ് ഈ യക്ഷിക്കഥകളിലും കാണുന്നത്. ഈ 'ഭൂതം' നടപ്പാതയും നടുരവും വിട്ട് കാവും ബലിപ്പീഠവും കടന്ന് പടിപ്പുര വാതിൽ വളർന്നെത്തുന്ന് നമ്മുടെ മനസ്സിലും എത്തി നിൽക്കുന്നു.[71] 'തന്റെ മക്കളെഞാൻ തിന്നി' എന്ന കവിതയിൽ മറ്റൊരു ഭൂതത്തിന്റെ കഥ കവി പറയുന്നു. ജന്മിത്വത്തിനെതിരായ കവിയുടെ മനോഭാവം ഭൂതം എന്ന മിത്തിനോടൊപ്പം ഇഴപിരിച്ചു ചേർത്തിരിക്കയാണ് ഈ കവിതയിൽ.[72] ജന്മികുടിയാൻഭാവത്തിലെ അസുരതയെ ഭൂതമാക്കാനാണ് കവി ഈ മിത്ത് ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുന്നത്.

പ്രാക്തന ദ്രാവിഡ സംസ്കാരത്തിന്റെ സ്വാധീനതയാൽ പ്രാചീനമനസ്സുകളിൽ സ്ഥാനം പിടിച്ച ധാരാളം മിത്തുകളുണ്ട്. ദുർദേവതകളും പിശാചുക്കളും യക്ഷികളും പൊട്ടിപിശാചുക്കളും ഇങ്ങനെ വളർന്നു വന്ന മിത്തുകളാണ്. ദൈവിക ശക്തികൾക്കു സമാന്തരമായി പൈശാചികമായ ചേതനകളും വളർന്നു വരുന്നുവെന്നു വിശ്വസിച്ച പ്രാചീന ജനത ഇവകളോടും ആരാധനാമനോഭാവം തന്നെ പ്രകടിപ്പിച്ചു. പടയണിയിലും മറ്റും അണിനിരക്കുന്ന യക്ഷി മറുത പിശാചുക്കോലങ്ങളും, തെയ്യങ്ങളിലും മറ്റും കെട്ടിയാടപ്പെടുന്ന യക്ഷി, ഭൂതം, ദേവി, വീരന്മാർ ആദിയായ തെയ്യങ്ങളും ഇത്തരം മിത്തുകളെ യാഥാർത്ഥ്യത്തിലേക്കു നയിക്കുന്നു.

പിശാചിന്റേയും മറ്റും കഥകൾ കേട്ടു വളർന്ന ഇടശ്ശേരിയുടെ ബാല്യം തന്നെയാണ് 'ഐതിഹ്യം' എന്ന കവിതയിൽ ചിത്രീകരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്.

"വല്ലാത്ത കരിങ്കുട്ടിനമ്മേ നമ്മൾക്കു
വയ്യല്ലോ കാണാൻ വിളക്കണഞ്ഞാൽ
ഭൂതങ്ങൾ കിടക്കണമെന്നെ നീയിമ്പാച്ചി-
യുണ്ടേ കിനാവിൽ പതുങ്ങിയെത്താൻ!" 73

ഈ വരികളിലെ ഉണ്ണി ഭൂതത്തെപ്പറ്റിയുള്ള നമ്മുടെ ബാല്യകാലസ്മരണകളേയും ഉണർത്തുന്നു.

ഇരുളിന്റെ സന്തതിയായി ഉണരുന്ന

പൈശാചിക വർഗ്ഗങ്ങൾ ചിന്തകളുടെ സജീവഘടകമാണ്. ആധുനികജ്ജീവിതവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട തന്നെ ഇത്തരം ചിന്തകൾ ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതയിൽ സ്ഥാനം നേടുന്നു.

"തോണിക്കടവത്തെയാളൊഴിഞ്ഞു, വല-
ങ്ങാടെയാർപ്പും വിളികളും ശാന്തമായ്,
കൂരിരുട്ടിൽ പല്ലിളിച്ചു കൂത്താടിടും
ക്രൂര മനുഷ്യപ്പിശാചി വർഗ്ഗങ്ങളെ
പെറ്റു കൂട്ടാനായ് ചിതകൾ ശേഖരിച്ചു
പറ്റെ ചിതറുമെലിമ്പുകളെന്നിയേ" 74

'സർവ്വോദയ മേളയിൽ'

എന്ന കവിതയിലെ ഈ വരികൾ ഇത്തരം ചിന്തകളുടെ സ്മരണകളുണർത്തുന്നു. ഇങ്ങനെ നോക്കുമ്പോൾ നാടൻ ചിന്തകളുടെ വശ്യതയാർന്ന കല്പനകളാണ് ഇടശ്ശേരിക്കവിതകളിൽ മിക്കവയും എന്നു കാണാം.

3.7. ഉത്സവങ്ങൾ

ഉത്സവങ്ങളും ആഘോഷങ്ങളും ദ്രാവിഡജനതയുടെ സംസ്കാരത്തിന്റെ ഭാഗമായിരുന്നു. അമ്മദൈവത്തിന്റെ മുന്നിൽ സർവ്വവും മറന്ന് ഉത്സവങ്ങളാഘോഷിച്ച അവരുടെ അന്തഃകരണം ഇത്തരം അനുഭവങ്ങളെ ജീവിതത്തിന്റെ വരമുഹൂർത്തങ്ങളാക്കി മാറ്റുകയുണ്ടായി. ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകളിൽ, കാവുകളിലേക്കും മറ്റും ഉത്സവാഘോഷങ്ങളോടൊപ്പം തന്നെ ദ്രാവിഡമഹോത്സവമായ് ഓണം നിലകൊള്ളുന്ന സ്മരണ

യായി ജ്വലിച്ചു നിൽക്കുന്നുണ്ട്.

'പൂവിളി' എന്ന കവിതയിൽ സാമൂഹിക ഭാവം കലർന്ന ആനന്ദാനുഭവം കവിയോടൊപ്പം ആസ്വാദകരിലും ആനന്ദവർഷം പകരുന്നു.

"ഓണം സാമൂഹ്യജീവിതത്തിന്മേ-
ലോണപ്പൂക്കൾ വിടർത്തി വെക്കുന്നു
പാടിക്കൊള്ളുവിൻ, പൈതങ്ങളേ, തേൻ
പിതിപ്പൊട്ടൊരു പാട്ടുകൾ വീണ്ടും." 75

വിഷാദം നിറഞ്ഞുനിൽക്കുന്ന കവിയുടെ മനസ്സ് 'എതിരേല്പ്' എന്ന കവിതയിലും ദർശിക്കാം.

"ഓണക്കാലം സമാർദ്രമാക്കിയ
വാനം ദുഃഖിതമാകട്ടെ,
പാടുക, "ഞങ്ങളൊന്നു കഴിഞ്ഞു
മനുഷ്യരെല്ലാമൊന്നു പോലെ!" " 76

മഹാബലിയുടെ അധീനതയിൽ മനുഷ്യരെല്ലാരുമൊന്നുപോലെ കഴിഞ്ഞ ആ നല്ല കാലത്തെ കവി ആദരപൂർവ്വം 'മാവേലി വന്നാലോ' എന്ന കവിതയിൽ സ്മരിക്കുന്നു.

"ഞങ്ങടെ നാടു ഭരിച്ചു പോലും
മന്നൻ മഹാബലി പണ്ടു കാലം
കള്ളമറിയാത്തൊരന്നവരൻ
കള്ളനൊരുത്തനാൽ വഞ്ചിതനായ്" 77

ദ്രാവിഡത്വത്തിനുമേൽ ആധിപത്യം സ്ഥാപിക്കാൻ വെമ്പുന്ന ശക്തിയെ കവി പരിഹസിക്കയാണ് ഇവിടെ. ആര്യദ്രാവിഡ സംഘട്ടനത്തിന്റെ ചിത്രങ്ങൾ മഹാബലിയുടേയും വാമനന്റേയും കഥയിൽ കാണാം എന്ന നിരൂപകാഭിപ്രായവും ഇവിടെ സ്മരണീയമാണ്.

"അക്ഷയാം മഹി ചിങ്ങത്തിർ മണി-
മാല ചാർത്തും നാളുകളിൽ
ആവടി മണ്ണിന്നു മൂപ്പർ തികയാ-
മൃദ്ഘോഷത്തിൻ തിരുമുമ്പിൽ" 78

എന്ന് തിരുവോണത്തിന്റെ പൗരാണിക ചരിത്രത്തിലേക്കു തിരിഞ്ഞു നോക്കുന്ന മനോഭാവിനെ 'ഓരോ പാട്ടും' എന്ന കവിതയിൽ കാണാം. തിരുവോണത്തിന്റെ ഹർഷം എങ്ങും നിറഞ്ഞു നിൽക്കുമ്പോഴും വിടരാൻ കഴിയാതെ ഒരു മൊട്ടായി ആ തറവാട് വിതുമ്പി നിൽക്കുകയാണ്. തിരുവോണത്തിന്റെ മധുരിമ നുകരാൻ കഴിയാതെ മകനെയോർത്ത് വിഷാദിക്കുന്ന ആ അംഗം നമ്മുടെ സംസ്കാരത്തിന്റെ ഒരംശം വെളിപ്പെടുത്തുന്നു. ഉത്സവങ്ങൾ എല്ലാവർക്കും ഒരുമിച്ചുചേരുവാനുള്ള ഒരവസരമായിട്ടാണ് നമ്മുടെ സംസ്കാരത്തിൽ കാണുന്നത്. ആ ഒന്നിച്ചുചേരൽ ഇവിടെ ഉണ്ടാകുന്നില്ല. അത് ആ തറവാടിനെത്തന്നെ ദുഃഖാകുലമാക്കുന്നു.

'വീണ്ടും ഓണം' എന്ന കവിതയിലാകട്ടെ ബാല്യകാല ഓണാനുഭവങ്ങൾ അയവിറക്കാൻ മോഹിക്കുന്ന കവിയെയാണ് നാം കാണുന്നത്.[79]

"പുലരുമൊരു പൊന്നോണപ്പുലരി, കുരുവക്കൂട്ടിൻ
അറിക്കുമുടുപ്പിൽ അതിർ തൊറിക്കുമായി
അവളുടെ മണിഹാര മന്ദസ്മിതാങ്കുരം മതി-
മലരണിയുമീ സസ്യപ്രകൃതിയൊപ്പം" [80]

എന്ന് വിരിയാൻ പോകുന്ന പൊന്നോണപ്പുലരിയെ പറ്റി കവിപാടുന്നു. ഓണനാളുകളിൽ ഓണത്തപ്പനെ വരവേൽക്കാനായുള്ള ഒരുക്കം,

"നാളെയോണത്തപ്പനെ വെക്കണം-
മരിയവണി നീരലരിനാൽ
നീളെ നിൻ പൂവിളി കിളരേണം
നിറയെത്തുമ്പമലർ തൂകി" [81]

'പൂരാടരാത്രിയിൽ' എന്ന കവിതയിലെ ഈ വരികളിൽ കവി വരച്ചുകാട്ടുന്നു. 'പൂവേ പോൽ പൂവേ' എന്ന കവിതയിൽ മകന്റെ അസുഖം കാരണം ഓണം ആഘോഷിക്കാൻ കഴിയാതെ, കഴിഞ്ഞു പോയ ഓണനാളുകളുടെ ആസ്വാദ്യതയെ അയവിറക്കുന്ന മാതാപിതാക്കളെ കാണാം.[82]

തന്റെ സംസ്കാര പൈതൃകത്തിൽ അഭിമാനം കൊള്ളുന്ന ഇടശ്ശേരിക്ക് ഉത്സവാഘോഷങ്ങൾ ഒരു ആവേശം തന്നെ ആയിരുന്നു.

'അഭിനന്ദനം' എന്ന കവിതയിൽ

"നിനക്കായ് വിരിയുന്നുണ്ടാദ്യത്തെ പൊന്നോണം നിന്റെ
മനസ്സിന്റെ ചിരന്തന മഹാഭിലാഷം."[83]

എന്ന് പാടുന്ന കവിയുടെ,

മനസ്സിന്റെ ചിരന്തനമായ അഭിലാഷം തന്നെയാണ് പൊന്നോണം. ഇവിടെ കവിയിലുണരുന്ന അഭിലാഷം അദ്ദേഹത്തിന്റെ പൈതൃകത്തിലേക്ക് വെളിച്ചം വീശുന്നു.

അടിക്കുറിപ്പുകൾ

1. എസ്. രാജശേഖരൻ, കവിതയുടെ ജാതകം (സാഹിത്യ പ്രവർത്തക സഹകരണ സംഘം, കോട്ടയം, 1984), പു. 35.
2. ഇടശ്ശേരി ഗോവിന്ദൻനായർ, അവതാരിക 'പൂതപ്പാട്ട്' ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകൾ. പു. 370.
3. ---------, 'കാവിലെ പാട്ട്' ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകൾ. പു. 504.
4. ടി. പു. 504.
5. ---------, 'കുറ്റിപ്പുറം പാലം' ---------, പു. 401.
6. ---------, 'കുറ്റിപ്പുറം പാലം' ---------, പു. 402.
7. ---------, 'പൂവേ പോൽ പൂവേ' ---------, പു. 433.
8. ടി. പു. 434.
9. ---------, 'വഞ്ചിക്കുപായം' ---------, പു. 719.
10. ---------, 'വധു' ---------, പു. 494.
11. ---------, 'മലയാളി' ---------, പു. 526.
12. ---------, 'ചിന്താശകലങ്ങൾ' ---------, പു. 558.
13. ടി. പു. 559.
14. ---------, 'മംഗളം നേരുന്നു' ---------, പു. 678.
15. ---------, 'കാവിലെ പാട്ട്' ---------, പു. 505.
16. ടി. പു. 506-507.
17. ടി. പു. 504.
18. ടി. പു. 506.
19. ---------, 'മലയാളി' ---------, പു. 526.

20. ഇടശ്ശേരി ഗോവിന്ദൻനായർ, 'പരിപൂർണ്ണതയിലേക്ക്' ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകൾ. പു. 301.

21. ---------, 'ശ്രീക്ഷാന്തത്തിൽ' ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകൾ. പു. 142.

22. ---------, 'മണ്ണിന്റെ പുഞ്ചിരി' ---------, പു. 379.

23. ടി. പു. 380.

24. ---------, 'ഭാരതപ്പുഴ' ---------, പു. 123.

25. ടി. പു. 124.

26. ---------, 'വധു' ---------, പു. 88.

27. ---------, 'നമ്മളുടെ അമ്മ' ---------, പു. 224.

28. ---------, 'പണിമുടക്കം' ---------, പു. 248.

29. ---------, 'കറുമ്പിവച്ചു്' ---------, പു. 696.

30. ---------, 'കാവിലെപാട്ട്' ---------, പു. 509.

31. ടി. പു. 510-511.

32. ടി. പു. 512.

33. ---------, 'പൂതപ്പാട്ട്' ---------, പു. 376.

34. പ്രസന്നരാജൻ, കേരളകവിതയിലെ കലിയും ചിരിയും പു. 68.

35. ഇടശ്ശേരി ഗോവിന്ദൻനായർ, 'നഷ്ടസങ്കല്പം' ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകൾ. പു. 709.

36. ടി. പു. 709.

37. ---------, 'അജാമിളമോക്ഷം കിളിപ്പാട്ട്' ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകൾ. പു. 575.

38. ---------, 'ബിംബിസാരന്റെ ഇടയൻ' ---------, പു. 580.

39\. ഇടശ്ശേരി ഗോവിന്ദൻ നായർ, 'പൊട്ടി പുറത്ത് ശീവോതി അകത്ത്' <u>ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകൾ.</u> പു. 561.

40\. ടി. പു. 562.

41\. ------, 'മകന്റെ വാശി' -------, പു. 363.

42\. -------, 'വികസിക്കുക' -------, പു. 454.

43\. ------, വികസിക്കുക -------, പു. 454.

44\. ടി. പു. 455-456.

45\. ------, 'അന്തർവാഹിയായ മരണം' -----, പു. 648.

46\. -------, 'വിഷപ്പാമ്പ്' ---------, പു. 437.

47\. -------, 'ചന്തുവും ഒതേനനും' ------, പു. 43.

48\. -------, 'ഓമനയുടെ അച്ഛൻ' ------, പു. 60.

49\. ടി. പു. 61

50\. -------, 'ചിതാഭസ്മം' -----------, പു. 260.

51\. -------, 'വികസിക്കുക' ----------, പു. 455.

52\. ---------, 'പോട്ടൽ കാലികൾ' -------, പു. 796.

53\. ---------, 'രണാങ്കണത്തിൽ' -------, പു. 103.

54\. ---------, 'വഞ്ചിക്കോപായം' -------, പു. 719.

55\. ---------, 'പൂതപ്പാട്ട്' ---------, പു. 370-371.

56\. ---------, 'കാവിലെപ്പാട്ട്' --------, പു. 505.

57\. പ്രസന്നരാജൻ, <u>കേരളകവിതയിലെ കളിയും ചിരിയും</u> പു. 69.

58\. കെ.പി. ശങ്കരൻ, <u>സമീപനം</u> (പൂർണ്ണാ പബ്ലിക്കേഷൻസ് കോഴിക്കോട്, 1970), പു. 175.

59. ഇടശ്ശേരി ഗോവിന്ദൻ നായർ, 'കാവിലെ പാട്ട്' *ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകൾ* പു. 505.

60. ടി. പു. 512.

61. ടി. പു. 509.

62. ഡോ. എം. ലീലാവതി, *ആദിപ്രരൂപങ്ങൾ സാഹിത്യത്തിൽ ഒരു പഠനം.* പു. 88.

63. ഇടശ്ശേരി ഗോവിന്ദൻ നായർ, 'കാവിലെ പാട്ട്' *ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകൾ.* പു. 506.

64. ടി. പു. 506.

65. ഡോ. എം. ലീലാവതി, *അമൃതമശ്നുതേ* (നാഷണൽ ബുക്ക് സ്റ്റാൾ, കോട്ടയം, 1984), പു. 179.

66. ഇടശ്ശേരി ഗോവിന്ദൻ നായർ, 'ശിരോലിഖിതം' *ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകൾ.* പു. 694.

67. ടി. പു. 693.

68. ഗായത്രി, *അനാസക്തിയുടെ ഹിരണ്യതീരങ്ങൾ* (കറന്റ് ബുക്സ്, ഗുരുവായൂർ, 1993), പു. 46.

69. ഇടശ്ശേരി ഗോവിന്ദൻ നായർ, 'തുടികൊട്ടും ചിലമ്പൊലിയും', *മാതൃഭൂമി ആഴ്ചപ്പതിപ്പ്* (വാല്യം 36. ലക്കം 36. 1968), പു. 12.

70. ഇടശ്ശേരി ഗോവിന്ദൻ നായർ, 'പൂതപ്പാട്ട്' *ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകൾ* പു. 371.

71. ഗായത്രി, *അനാസക്തിയുടെ ഹിരണ്യതീരങ്ങൾ.* പു. 46-47.

72. ഇടശ്ശേരി ഗോവിന്ദൻനായർ, 'തന്റെ മകനെ ഞാൻ തിന്നി' *ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകൾ*. പു 423.

73. ———————, 'ഐകരൂപ്യം' ———————, പു. 313.

74. ———————, 'സർവ്വോദയമേളയിൽ' ————, പു. 538.

75. ———————, 'പൂവിളി' ———————, പു. 566.

76. ———————, 'പുതിരേറ്റ്' ———————, പു. 547.

77. ———————, 'മാവേലി വന്നാലോ' ———————, പു. 445.

78. ———————, 'ഒരമ്മ പാടുന്നു' ———————, പു. 541.

79. ———————, 'വീണ്ടും ഓണം' ———————, പു. 496.

80. ———————, 'മരിക്കാത്ത പ്രതീക്ഷ' ———————, പു. 848.

81. ———————, 'പൂരാടരാത്രിയിൽ' ———————, പു. 844.

82. ———————, 'പൂവേ പോൽ പൂവേ' ———————, പു. 434.

83. ———————, 'അഭിനന്ദനം' ———————, പു. 746.

അദ്ധ്യായം നാല്

ഉപസംഹാരം

കാല്പനികതയുടെ അതിഭാവുകത്വത്തിൽ നിന്നും, മലയാള കവിതയ്ക്ക് നവീനമായ ഒരു വഴിത്താര തുറന്നുകൊടുത്ത കവിയാണ് ഇടശ്ശേരി ഗോവിന്ദൻ നായർ. സ്വപ്നാനുഭവങ്ങളിൽ നിന്നും യാഥാർത്ഥ്യത്തിന്റെ ലോകത്തേക്ക് മലയാള കവിതയെ നയിച്ച ഇടശ്ശേരി, താൻ ജീവിച്ചിരുന്ന കാലഘട്ടത്തിന്റെ നേരിയ സ്പന്ദനങ്ങളെപ്പോലും തിരിച്ചറിഞ്ഞ കവിയാണ്. മനുഷ്യനന്മയെന്ന ആത്യന്തികലക്ഷ്യം മുൻനിർത്തി കവിതകളെഴുതിയ ഇടശ്ശേരിയുടെ രചനകളധികവും മണ്ണിന്റെ ഗന്ധമുൾക്കൊള്ളുന്നവയാണ്.

ഗ്രാമീണ ജീവിതത്തിന്റെ സ്വപ്നങ്ങളും ദുഃഖങ്ങളും നെടുവീർപ്പുകളും ഏറ്റുവാങ്ങിയ ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകളിൽ, പാരമ്പര്യബോധത്താൽ തുടിക്കുന്ന ഒരു കവിഹൃദയം ദർശിക്കാം. ദക്ഷിണഭാരതത്തിലെ കല, സാഹിത്യം തുടങ്ങിയവയിൽ വ്യക്തമായ സ്വാധീനം ചെലുത്തിയിട്ടുള്ള ദ്രാവിഡ സാംസ്കാരിക പാരമ്പര്യം ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകളെ ആഴത്തിൽ സ്വാധീനിച്ചിട്ടുണ്ട്. പ്രകൃതിയും മനുഷ്യനും തമ്മിലുള്ള ഗാഢബന്ധത്തിൽ നിന്നും വളർന്നുവന്ന പ്രാക്തന വിശ്വാസങ്ങളും ദേവതാസങ്കല്പങ്ങളും ഇടശ്ശേരിക്കവിതകളുടെ അടിസ്ഥാന ശിലകളാണ്. ദ്രാവിഡ സംസ്കാരത്തിന്റെ ഘടകങ്ങളെല്ലാം തന്നെ ഉല്പ്രാധാന്യത്തോടെ ഈ കവിതകളിൽ

പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നു.

ദ്രാവിഡരുടെ പ്രധാന ആരാധനാ കേന്ദ്രമായിരുന്ന കാവുകൾ ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകളിലെ ഒരു സജീവ സാന്നിദ്ധ്യമാണ്. ഗ്രാമ്യസംസ്കാരത്തിന്റെ തുടിപ്പുകൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന കാവുകളും അതിലെ ചടങ്ങുകളും ബാല്യം മുതൽ ഇടശ്ശേരിയിൽ ചെലുത്തിയ സ്വാധീനം കവിതകളിൽ ദർശിക്കാവുന്നതാണ്. കാവും ഉത്സവങ്ങളും പങ്കുചേരുന്ന ആ പാരമ്പര്യം നഷ്ടമാവുന്നതിൽ കവി വിഷാദിക്കുന്നു.

ആദിദ്രാവിഡ ജനങ്ങളെ നയിക്കുകയും നിയന്ത്രിക്കുകയും ചെയ്ത 'അമ്മദൈവം' ഇടശ്ശേരിയുടെ വ്യക്തിത്വത്തിൽ മായാത്ത മുദ്ര പതിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. കാളി എന്ന അമ്മദൈവരൂപമാണ് ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകളിലെങ്ങും നിറഞ്ഞു നിൽക്കുന്ന മാതൃസത്ത. അമ്മയെ പ്രപഞ്ചമാതാവായി കാണുന്ന ആദിദ്രാവിഡസംസ്കാരത്തിലേക്ക് ഇടശ്ശേരിക്കവിതകളിലെ അമ്മദൈവ സങ്കല്പം വരുന്നു. ബലിയെന്ന ദ്രാവിഡാനുഷ്ഠാനം നിരവധി കവിതകളിൽ സ്ഥാനം നേടിയിട്ടുണ്ട്. ആധുനിക ജീവിതത്തിന്റെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ നിന്നുകൊണ്ട് അവയെ പൗരാണികമായ അനുഷ്ഠാനങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെടുത്തി ചിന്തിക്കുന്ന കവിയെ ഈ കവിതകളിൽ കാണാവുന്നതാണ്.

കാലത്തിന്റെ കൈകളിൽ മാഞ്ഞുപോകാതെ ഇന്നും നിലനിൽക്കുന്ന പല ദ്രാവിഡ ആരാധനാ വിധികളുടേയും നിഴലാട്ടം ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകളിൽ കാണാൻ കഴിയുന്നു. ഇതിൽ ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ട ഒന്നാണ് സർപ്പാരാധന.

ദൃശ്യങ്ങളും ഗ്രാമദേവതകളും അരങ്ങ ശോഭപകരുന്ന ദ്രാവിഡസംസ്കാരത്തിന്റെ വേദിയിൽ നിന്നുകൊണ്ട് നാടിന്റെ രക്ഷക്കുവേണ്ടി ആത്മബലി നടത്തിയ പൂർവ്വപിതാക്കളെ സ്മരിക്കുന്നതിൽ കവി അഭിമാനം കൊള്ളുന്നു.

മലയാളകവിതയുടെ അന്തർധാരയായി വർത്തിക്കുന്ന നാടോടിശീലുകൾ ഇടശ്ശേരിക്കവിതകളുടെ ചൈതന്യമാണ്. ആദിദ്രാവിഡത്തനിമയുടെ ആഴം വ്യക്തമാക്കുന്ന അനുഷ്ഠാനകലകളുടേയും ഗാനങ്ങളുടേയും സ്വാധീനം ആ കവിതകളിൽ ദർശിക്കാം. പുള്ളുവപ്പാട്ട്, കുറത്തിപ്പാട്ട്, പടയണിപ്പാട്ട് തുടങ്ങിയവയുടെ പടലങ്ങളും ഇടശ്ശേരിക്കവിതകളിൽ മുഴങ്ങുന്നു. നാടൻ പദങ്ങളും ശൈലികളും അവയുടെ താളാത്മകമായ ആവർത്തനവും ഒരുക്കുന്ന വശ്യഭംഗി ഈ കവിതയുടെ മറ്റൊരു സവിശേഷതയാണ്. ജനകീയകലാരൂപങ്ങളും അനുഷ്ഠാനകലകളും ചേർന്ന് സൃഷ്ടിക്കുന്ന ഭക്തിഭാവത്തിലും ഇടശ്ശേരിക്കവിതകൾക്ക് പശ്ചാത്തലമൊരുക്കുന്നു.

ആദിബോധത്തിൽ നിന്നും ഉയിർക്കൊണ്ടതും, സഹസ്രാബ്ദങ്ങളായി മാനവചേതനയെ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതുമായ 'ആദി പ്രരൂപങ്ങൾ' ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകളിൽ പ്രത്യക്ഷമാവുന്നുണ്ട്. മഹാമാതാവ്, വീരനായകൻ, കൃതഘ്നൻ, ദിവ്യശിശു തുടങ്ങിയ ആദിപ്രരൂപങ്ങളും, ബലിപ്രതീകവും ഈ കവിതകളിൽ കടന്നു വരുന്നു. ആദിബോധത്തിലാഴ്ന്നിറങ്ങിയ ഒരു കവിഹൃദയത്തിൽ മാത്രമേ ഇത്തരം പ്രരൂപങ്ങൾ ഉടലെടുക്കുകയുള്ളൂ.

നമ്മുടെ സാംസ്കാരിക പാരമ്പര്യവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന അനേകം ചിന്തകൾ ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകളിൽ നിറഞ്ഞു നിൽക്കുന്നുണ്ട്. ബാല്യംമുതൽ കവിയെ സ്വാധീനിച്ച അനുഭൂതികളും സംസ്കാര സംജ്ഞകളും കവിയുടെ അബോധമനസ്സിനെ തൊട്ടുണർത്തി രൂപം നൽകിയിരിക്കുന്ന ഇത്തരം ചിന്തകൾ, മിത്തും യഥാർത്ഥ്യവും നമ്മിലുള്ള അതിർവരമ്പുകൾ ഇല്ലാതാക്കുന്ന കാഴ്ചയും, കവിതകളിൽ കടന്നുവരുന്നു. നാടൻ സങ്കല്പനങ്ങളുടെ വശ്യതയും അതിദ്രാവിഡത്തനിമയും വഴിഞ്ഞൊഴുകുന്ന ഇത്തരം ചിന്തകൾ ഇടശ്ശേരിക്കവിതകളെ കൂടുതൽ സാന്ദ്രമാക്കുന്നു.

ദ്രാവിഡ സംസ്കാരത്തിന്റെ ചൈതന്യം തുടിച്ചു നിൽക്കുന്ന ഉത്സവങ്ങളും ആഘോഷങ്ങളും കവിയെ സ്വാധീനിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആഹ്ലാദത്തിന്റെ തിരത്തള്ളലുമായി കേരളീയ മനസ്സുകളിലേക്ക് ഓടിയെത്തുന്ന തിരുവോണത്തിന്റെ മധുരസ്മരണകൾ അദ്ദേഹത്തെ ഹർഷപുളകിതനാക്കുന്നു.

പ്രാക്തന സംസ്കാരത്തിന്റെ ചൈതന്യത്തിൽ നിന്നും പുതിയ ഒരു ചേതന ഉടലെടുക്കുന്നുവെന്നു വിശ്വസിക്കുന്ന ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകൾ മലയാള സാഹിത്യത്തിൽ പുതിയൊരു സംവേദനമുണർത്തുന്നു.

—.—.—.—

ഗ്രന്ഥസൂചി

1. അച്യുതൻ നമ്പൂതിരി, അക്കിത്തം. *സമാവർത്തനം.* കോട്ടയം: സാഹിത്യപ്രവർത്തകസഹകരണസംഘം, 1978.
2. അച്യുതൻ, എം. *കവിതയും കാലവും.* കോട്ടയം: സാഹിത്യ പ്രവർത്തക സഹകരണ സംഘം, 1970.
3. -------. *വിവേചനം.* തൃശ്ശൂർ: കറന്റ് ബുക്സ്, 1968.
4. ---------. *സമന്വയം.* കോട്ടയം: നാഷണൽ ബുക്ക് സ്റ്റാൾ, 1969.
5. അച്യുതമേനോൻ, ചേലനാട്ട്. *കേരളത്തിലെ കാളീസേവ - ഭാഗം രണ്ട്.* മദ്രാസ്: 1943
6. ---------. *പ്രദക്ഷിണം.* തൃശ്ശൂർ: കറന്റ് ബുക്സ്, 1968.
7. അച്യുതനുണ്ണി, ചാത്തനാത്ത്, രാഘവവാരിയർ, എം. *ശൈലി വിജ്ഞാനം സമകാല പഠനങ്ങൾ.* ശുകപുരം: വള്ളത്തോൾ വിദ്യാപീഠം, 1984.
8. അപ്പൻ, കെ.പി. *മലയാള ഭാവന - മൂല്യങ്ങളും സംഘർഷങ്ങളും.* കോട്ടയം: ഡി.സി. ബുക്സ്, 1992.
9. ഇടശ്ശേരി ഷഷ്ടിപൂർത്ത്യുപഹാരക്കമ്മിറ്റി. *ഇതാ ഒരു കവി.* കോട്ടയം: കറന്റ് ബുക്സ്, 1962.
10. എഴുത്തച്ഛൻ, കെ.എൻ. *തിരഞ്ഞെടുത്ത പ്രബന്ധങ്ങൾ - ഒന്നാം വാല്യം.* തൃശ്ശൂർ: കേരള സാഹിത്യ അക്കാദമി 1990.

11. കക്കാട്, എൻ. എൻ. *കവിതയും പാരമ്പര്യവും.* തൃശൂർ: വള്ളത്തോൾ വിദ്യാപീഠം, 1984.

12. കരിമ്പത്ത്, ആർ. സി. *കോലത്തുനാട്ടിലെ തെയ്യം കഥകൾ.* തിരുവനന്തപുരം: പ്രഭാത് പ്രിന്റിങ് ആന്റ് പബ്ലിഷിങ് ഹൗസ്, 1986.

13. കുട്ടികൃഷ്ണമേനോൻ, വി. എം. *കേരളത്തിലെ നടനകല.* തൃശൂർ: മംഗളോദയം, 1957.

14. കുട്ടികൃഷ്ണൻ, പി. സി. *നവകേരള കവിസമ്മേളനം.* കോഴിക്കോട്: നവകേരള കോ-ഓപ്പറേറ്റീവ് പബ്ലിഷിങ് ഹൗസ്, 1969.

15. കുറുപ്പ്, ഒ. എൻ. വി. *കവിതയിലെ സമാന്തരരേഖകൾ.* കോട്ടയം: ഡി.സി. ബുക്സ്, 1992.

16. കൃഷ്ണയ്യർ, അയ്മനം. പ്രൊഫ. *കലാചിന്തകൾ സംസ്കാരദീപങ്ങൾ.* കോട്ടയം: നാഷണൽ ബുക്ക്സ്റ്റാൾ, 1984

17. കൃഷ്ണപിള്ള, എൻ. പ്രൊഫ. *കൈരളിയുടെ കഥ.* കോട്ടയം: സാഹിത്യപ്രവർത്തക സഹകരണസംഘം, 1975.

18. ----------. *കാളിദാസൻ മുതൽ ഒ.എൻ.വി. വരെ.* കോട്ടയം: ഡി.സി. ബുക്സ്, 1992.

19. ----------. *തിരഞ്ഞെടുത്ത പ്രബന്ധങ്ങൾ.* കോട്ടയം: നാഷണൽ ബുക്ക് സ്റ്റാൾ, 1971.

20. കൃഷ്ണവാരിയർ, എൻ. വി. *സമാകലനം.* തിരുവനന്തപുരം: നവധാര പബ്ലിഷിങ് കോ-ഓപ്പറേറ്റീവ് സൊസൈറ്റി, 1976.

21. *കോലായ-രണ്ട്.* കോട്ടയം: നാഷണൽ ബുക്ക്സ്റ്റാൾ, 1975.

22. *കോലായ.* കോഴിക്കോട്: പൂർണ്ണാ പബ്ലിക്കേഷൻസ്, 1971.

23. ഗായത്രി. *അനാസക്തിയുടെ ഹിരണ്യതീരങ്ങൾ*. ഗുരുവായൂർ: മിനി ബുക്സ്, 1995.

24. ഗുപ്തൻനായർ, എസ്. *തിരഞ്ഞെടുത്ത പ്രബന്ധങ്ങൾ*. കോട്ടയം: നാഷണൽ ബുക്ക്സ്റ്റാൾ, 1984.

25. ഗോപാലകൃഷ്ണൻ, കെ. പ്രൊഫ. *ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിതകൾ*. ശുകപുരം: വള്ളത്തോൾ വിദ്യാപീഠം, 1988.

26. ഗോപാലകൃഷ്ണൻ, നടുവട്ടം. *കേരളചരിത്രധാരകൾ*. കോട്ടയം: നാഷണൽ ബുക്ക് സ്റ്റാൾ, 1989.

27. ഗോദവർമ്മ, കെ. ഡോ. *കേരളഭാഷാവിജ്ഞാനീയം ഒന്നാം ഭാഗം*. തിരുവനന്തപുരം: ട്രാവൻകൂർ യൂണിവേഴ്സിറ്റി സീരീസ്, ന. 24, 1951.

28. ഗോവിന്ദൻ, എം. *എം. ഗോവിന്ദന്റെ ഉപന്യാസങ്ങൾ*. കോട്ടയം: സാഹിത്യപ്രവർത്തക സഹകരണസംഘം, 1986.

29. ഗോവിന്ദൻനായർ, ഇടശ്ശേരി. *അളകാവലി*. കോട്ടയം: സാഹിത്യപ്രവർത്തക സഹകരണസംഘം, 1940.

30. ---------. *പുത്തൻ കലവും അരിവാളും*. കോട്ടയം: സാഹിത്യപ്രവർത്തക സഹകരണസംഘം, 1951.

31. ---------. *ലഘുഗാനങ്ങൾ*. കോട്ടയം: സാഹിത്യപ്രവർത്തക സഹകരണസംഘം, 1954.

32. ---------. *തത്വശാസ്ത്രങ്ങൾ ഉറങ്ങുമ്പോൾ*. കോട്ടയം: സാഹിത്യപ്രവർത്തക സഹകരണസംഘം, 1961.

33. ---------. *കാവിലെ പാട്ട്*. കോട്ടയം: സാഹിത്യപ്രവർത്തക സഹകരണസംഘം, 1966.

34. ഗോവിന്ദൻനായർ, ഇടശ്ശേരി. ഒരുപിടിനെല്ലിക്ക. കോട്ടയം: സാഹിത്യപ്രവർത്തകസഹകരണസംഘം, 1968.

35. ---------. ത്രിവിക്രമനു മുമ്പിൽ. കോട്ടയം: സാഹിത്യ പ്രവർത്തക സഹകരണ സംഘം, 1971.

36. ---------. കുങ്കുമപ്രഭാതം. കോട്ടയം: സാഹിത്യപ്രവർത്തക സഹകരണ സംഘം, 1975.

37. ---------. അന്തിത്തിരി. കോട്ടയം: സാഹിത്യപ്രവർത്തക സഹകരണ സംഘം, 1977.

38 ---------. ഇടശ്ശേരിയുടെ തിരഞ്ഞെടുത്ത കൃതികൾ. കോട്ടയം: കറന്റ് ബുക്സ്, 1966.

39. ---------. കൂട്ടുകൃഷി. കോട്ടയം: സാഹിത്യ പ്രവർത്തക സഹകരണ സംഘം, 1950.

40. ---------. എണ്ണിച്ചുട്ട അപ്പം. കോട്ടയം: സാഹിത്യ പ്രവർത്തക സഹകരണ സംഘം, 1957.

41. ---------. തൊടിയിൽ പടരാത്ത മുല്ല. കോട്ടയം: സാഹിത്യപ്രവർത്തക സഹകരണസംഘം, 1964.

42. ---------. ചാലിയത്തി. കോഴിക്കോട്: കേരള ബുക്ക് ഡിപ്പോ, 1960.

43. ---------. കളിയും ചിരിയും. കോട്ടയം: സാഹിത്യ പ്രവർത്തക സഹകരണ സംഘം, 1954.

44. ചാക്കോ, പി. ടി. കവിതയുടെസാരം. കോട്ടയം: ഡി. സി. ബുക്സ്, 1986.

45. ചുമ്മാർ, ടി.എം. <u>പദ്യസാഹിത്യ ചരിത്രം.</u> കോട്ടയം: നാഷണൽ ബുക്ക്സ്റ്റാൾ, 1973.

46. ചുമ്മാർ ചൂണ്ടൽ. <u>മറയുന്ന കലകൾ.</u> തൃശ്ശിവപേരൂർ: കേരള ഫോക്‌ലോർ അക്കാദമി, 1991.

47. ജോർജ്ജ് ഇരുമ്പയം, മറ്റും. <u>നിരൂപണം-പുതിയമുഖം.</u> കോഴിക്കോട്: നവകേരള കോ-ഓപ്പറേറ്റീവ് പബ്ലിക്കിങ് ഹൌസ്,

48. നമ്പ്യാർ, എ.കെ. <u>കേരളത്തിലെ നാടൻ കലകൾ.</u> കോട്ടയം: നാഷണൽ ബുക്ക് സ്റ്റാൾ, 1989.

49. നരേന്ദ്രപ്രസാദ്, ഡോ. <u>ആധുനികതയുടെ മധ്യാഹ്നം.</u> കോഴിക്കോട്: പൂർണ്ണാ പബ്ലിക്കേഷൻസ്, 1984.

50. നരേന്ദ്രമേനോൻ, പി.ടി. <u>പൊട്ടിച്ചൂട്ടുകൾ.</u> കോട്ടയം: ഡി.സി. ബുക്ക്സ്, 1985.

51. നായർ, എസ്.കെ. ഡോ. <u>കേരളത്തിലെ നാടോടി നാടകങ്ങൾ.</u> മദ്രാസ്: മദ്രാസ് യൂണിവേഴ്സിറ്റി മലയാളം സീരീസ് ന. 12, 1955.

52. നാരായണക്കുറുപ്പ്, പി. <u>കവിയും കവിതയും.</u> കോട്ടയം: സാഹിത്യ പ്രവർത്തക സഹകരണ സംഘം, 1978.

53. നാരായണപിള്ള, കെ.എസ്. <u>കവിസദസ്സ്.</u> കോട്ടയം: നാഷണൽ ബുക്ക് സ്റ്റാൾ, 1986.

54. നാരായണൻ, ഇ. <u>ഉടയന്റെ നിക്ഷേപം.</u> കോട്ടയം: സാഹിത്യപ്രവർത്തക സഹകരണ സംഘം, 1951.

55. പരമേശ്വരൻ നായർ, പി.കെ. *മലയാളസാഹിത്യചരിത്രം.* ന്യൂഡൽഹി: സാഹിത്യഅക്കാദമി, 1569.

56. പ്രകാശ്, കെ.എസ്. *കേരളീയതയുടെ വരപ്രസാദം.* കോട്ടയം: കറന്റ്ബുക്സ്, 1992.

57. പ്രസന്നരാജൻ, പി. *കേരളകവിതയിലെ കളിയും ചിരിയും.* കോട്ടയം: നാഷണൽ ബുക്സ്റ്റാൾ, 1992.

58. ബാലകൃഷ്ണൻ, പി.കെ. *ജാതിവ്യവസ്ഥിതിയും കേരളചരിത്രവും.* കോട്ടയം: സാഹിത്യപ്രവർത്തക സഹകരണസംഘം, 1987.

59. ഭാസ്കരൻ, ടി. ഡോ. *ഭാരതീയ കാവ്യശാസ്ത്രം.* തിരുവനന്തപുരം: ഭാഷാ ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട്, 1978.

60. ഭാസ്കരൻ നായർ, കെ. *കലയും കാലവും.* കോഴിക്കോട്: മാതൃഭൂമി പ്രിന്റിങ് ആന്റ് പബ്ലിഷിങ്, 1956.

61. മാധവ വാരിയർ, മാടശ്ശേരി. *കേരളത്തിലെ ആദിമ വാസികൾ.* കോട്ടയം: മനോരമ പബ്ലിഷിങ് ഹൗസ്,

62. മുകുന്ദൻ, എൻ. ഡോ. *കവിത ധ്വനിയും പ്രതിധ്വനിയും.* കോട്ടയം: നാഷണൽ ബുക്സ്റ്റാൾ, 1988.

63. രാഘവൻ പയ്യനാട്. *തെയ്യവും തോറ്റം പാട്ടും.* കോട്ടയം: സാഹിത്യപ്രവർത്തക സഹകരണ സംഘം, 1979.

64. രാജശേഖരൻ, എസ്. *കവിതയുടെ ജാതകം.* കോട്ടയം: സാഹിത്യ പ്രവർത്തക സഹകരണ സംഘം, 1984.

65. രാമകൃഷ്ണൻ, കടമ്മനിട്ട. *മഴപെയ്യുന്നു മദ്ദളം കൊട്ടുന്നു.* കോട്ടയം: ഡി.സി. ബുക്സ്, 1993.

66. രാമകൃഷ്ണൻ, കെ.വി.പ്രൊഫ. *കവിതയും താളവും*. കോട്ടയം: നാഷണൽ ബുക്ക് സ്റ്റാൾ, 1982.

67. ലീലാവതി, എം. ഡോ. *നവരംഗം*. കോട്ടയം: സാഹിത്യ പ്രവർത്തക സഹകരണസംഘം, 1972.

68. ———. *വർണ്ണരാജി*. കോട്ടയം: സാഹിത്യപ്രവർത്തക സഹകരണസംഘം, 1978.

69. ———. *നവതരംഗം*. കോഴിക്കോട്: പൂർണ്ണാ പബ്ലിക്കേഷൻസ്, 1984.

70. ———. *മലയാള കവിതാസാഹിത്യചരിത്രം*. തൃശ്ശൂർ: കേരള സാഹിത്യ അക്കാദമി, 1985.

71. ———. *അമൃതമശ്നുതേ*. കോട്ടയം: നാഷണൽ ബുക്ക് സ്റ്റാൾ, 1984.

72. ———. *കവിതാധ്വനി*. കോട്ടയം: നാഷണൽ ബുക്ക് സ്റ്റാൾ, 1985.

73. ———. *സത്യം ശിവം സുന്ദരം*. കോട്ടയം: നാഷണൽ ബുക്ക് സ്റ്റാൾ, 1989.

74. ———. *ആദിപ്രരൂപങ്ങൾ സാഹിത്യത്തിൽ—ഒരു പഠനം*. തിരുവനന്തപുരം: കേരള ഭാഷാ ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട്, 1993.

75. വാസുദേവൻ പിള്ള, കടമ്മനിട്ട. പ്രൊഫ. *പടേനിയിലെ പാളക്കോലങ്ങൾ*. പറവൂർ: ജനജാഗൃതി പ്രസാധക സംഘം, 1992.

76. വിജയൻ, എം.എൻ. അടയുന്ന വാതിൽ തുറക്കുന്ന വാതിൽ. കോഴിക്കോട്: മൾബെറി പബ്ലിക്കേഷൻസ്, 1990.

77. വിശ്വംഭരൻ, കിളിമാനൂർ. പ്രൊഫ. കേരളസംസ്കാരദർശനം. കിളിമാനൂർ: കാഞ്ചനഗിരി ബുക്സ്, 1990.

78. വിഷ്ണുനമ്പൂതിരി, എം.വി. തോറ്റംപാട്ടുകൾ ഒരു പഠനം. കോട്ടയം: നാഷണൽ ബുക്ക്സ്റ്റാൾ, 1990.

79. ________. മുഖദർശനം. കോട്ടയം: നാഷണൽ ബുക്ക്സ്റ്റാൾ, 1975.

80. ________. കേരളത്തിന്റെ തനതു കലകൾ-കോതാജൂരി. തിരുവനന്തപുരം: കേരളഭാഷാ ഇൻസ്റ്റിട്യൂട്ട്, 1985.

81. ശങ്കരൻ, കെ.പി. സമീപനം. കോഴിക്കോട്: പൂർണ്ണാ പബ്ലിക്കേഷൻസ്, 1970.

82. ശങ്കരൻ നമ്പ്യാർ, പി. മലയാളസാഹിത്യചരിത്രസംഗ്രഹം. കോട്ടയം: സാഹിത്യപ്രവർത്തക സഹകരണ സംഘം, 1964.

83. ശങ്കരപിള്ള, ജി. തോറ്റംപാട്ട്. കോട്ടയം: നാഷണൽ ബുക്ക്സ്റ്റാൾ, 1958.

84. ശങ്കുണ്ണിനായർ, എം.പി. കാവ്യവ്യുൽപത്തി. കോട്ടയം: സാഹിത്യപ്രവർത്തക സഹകരണ സംഘം, 1974.

85. ശരത്ചന്ദ്രൻ, കെ.പി. ഇടശ്ശേരിയുടെ കാവ്യലോകം. കോട്ടയം: സാഹിത്യപ്രവർത്തക സഹകരണ സംഘം, 1988.

86. ശിവദാസൻ, സി.പി. ഡോ. ഭാവവും ഭാഷയും. കോട്ടയം: സാഹിത്യപ്രവർത്തക സഹകരണസംഘം, 1986.

87. ശ്രീധരമേനോൻ, എ. കേരളസംസ്കാരം. കോട്ടയം: നാഷണൽ ബുക്ക് സ്റ്റാൾ, 1982.

88. സച്ചിദാനന്ദൻ. കവിതയും ജനതയും. കോട്ടയം: ഡി.സി. ബുക്സ്, 1982.

89. --------. സമീപനങ്ങൾ. കോഴിക്കോട്: ഇളബുക്സ്, 1987.

90. സാനു, എം.കെ. അവധാരണം. കോട്ടയം: ഡി.സി ബുക്സ്, 1984.

91. സുരേന്ദ്രൻ, പി. "ഇടശ്ശേരിക്കവിത-ഒരു പഠനം" പി.എച്ച്.ഡി പ്രബന്ധം തിരുവനന്തപുരം: കേരളസർവ്വകലാശാല, 1989.

92. സുനിതികുമാർ ചാറ്റർജി. ദ്രാവിഡം. വിവ. കെ.പി. രാജേന്ദ്രൻ നായർ. തിരുവനന്തപുരം: കേരളഭാഷാ ഇൻസ്റ്റിട്യൂട്ട്, 1991.

93. Gilbert Slater. THE DRAVIDIAN ELEMENT IN INDIAN CULTURE. Asian Educational Services, New Delhi: 1982.

94. Heesterman. THE INNER CONFLICT OF TRADITION. Esseys in Indian Ritual kingship and society. Delhi: Oxford University Press, 1985.

95. John Cowper Powys. MEANING OF CULTURE. London : Laurence Pollinger, 1965.

96(a) Kosambi, D.D. MYTH AND REALITY. Bombay: Popular prakashan, 1983.

96(b). ------, THE CULTURE AND CIVILIZATION OF ANCIENT INDIA IN HISTORICAL OUTLINE London : Routledge and Kegal Paul, 1965.

97. Munshi, K.M, N, Chandra Shekhare Aiyer. INDIAN HERITAGE Vol I. Bombay : Bharatiya Vidhya Bhavan, 1955.

98. Parameswaran Pillai, V.R. TEMPLE CULTURE OF SOUTH INDIA. New Delhi : Inter India Publications, 1986.

99. Sathya Murthy, K. INDIAN HERITAGE AND CULTURE. New Delhi : Ashish publishing house, 1988.

100. Vikasha. GLIMPSES OF INDIAN CULTURE. Jullundur : Punjab book centre, 1957.

101. Vishwanath S. Naravane. A CULTURAL HISTORY OF MODERN INDIA. New Delhi : Northern book centre, 1991.

102. ENCYCLOPEDIA OF RELIGION AND ETHICS Vol VI NewYork : Morrison and Gibb, 1955.

103. *ENCYCLOPEDIA OF RELIGION AND ETHICS*. Vol XII New York: Morrison and Gibb. 1955.

104. *ENCYCLOPEDIA AMERICANA Vol XXVI* New York: Americana Corporation. 1966.

105. *ENCYCLOPEDIA OF THE SOCIAL SCIENCES* Vol. III New York The Macmillan Company and The free Press. 1968.

106. *THE ENCYCLOPEDIA OF PHILOSOPHY. Vol. III* U.S.A, The Macmillan Company, 1967.

107. *OXFORD ADVANCED LEARNER'S DICTIONARY*.

ലേഖനസൂചി

1. അച്യുതത്ത്, വാസുദേവൻ മൂസത്. 'കുളമെഴുത്തും പാട്ടും'. *മാതൃഭൂമി ആഴ്ചപ്പതിപ്പ്*. ജൂൺ 30. 1957.

2. ഇടശ്ശേരിക്കവിതാസിംപോസിയം. '*ഭാഷാപോഷിണി*' പുസ്ത. 8, ലക്കം. 1, ജൂൺ-ജൂലൈ 1984.

3. ഗോവിന്ദൻനായർ, ഇടശ്ശേരി. 'എന്റെ കവിത' *മാതൃഭൂമി ആഴ്ചപ്പതിപ്പ്*. വാല്യം, 31. ലക്കം. 4, 1953.

4. ഗോവിന്ദൻനായർ, ഇടശ്ശേരി. 'ആധുനികമലയാളസാഹിത്യം' *സാഹിത്യലോകം*. 3, 2 മാർച്ച്-ഏപ്രിൽ 1972.

5. ഗോവിന്ദൻനായർ, ഇടശ്ശേരി. 'ഗാന്ധിജി എനിക്കെന്തുതന്നു' *സാഹിത്യലോകം.* 1, 2 സപ്തംബർ-ഒക്ടോബർ, 1969.

6. ഗോവിന്ദൻ നായർ, ഇടശ്ശേരി. 'കുടിയൊട്ടും ചിലമ്പൊലിയും' *മാതൃഭൂമി ആഴ്ചപ്പതിപ്പ്.* വാല്യം.46, ലക്കം.36, 1968.

7. വിജയൻനായർ, കെ. പ്രൊഫ. 'ഇടശ്ശേരി- മനുഷ്യത്വത്തിന്റെ കവി' *സാഹിത്യലോകം.* 14, 5 സപ്തംബർ-ഒക്ടോബർ, 1989.

8. ശ്രീനിവാസ്, ടി. ആർ. 'ആധുനിക മലയാള കവിതയുടെ രൂപശില്പം' *വിജ്ഞാനകൈരളി.* വാല്യം,24. ലക്കം,2. ഫെബ്രുവരി, 1993.